ignou
THE PEOPLE'S
UNIVERSITY

Indira Gandhi National Open University
School of Humanities

BTGLA-135
Modern Indian Language: Telugu

EXPERT COMMITTEE

Dr.J. Venkataramana
Head, Department of Telugu
Madurai Kamaraj University
Madurai - 625021

Dr. Venkata Ramaiah Gampa
Associate Professor of Telugu
Department of Modern Indian Languages
and Literary Studies
University of Delhi
Delhi-110 007

Prof. Malati Mathur
Director - School of Humanities
IGNOU, New Delhi-110068

COURSE COORDINATOR

Prof. Malati Mathur
Director - School of Humanities
IGNOU, New Delhi-110068

COURSE EDITOR

Dr. Venkata Ramaiah Gampa
Associate Professor of Telugu
Department of Modern Indian Languages and
Literary Studies
University of Delhi, Delhi-110 007

BLOCK PREPARATION

Block & Unit Writers

Block 2 Unit 7
Block 3 Unit 11
Block 3 Unit 12

Dr. J. Venkataramana
Head, Department of Telugu
Madurai Kamaraj University

Block 2 Unit 9
Block 3 Unit 10

Dr. Venkata Ramaiah Gampa
Associate Professor of Telugu
Department of Modern Indian
Languages and Literary Studies
University of Delhi
Delhi-110 007

Some units have been adap

Cover design: Mr. Tamal B

Printed and published on behalf of the Indira Gandhi National Open University, New Delhi by Registrar, MPDD.

ఆధునిక భారతీయ భాష : తెలుగు
(MODERN INDIAN LANGUAGE : TELUGU)

ignou
THE PEOPLE'S
UNIVERSITY

ఆధునిక భారతీయ భాష – తెలుగు (Modern Indian Language - Telugu) యొక్క లక్ష్యం తెలుగు భాషకు, సాహిత్యానికి సంబంధించిన ప్రాథమిక పరిజ్ఞానాన్ని పరిచయం చేయడం. ఈ కోర్సులో 12 అధ్యాయాలు ఉన్నాయి. మొదటి అధ్యాయం తెలుగులో రాసే పద్ధతులు మరియు మెళకువలకు సంబంధించిన అంశాల పరిచయం ఉంది. ఈ అధ్యాయంలో విద్యార్థులు తెలుగులో రచనా సమస్యలను అర్థం చేసుకుంటారు. రెండో అధ్యాయంలో విద్యార్థులు తెలుగులో సంధి విజ్ఞానం గురించి తెలుసుకుంటారు. మూడవ అధ్యాయం తెలుగు పదాలను, దాని అర్థాన్ని మరియు పదాలకు విభిన్న అర్థాన్ని అంటే ప్రత్యక్ష అర్థం మరియు సూచనాత్మక అర్థం మొదలైనవాటి పరిచయం ఉంది. నాలుగవ అధ్యాయం తెలుగు వాక్య నిర్మాణాన్ని పరిచయం చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో తయారు చేయబడింది. ఐదవ అధ్యాయం తెలుగు భాషలో శైలిని మరియు విభిన్న పద్ధతులను తెలియజేస్తుంది.

ఆరవ అధ్యాయంలో విద్యార్థులు తెలుగు భాషలో దస్తావేజుల రచనా పద్ధతులు, మెళకువలు, ఇబ్బందులను అర్థం చేసుకుంటారు. తెలుగులో వార్తా రచన, సంపాదకీయ (ఎడిటింగ్) పద్ధతులు మరియు లేఖా రచనలోని విషయాలను, మెళకువలను గురించి విద్యార్థులకు శిక్షణ ఇవ్వడం ఏడవ అధ్యాయం లక్ష్యం. ఎనిమిదవ అధ్యాయం యొక్క ఉద్దేశ్యం తెలుగులో అనువాద ప్రక్రియను పరిచయం చేయడం, అనువాదం అంటే ఏమిటి? అనువాద సమస్యలు, తెలుగులో కొన్ని అనువాద పద్ధతులను బోధించడం. తొమ్మిదవ అధ్యాయంలో, విద్యార్థులు కంప్యూటర్లలో తెలుగు వాడకాన్ని మరియు తెలుగు టైపింగ్ కొరకు భిన్న తెలుగు సాఫ్టువేర్లను ఎలా ఉపయోగించాలో అర్థం చేసుకుంటారు. దీనితోపాటు తెలుగులో ప్రాథమిక లిప్యంతరీకరణ పద్ధతులను అర్థం చేసుకుంటారు.

పదవ అధ్యాయం ఆధునిక తెలుగు కవిత్వంలో సాహిత్య ఉద్యమాల నేపథ్యం గురించి సంక్షిప్త సమాచారాన్ని ఇస్తుంది. ఆధునిక తెలుగు కవిత్వంలో భావకవిత్వం, అభ్యుదయ కవిత్వం మొదలైన ముఖ్యమైన సాహిత్య ఉద్యమాలను ఈ అధ్యాయంలో పరిచయం చేయడం జరిగింది. పదకొండో అధ్యాయంలో కథానిక, నవల, నాటకం-నాటిక-ఏకాంకిక, విమర్శ, మినీకవిత్వం, నానీలు వంటి ఎంపిక చేసిన కొన్ని సాహిత్య ప్రక్రియలను తెలుగు సాహిత్యంలో పరిచయం చేయనున్నారు. ఎంపిక చేసిన రచయితలకు మరియు వారి రచనకు ఉదాహరణలుగా ఇవ్వబడతాయి. చివరి అధ్యాయంలో తెలుగులో జానపద సాహిత్యాన్ని సంగ్రహంగా పరిచయం చేయడం జరిగింది. విద్యార్థులు జానపద సాహిత్యాన్ని చదివి, చర్చించి తెలుగు సాహిత్యం, సంస్కృతిలో జానపద సాహిత్య ఔన్నత్యాన్ని తెలుసుకుంటారు.

పాఠ్యక్రమ పరిచయం

ఆధునిక భారతీయ భాష ‘తెలుగు’ పాఠ్య క్రమం యొక్క ముఖ్య లక్ష్యం విద్యార్థులకు తెలుగు భాష మరియు సాహిత్యాలను పరిచయం చేయడంతో పాటు తెలుగు భాషకు సంబంధించిన ప్రాథమిక పరిజ్ఞానాన్ని తెలియజేయడం. ఈ పాఠ్యక్రమాన్ని 3 విభాగాలు మరియు 12 అధ్యాయాలుగా విభజించడం జరిగింది.

విభాగ శీర్షికలు

విభాగం 1: తెలుగు భాష – ప్రాథమిక పరిజ్ఞానం (ఐదు అధ్యాయాలు - 1 నుండి 5)

అధ్యాయం 1 - రాసే అలవాట్లు

అధ్యాయం 2 - సంధి
అధ్యాయం 3 – పదాలు – అర్థాలు
అధ్యాయం 4 - వాక్య భేదాలు – ప్రయోగాలు
అధ్యాయం 5 - శైలి- రచనా భేదాలు
విభాగం 2: వివిధ రంగాల్లో తెలుగు భాష వాడుక (నాలుగు అధ్యాయాలు - 6 to 9)
అధ్యాయం 6 - దస్తావేజులు రాసే పద్ధతులు
అధ్యాయం 7 - లేఖా రచన-వార్తారచన – సంపాదకీయాలు
అధ్యాయం 8 - అనువాదం
అధ్యాయం 9 - కంప్యూటరులో తెలుగు వినియోగం
విభాగం 3: తెలుగు సాహిత్య పరిచయం (మూడు అధ్యాయాలు - 10 to 12)
అధ్యాయం 10 - ఆధునిక కవిత్వ ఉద్యమాలు
అధ్యాయం 11 - కొన్ని ఆధునిక సాహిత్య ప్రక్రియలు
అధ్యాయం 12 - జానపద సాహిత్య పరిచయం

ignou
THE PEOPLE'S
UNIVERSITY

విభాగ పరిచయం

విభాగం -1: తెలుగు భాష పరిచయం

మొదటి విభాగంలో వ్యాకరణం, నిర్మాణం మరియు శైలితో పాటు పదజాలం మరియు అర్థస్థాయిల గురించి పరిచయం చేయడం జరిగింది.

ignou
THE PEOPLE'S
UNIVERSITY

అధ్యాయం 1 - రాసే అలవాట్లు

విషయ క్రమం

1.0 ఉద్దేశం

1.1 ప్రవేశిక

1.2 తెలుగు మాటలు: రాత రూపాలు

- 1.2.1 ఐ కల ఉచ్చారణ : వాటి రాతరూపాలు
- 1.2.2 ఇ ఈ ఎ ఏ. ఉ ఊ ఒ ఓ : వాటి రాతరూపాలు
- 1.2.3 అచ్చులలో మొదలయ్యే పదాలు : రాతలో సౌకర్యాలు
- 1.2.4 మాటల కలయికలో ఉచ్ఛారణ : రాత
- 1.2.5 తెలుగు మాటలు: రాతలో వదలి వేయదగ్గ పాత అలవాట్లు

అభ్యాసాలు చేయండి 1

1.3. సంస్కృత పదాలు : రాతరూపాలు

- 1.3.1 పదం చివర ము వచ్చే మాటలను సున్నతో రాయడం
- 1.3.2 ఋ ౠ ఌ ౡ
- 1.3.3 శ స ల మధ్య ఉండే భేదం
- 1.3.4 ఒత్తు అక్షరాలు రాసే పద్ధతి
- 1.3.5 విసర్గ అనబడే : గుర్తు
- 1.3.6 మాటల్లో వచ్చే త్య, ద్య

అభ్యాసాలు చేయండి 2

1.4 ఇంగ్లీషు మాటలు : రాతరూపాలు

- 1.4.1 ఇంగ్లీషు మాటల ఉచ్చారణ
- 1.4.2 హల్లు చివర ఉండే మాటలు
- 1.4.3 తెలుగులో గుర్తులు లేని ఇంగ్లీషులోని అచ్చులు, హల్లులు

1.5 తప్పొప్పులు

1.6 మాండలిక భేదాలు : ప్రామాణిక భాష

ఆకళింపు ప్రశ్నలు

1.7 ముఖ్యవిషయాలను గుర్తుంచుకుందాం

1.8 అభ్యాసాలకి మాదిరి జవాబులు

1.0 ఉద్దేశం

ఈ భాగం తెలుగుభాష రాసే అలవాట్లకు సంబంధించింది. ఇది చదివాక మీరు భాషను రాయడంలో ఉన్నచిక్కులనూ, ఆ చిక్కులను పరిష్కరించుకునే పద్ధతులనూ విశ్లేషించ గలుగుతారు. లిపికీ, ధ్వనికీ మధ్య ఉన్నతేడాలను కనిపెట్టగలుగుతారు. కొన్నికొన్ని మాటలు రాసేటపుడు కొన్నికొన్నిపద్ధతులను పాటించడం ఎందుకు మంచిదో, రూప భేదం ఉన్నమాటల్లో ఎందుకు ఏ రూపాన్ని ఎందుకు రాయాలో తర్కబద్ధంగా విశ్లేషించ గలుగుతారు. తెలుగు భాషలోని తెలుగు మాటలూ, సంస్కృత పదాలూ, ఇంగ్లీషు మాటల రాతరూపాల ప్రత్యేకతలూ మీరు వివరించగలుగుతారు.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

1.1 ప్రవేశిక

భాష ప్రధానంగా మనం నోటితో చేసే ధ్వనుల రూపంలో ఉంటుంది. మనుషులందరూ మాట్లాడుతారు గనుక మానవ సమాజాలన్నిటికీ భాష ఉంది. వాటిల్లో కొన్ని సమాజాలకు అంటే కొన్నిభాషలకు మాత్రమే లిపి ఉంది. కొన్ని సమాజాలవారు మాత్రమే నోటితో చేసే, ధ్వనుల రూపంలోఉన్న భాషకు చేత్తో గీసే, లేదా చేత్తో రాసే గుర్తులు కల్పించారు. ధ్వనుల రూపంలో ఉన్నభాషకు కల్పించిన గుర్తులనే లిపి అంటారు.

ఇప్పటికీ లిపులు లేని భాషలు చాలా ఉన్నాయి. మన దేశంలోనే లిపిలేని భాషా సమాజాలున్నాయి.ఒక భాష మాట్లాడే మనుషుల సమూహాన్ని భాషాసమాజం అంటారు. ఉదాహరణకు నీలగిరికొండల్లో నివసించే “తోద” అనే భాషాసమాజం వారికి లిపిలేదు. అట్లాగే అరకు లోయకు దగ్గరలోనివసించే “కొండ”అనే భాషా సమాజం వారికి లిపిలేదు. అట్లాగే సంతాలీలు, గోండులు,కోయలు... ఇట్లా చాలా సమాజాల... వారికి లిపిలేదు.

లిపిలేని మానవ సమాజాలకన్నాలిపి ఉన్నమానవ సమాజాలు అభివృద్ధికర దశలో ఉండడంమనం తేలికగా గమనించవచ్చు. అందుకు కారణం ఊహించడం కూడా తేలిక. ఒక తరంవారుతమతరంలో సంపాదించిన విజ్ఞానాన్ని తమ తరవాతి తరంవాళ్లకి అందించే ఉత్తమమైనసాధనం లిపి, కనీసం ఇప్పటివరకూ ఇదే మేలైన సాధనం. అట్లా పోనుపోను తర్వాత తర్వాతతరాల వారికి తమ పూర్వుల విజ్ఞాన సంపద అందుతుంది. దాన్ని ఆధారంతో తరవాతవాళ్లుఇంకా ముందుకు పోతారు. మానవజాతి అభివృద్ధికిలిపి ఇట్లా దోహదకారిఅమతుంది.

ప్రపంచంలో లిపులు చాలా రకాలున్నాయి. ఉద్దేశించిన వస్తువుతో దగ్గరి సంబంధం ఉన్నలిపినిచిత్రలిపి అంటారు. ప్రాచీన ఈజిప్టుల లిపి, మనదేశంలోని హరప్పా, మొహంజోదారో నాగరికతవారిలిపి ఇట్లాంటిదేనంటారు. చైనావారి లిపి కూడా ఆ రకము చిత్ర లిపినుంచే పరిణామం చెందిందంటారు.భారతదేశపు భాషలకు... వాటి లిపులకు ఉన్న సంబంధం ధ్వని సంబంధమైనది. అంటేమనదేశంలో లిపులకూ వస్తువులకూ సహజ సంబంధంలేదు. మనిషి నోటితో చేసే ధ్వనులకుమాత్రమే అవి గుర్తులు. తేడాలున్నప్పటికీ ఐరోపావారి లిపుల పద్ధతి ఇదే.

లిఖిత సంప్రదాయం ఉన్న ఏ భాషలో అయినా ఉచ్చారణలో ఉన్న అన్ని రకాల ధ్వనులకూగుర్తులుండవు. ప్రధాన ధ్వనులకు మాత్రమే గుర్తులుంటాయి. అయితే భాషకన్నాలిపి ఆలస్యంగామారుతుంది. అందువల్ల లిపికీ ధ్వనికీ ఉన్న సంబంధం కాలక్రమేణా దూరమౌతుంది. భారతీయభాషా లిపుల్లో ఈ వ్యత్యాసం చాలా తక్కువ. అసలు వ్యత్యాసం లేకపోలేదు.ఇంగ్లీషువంటి భాషల్లోలాగా ప్రతి మాటకీ అక్షర క్రమం నేర్చుకోవలసినంత విపరీతంగా భారతీయభాషలకీ, వాటి లిపులకీ వ్యత్యాసం ఏర్పడలేదు. ఇంగ్లీషు భాషలో ఒక కొత్త మాటను నేర్చుకోవడమంటే ఆ మాటలో ఏ అక్షరాలుంటాయో కూడా నేర్చుకోవాలి. దీన్నే ఇంగ్లీషులో “స్పెల్లింగు”(spelling) అంటారు. ఇంగ్లీషులో ఒక కొత్తమాట వచ్చినపుడు “హౌ డూయూ స్పెల్ ఇట్”(how do you spell it) అనేది సాధారణమైన ప్రశ్న తెలుగులో ఇట్లాంటి ప్రశ్న మనకువినపడదు. ఈ మాటలకు స్పెల్లింగేమిటి? అని ఒక తెలుగు మాట గురించి అడిగితే ఆశ్చర్యపడతారు కూడా.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

తెలుగులో అక్షర క్రమం ఒకసారి నేర్చుకుంటే దాదాపు ఏకొత్త మాటనైనా రాయడంనేర్చుకున్నట్లే. అయినా దాదాపు అనటం వలన తెలుగు రాతలో కూడా కొద్దికొద్దిగా చిన్నచిన్నచిక్కులున్నట్లు గుర్తించవచ్చు.

మాటల్నిరాయడంలో తెలుగు మాటలకు కొన్నిచిక్కులూ, సంస్కృతం మాటలకు ఇంకోరకపుచిక్కులూ, ఇంగ్లీషు మాటలకు మరోరకం చిక్కులూ ఉన్నాయి... వాటిని విడివిడిగా చర్చించుకుందాం.అంతేకాదు ఏరకంగా పరిష్కరించుకోవాలో కూడా ఈ ఖండికలో విశ్లేషించుకుందాం.

1.2 తెలుగు మాటలు: రాతరూపాలు

ఈ విభాగంలో తెలుగు మాటలురాయడంలో ఉన్న చిక్కులనూ, వాటి పరిష్కారాలనూ చర్చించుకుందాం. తెలుగు మాటలను దేశ్యపదాలని కూడా అంటారు.

1.2.1 ఐ ఔ ఉచ్చారణ : వాటి రాత రూపాలు

లెలుగు లిపిలో అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఎ, ఏ, ఐ, ఒ, ఓ, ఔ అనే అక్షరాలు అచ్చులకుగుర్తులు. వీటిల్లో ఐ, ఔ ఉచ్చారణలో అంకే పలికేతీరులో అయ్, అవ్ లుగా వినబడతాయి.ఈ మాటల్లో చివరి అచ్చుకు ఉచ్చారణ ప్రాధాన్యం లేదు. వీటినే అయి, అవు అనికూడా రాస్తుంటారు.ఈ కింది మాటల జంటలను చూస్తే ఈ రాత భేదాలను మీరు తెలుసుకోగలరు;

అయింది - ఐంది
అవుతుంది - ఔతుంది
అయినా - ఐనా
అయితే - ఐతే
పయిన - పైన

వీటిల్లో రెండు రకాల అక్షర క్రమాలు కనిపిస్తుంటాయి. ఇందులో తప్పొప్పులప్రసక్తిలేదు. ఏదో ఒకటి ఎన్నుకోవాల్సివస్తే అట్లా ఎన్నుకోవడానికి కొన్ని కారణాలు చూపించవచ్చు. అచ్చుతో మొదలయ్యే పదాల్లో ఐ, ఔ లకన్నా అయి, అవు రూపాలు పూర్వపువి. ఈ రెండిట్లో ఏదిరాసినాచదివేటప్పుడు భేదం ఏమీరాదు. కాబట్టి పూర్వపు రూపాలయిన అయి, అవులు రాయడమేతేలిక, సౌకర్యం. కాని హల్లులతో మొదలయ్యే పదాలలోఐత్వం, ఔత్వం ఎక్కువమంది రాస్తున్నారు.అంటే పైన, కౌలు అనే శబ్దాలను పయిన, కవులు అని రాయడం అసౌకర్యం. కవులు వంటిమాటల్లో కవి + లు అని అనుకునే ప్రమాదం కూడా ఉంది. పైగా ఈ రకం మాటలు నిఘంటువుల్లోపైన, కౌలు అనే కన్పిస్తాయి.

1.2.2 ఇ,ఈ,ఎ,ఏ,ఉ,ఊ,ఒ,ఓ : రాతలో భేదాలు

తెలుగులో ఇ, ఈ, ఎ, ఏ లు ఒకరకం అచ్చులు. ఉ,ఊ,ఒ,ఓ లు ఇంకోరకం అచ్చులు. ఈ రెండురకాల అచ్చులకు ఉచ్చారణలో భేదం ఉంది. ఇ,ఈ,ఎ,ఏ లను పలికేటపుడు నాలుక ముందుభాగం పైకి కదులుతుంది. ఉ,ఊ,ఒ,ఓ లను పలికినప్పుడు నాలుక వెనుక భాగం అంగిలివైపుకదులుతుంది. కొంచెం జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే కాని ఈ తేడా అందరూ గుర్తించలేరు. ఇంతకన్నాతేలికగా గుర్తించే తేడా ఒకటుంది. ఉ,ఊ,ఒ,ఓ లు ఉచ్చరించినపుడు పెదవులు గుండ్రంగాముందుకు కదులుతాయి. ఇ,ఈ,ఎ,ఏ లు ఉచ్చరించినపుడు పెదవులు అట్లా ముందుకు రావు.వ్యాకరణాలలో ఇ, ఈ, ఎ, ఏ లను

తాలవ్యాచ్చులని అంటారు. ఉ, ఊ, ఒ, ఓ లను ఓష్ట్యాచ్చులనిఅంటారు. వాటి ఉచ్చారణను బట్టే ఈ పేర్లు పెట్టారు. "తాలువు" అంటే నోటిలో పైన గట్టిగాతగిలే భాగం తాలువు దగ్గిర ఏర్పడే ధ్వని. కాబట్టి తాలవ్యం అనే పేరు వచ్చింది. "ఓష్ట్యం"అంటే పెదవి, పెదవుల కదలికను ప్రధానంగా గుర్తించటంవల్ల ఉ,ఊ,ఒ,ఓ లకు ఓష్ట్యాచ్చులనిపేరు వచ్చింది.

ఇ,ఈ,ఎ,ఏ లతో మొదలయ్యే పదాలకు ముందు ఉచ్చారణలో 'య'కారం చేరుతుంది. ఉ, ఊ, ఒ, ఓలతో మొదలయ్యే పదాలకు ముందు ఉచ్చారణలో "వ"కారం చేరుతుంది. (పూర్వ వ్యాకరణాలుయకారాన్ని తాలవ్యమనీ, వకారాన్ని ఓష్ట్యమనీ గుర్తించాయి). దాన్నే రాతలో సూచిస్తే ఇట్లాఉంటుంది.

ఇల్లు-యిల్లు ఈత-యీత ఎక్కడ-యెక్కడ ఏరు-యేరు

ఉంది-వుంది ఊరు-వూరు ఒకటి-వొకటి ఓడ-వోడ

మొదటి వరసకన్నారెండోవరస ఉచ్చారణకు ఎక్కువ దగ్గర అని ఎక్కువ మంది అనుకుంటారు,మొదటి వరస ఉచ్చారణకు దూరంకాదు. రాత గుర్తులకు ఉచ్చారణ మనం ఇచ్చుకున్నదే.అచ్చులతో రాసినా హల్లులతో పలకటానికి అభ్యంతరం ఏమీలేదు. అంటే ఇల్లు, ఊరు అనిరాసినా, చదివేటప్పుడు యిల్లు, వూరు అని చదవటానికి అడ్డు వచ్చేదేమీలేదు.

1.2.3 అచ్చుతో మొదలయ్యే పదాలు: రాతలో సౌకర్యాలు

అచ్చుతో మొదలయ్యే పదాన్ని అచ్చుతోనే రాయటంవల్ల కింద తెలిపిన సౌకర్యాలున్నాయి:

1) తెలుగులో ఇప్పుడు దొరికే నిఘంటువులలో ఈ మాటలు అచ్చుతోనే దొరుకుతాయి. కొన్నితెలియని మాటలకు నిఘంటువులు ఉపయోగించటం భాష నేర్చుకునే వారికి అవసరం. నిఘంటువుల్లోనే ఈ మాటల్ని హల్లుతో ఎక్కించకూడదా? అని అడిగే వీలుంది. అట్లాంటినిఘంటువు తయారయ్యేదాకా నిఘంటువులు చూడడం మానుకోము. పైగా మాటకున్న ప్రధానరూపాన్నినిఘంటువులో ఒక చోట ఇచ్చి, వాటిని పలికే తీరులో భేదాన్ని అక్కడే సూచించడంఒక సంప్రదాయం. అన్ని ఉచ్చారణ భేదాల్ని ప్రధాన భేదాలుగా ఇస్తే నిఘంటువుల పరిమాణంపెరిగిపోతుంది.

2) సంధి అంటే రెండు పదాలను కలిపేసి కొన్నిమార్పుల్నిచేసి పలకడం. పలికినట్లు రాస్తేరాయడం. తెలుగు సంధిలోఅచ్చులమధ్య సంధి చాలా ముఖ్యమైనది. అచ్చుతో ముగిసే మాటతర్వాత, అచ్చుతో మొదలయ్యే మాట వచ్చినపుడు వెనకటి మాటలో చివరి అచ్చు పోతుంది.వాడు+ఎక్కడ అన్నప్పుడు ఉచ్చారణలో పూర్వపు మాటలో చివరి ఉత్వం జారిపోయి **వాడెక్కడ**అని పలుకుతారు, రాస్తారు. ఇట్లాంటి సంధిలో యెక్కడ అనిరాస్తే యకారం పోతుందని కూడాఅధికంగా చెప్పుకోవాలి, యకారంతో మొదలయ్యే మాటలకు మాత్రం యకారం పోదు, కనీసం రాతలో అట్లా పోయినట్లు చూపించరు. **అతడు+యోగ్యుడు** అన్నచోట యకారాన్ని ఉంచాలి.ఉచ్చారణ అనుసరించి రాస్తున్నాం అనుకునే రచయితల్లో కూడా కొన్నిసార్లు అచ్చుతోనూ కొన్నిసార్లుహల్లుతోనూ రాస్తున్నారు. చలంగారి "మ్యూజింగ్స్" నుంచి కొన్ని వాక్యాలను గమనిద్దాం:

"అందుకనే అంటాను యెన్ని మతాలు, యెన్ని సోషలిజములు మానవజాతి సమానత్వాన్నిబోధించినా సనాతనుల **తెలివి వొప్పుకోవలసి** వచ్చినా సరేకానీ, మీరే మనుషులయితే, నేనుకాను" (పేజీ. 110)

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

“ఇంతకీ లేని సౌందర్యాన్ని నేను చూస్తున్నానా? మన్న సౌందర్యానికి మీరు అంధులైనారా? ఎవరుతేల్చగలరు? మంటే **ఆ ఈశ్వరుడు తప్ప**?” (పేజీ. 111)
ఈ ఉదాహరణలో**యి, యీ, యె, యే** లకన్నాము, **వా,వొ,వో**లు ఎక్కువ వాడారని మీరుగమనించారు.
కొన్నిచోట్ల అచ్చుతోనూ కొన్నిచోట్ల హల్గుతోనూ రాసేకన్నా అన్ని చోట్ల అచ్చులు రాస్తే రచనలోక్రమత్వం ఉంటుంది. క్రమత్వం అంటే అన్ని చోట్ల ఒకే పద్ధతిని పాటించడం.

1.2.4 మాటల కలయికలో ఉచ్చారణ : రాత

తెలుగులో **తాటి ఆకు** అనేది కలిపితే వచ్చే మాటను **తాటాకు** అని రాస్తున్నారు. కాని నిజానికి
ఉచ్చారణ 'ఆ' కాదు. కానీ ఈ రెంటినీ కలిపితే వచ్చే ధ్వనిని సూచించటానికి తెలుగులోగుర్తులేదు. **కర్రి+ఆవు**, అనేది కలిపితే వచ్చే మాటను **కర్రావు** అని రాస్తున్నారు. ఇది కూడాతాటాకు వంటిదే. గుర్తు ఉంటే మంచిదే. కాని గుర్తు లేనప్పుడు ఆధ్వనిని ఆ మాటల వాడకాన్నిబట్టి గుర్తించాల్సిందే. కాని వేరే మార్గంలేదు. తెలుగు క్రియల్లో కూడా ఈరకపు చిక్కు ఉంది.చెప్పు అనే క్రియకు, జరిగిన కాలాన్నిసూచించేటప్పుడు కొందరు **చెప్పాడు** అనీ, మరికొందరు**చెప్పేడు** అనీ రాస్తున్నారు. రెంటికీ ఉచ్చారణ దాదాపు ఒకటే. గోదావరి, ఆపైన విశాఖ జిల్లాలరచయితలు **చెప్పేడు** అని రాస్తే కృష్ణా గుంటూరు, ఇంకా ఇతర జిల్లాల వాళ్లు చెప్పాడు అనిరాస్తున్నారు. ఈ రెండిట్లో ఏది రాసినా అదనపు సాకర్యమూ లేదు. నష్టమూ లేదు.

1.2.5 తెలుగు మాటలు: రాతలో వదలివేయదగ్గపాత అలవాట్లు

1)**వచ్చు, వద్దు, వరస** వంటి మాటలు, ఉచ్చారణలో **వొచ్చు, వొద్దు, వొరసగా** వినిపిస్తాయి.కొంతమంది వీటిని **ఒచ్చాడు, ఒద్దు** అని అచ్చుతో కూడా రాస్తున్నారు. **వచ్చాడు, వద్దు, వరస**అనే రూపాల్నే రాసి ఉచ్చారణలో తమకు వీలైన విధంగా ఉచ్చరించుకోవచ్చు.
2) వాడు అనే మాటకు ఉచ్చారణలో ఆడు, ఓడు, వోడు అనే భేదాలు కన్పిస్తున్నాయి. కొంతమంది**మంచాడు** అంటే మరికొంతమంది **మంచోడు**అంటారు. **మావాడు** అనే రూపానికి **మావోడు**అని కూడా అంటారు. ఇక్కడకూడా ఆ మాండలికాన్ని సూచించడానికి రచనలో అవసరమైతే తప్ప**వాడు** అని రాయడమే ఒక పద్ధతిగా ఉంటుంది.
3) పూర్వపు భాషలో అరసున్నలు, బండి “ఱా” ఉండేవి. అతిప్రాచీన కాలంనుంచి వీటికిఉచ్చారణ లేదు. నిన్నమొన్నటి వరకు వీటిని రాయాలని తెలుగు క్లాసుల్లో పట్టుపట్టేవారు. ప్రాచీనకావ్యభాషలో వాటి అవసరం ఉంటే ఉండవచ్చు. కాని ఈనాటి భాషలో ఎవరూ రాయడం లేడు. ఇప్పటి భాషలో అవి నిర్వహించే ప్రయోజనాలు ఏమీలేవు.కాబట్టి వీటిని వదలివేయడంమంచిది. **అక్కఱ, ఆఱు, ఇద్దఱు, పిఱికి, మఱ్ఱి, వాఱ్ఱి** అనే మాటలలో బండి ఱా రాయక్కర్లేదు. అట్లాగే **అఱ-సగం, అఱ-గది** అనే మాటల మధ్య ఉచ్ఛారణ భేదమూఅర్థభేదమూ ఉండేవి. వీటి మధ్య ఉచ్చారణ భేదం చాలా పూర్వమే పోయింది. ఇట్లాగా రాతభేదం ద్వారా ఈ మాటలమధ్యభేదం చూపించనవసరంలేదు.
4) అరసున్న ఉన్నమాటలకూ, లేని మాటలకూ ఒకప్పుడు ఉచ్ఛారణ భేదం ఉండేది. **వీఁడు-ఇతను. వీఁడు – పట్టణం**. అయితేమనకు కావ్యభాషారచన ఏర్పడేటప్పటికే

అరసున్న ఉచ్చారణ పోయినట్లు పరిశోధకులు నిరూపించారు. అంటే **అఁట, ఈఁగ, కోఁతి, చీఁకటి, తెలుఁగు, వాఁడు**వంటి మాటలను అరసున్నతో రాయక్కర్లేదు.

5) వెనుకటి భాషలో **క్రింద, క్రొత్త త్రాగు, త్రోవ, ప్రక్క, బ్రతుకు** వంటి మాటల్లో క్రావడి సూచించేధ్వని పోయింది. ఉచ్చారణలోనూ, రాతలోనూ దీన్నివదిలి వేయవచ్చు. కాని కొందరు ఉచ్చారణలో చాలా అరుదుగా బహుశా సంఘంలో తమ ఉన్నత స్థానాన్ని నిరూపించుకునే ఉద్దేశంతో వాడుతుంటారు. అట్లాంటి సంభాషణను సూచించటానికి తప్ప దీనికి వేరే ప్రయోజనం లేదు. వ్రాయు, (వ్రాత అనే మాటల్లో రకారం పోలేదు. వకారమే పోయింది. **వ్రాశాడు** అని రాస్తే శిష్టవ్యావహారికమనీ, **రాశాడు** అని రాస్తే గ్రామ్యమనీ మనలో ఇంకా కొందరు అనుకుంటున్నారు. పూర్వులు ఏభైఏళ్ల కిందట **రాశాడు** అని ఉచ్చరించినా **వ్రాశాడు** అనేరాసేవాళ్లు. ఇటీవలి కాలంలో చాలామంది **రాశాడు** అనే రాస్తున్నారు. నిఘంటువులలో వ్రాయుఅనే రూపమే ఉన్నా వ్రాయు అని రాసి రాయు అని చదవడం చాలా కష్టం. రాశాడు, రాతఅని రాయడమే ఎక్కువ ఆమోదాన్ని పొందిన పద్ధతి. అయితే చేవ్రాలు అనే మాట చేరాలుఅని కాలేదు.

6) చేయి-చెయ్యి, గోయి-గొయ్యి, నేయి-నెయ్యి,మూమ-మువ్మ అనే రెండురకాల రూపాలు. ఉచ్చారణలోనూ, రాతలోనూ కనిపిస్తున్నాయి. వారివారి ఉచ్చారణలను అనుసరించి ఏ రకం రూపాలను రాసినా ఒకటే. కాని నిఘంటువుల్లో మొదటి వరుస రూపాలే కన్పిస్తాయి. మొదటి వరుస పదాలే రాసి రెండో రకంగా ఉచ్చరించినా అభ్యంతరం లేదు. కొందరు పండ్లు, గుడ్లు, కోళ్లు, వాళ్లు అనే వాటిని ఉచ్చారణ విధేయంగా రాస్తే పండ్ళు, గుడ్ళు, కోళ్ళు, వాళ్ళు అని రాయాలి. కాని మొదటి విధంగా రాసినా ఇంకో రకంగా ఉచ్చరించలేం. వత్తుగా రాసినా లకారానికి ఈ మాటల్లో ళ కారంగానే ఉచ్చరించక తప్పదు. అందువల్ల లకారమే రాసుకోవచ్చు.

అభ్యాసాలు చేయండి 4

1) ఇంతవరకు చదివిన అంశాలను గుర్తుపెట్టుకొని ఉంటారు. ఇపుడు ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

....
....
....
....
....
....
....
....
....

2) తెలుగులో అచ్చుతో మొదలయ్యే మాటలను రాయడంలో ఉన్న చిక్కులేవో తెల్పి వాటికి పరిష్కారాలను 100 పదాల్లో సూచించండి.

....
....
....
....
....

THE PEOPLE'S UNIVERSITY

....
....
....
....

1.3 సంస్కృత పదాలు: రాతరూపాలు

ఈ విభాగంలో పదం చివర ము వచ్చే వాటిని ఈనాటి రాతలలో ఏ రకంగా రాస్తున్నామో, సంస్కృత భాషలో నుంచి తెలుగులోకి వచ్చిన మాటను రాయడంలో ఏ ఇబ్బందులను ఎదుర్కుంటున్నామో, వాటిని ఏ విధంగా పరిష్కరించుకోవాలో పరిశీలిద్దాం.

1.3.1 పదం చివర ము వచ్చే మాటలను సున్నతో రాయడం

పూర్వపు తెలుగులో అంటే గ్రాంథికం అనే కావ్య భాషలోపదం చివర వచ్చే ము లో ఈనాడు ఉకారం పోయి మకారం మాత్రమే మిగిలింది. దాన్నిసున్నతో సూచిస్తున్నారు. చాలా కొద్దిమంది మాత్రం, ఇంకా పదం చివరలో ము రాసున్నారు. మేము, మనము వంటి మాటలలోనూ ము కు పూర్వం దీర్ఘం ఉండే మాటల్లో అంటే గులాము వంటి మాటల్లోనూ, నడుము, ఉడుము వంటి మూడక్షరాల మాటల్లోనూ నడిమి అచ్చు ఉంటే ము రాస్తున్నారు. ఒకవేళ సున్నరాసినా బహువచనంలో గులాములు, నడుములు, ఉడుములు అనే ము ఉన్న ఉచ్చారణ వినిపిస్తున్నది. చివర సున్నతో రాసిన మాటలు తెలుగైనా సంస్కృతమైనా ఇప్పుడు మనకున్న నిఘంటువుల్లో అది చివర ము తో కనిపిస్తాయి. అందరి ఉచ్చారణలోనూ, దాదాపు అందరి రాతలోనూ సున్న కనిపిస్తుంది. సున్నతో రాయడం సౌకర్యం.

1.3.2 ఋ, ౠ, ఌ, ౡ

ఋ, ౠ, ఌ, ౡ తెలుగులో సంస్కృతం నుంచి తెలుగులోకి వచ్చిన మాటల్లో కన్పిస్తాయి. సంస్కృతం నుంచి తెలుగులోకి వచ్చిన మాటల్లో కౢప్తం మరెక్కడా కన్పించవు. ఌ ఒక్క కౢప్తం అనే మాటలో తప్ప. కాని దీన్నందరూ క్లుప్తం అనే రాస్తున్నారు. ఋ, ౠలతో వచ్చిన మాటలు మాత్రం చాలా ఉన్నాయి. ఋషి, ఋతువు, కృష్ణుడు, దృష్టి, తృష్ణ వంటి చాలా మాటల్లో ఈ ఋత్వం కన్పిస్తుంది. కొంతమంది మాత్రం రుషి, రుతువు అని రాస్తున్నారు. చాలామంది హల్లు మీద రాసే ఋత్వాన్ని అంటే కృష్ణుడు, దృష్టి, కృషి వంటి మాటల్లో ఋత్వం రాస్తున్నారు. వీటిల్లో కూడా ఉచ్చారణని అనుసరించి ఋత్వం తీసేసి క్రుష్ణుడు, ద్రుష్టి, క్రుషి అని రాస్తున్నారు. ఉదాహరణకు మప్పల లక్ష్మణరావుగారి బతుకు పుస్తకంలో ఈ ధోరణి కనిపిస్తుంది. (విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, విజయవాడ, 1983). తెలియని సంస్కృత మాటలకు నిఘంటువుల్లో అర్థాలు వెతుక్కోవలసిన అవసరం చాలా ఉంటుంది. అందువల్ల సంస్కృతం మాటల వర్ణక్రమం మార్చకుండా ఉండటమే మంచిది. అయితే ఋత్వం లేనిచోట కొందరు ఋత్వం వాడుతున్నారు. ఉదాహరణకి శతృవు, ధృవతార అనే మాటల్లో ఋత్వం బదులు క్రావడే ఉండాలి. సంస్కృతం మాటల్లో ఆజ్ఞ, జ్ఞాపకం, ప్రజ్ఞ, యజ్ఞం, విజ్ఞానం అనే మాటలను అగ్నిగ్నావకం, (గ్యావకం), ప్రగ్న, యగ్న, విగ్నానం అని ఉచ్చరించే వారున్నారు. అయినా చాలామంది ఈ మాటలను సంస్కృత పద్ధతిలో మొదటి విధంగా రాస్తున్నారు. ఒకరూ అరా పలికే

పద్ధతిలో రాయాలి అనుకున్నా అన్నిమాటలనూ అట్లా రాయడం లేదు. ఇపుడు కూడా సంస్కృతంలో అక్షరక్రమమే రాసి మన పద్ధతిని ఉచ్చరించుకోవచ్చు.

1.3.3 శ స ల మధ్య ఉండే భేదం

శ వర్ణం తెలుగులోకి వచ్చిన సంస్కృతం మాటల్లోనే కనిపిస్తుంది. ఈ శ,స ల భేదం ఉచ్చారణలో చాలామందిలో కనబడదు. అయినా తెలుగులో ఉదాహరణకి దురాశ, శీతాకాలం, ఆశీస్సు, వశం లోవచ్చిన శ వర్ణానికి బదులుగా సవర్ణం ఎక్కువమంది రాయడంలేదు. ఇది తెలుగు రాయడం నేర్చుకునే విద్యార్థులకు కొంత ఇబ్బంది పెట్టే సమస్య. దీన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలించడం ద్వారా సందేహం వచ్చినపుడు మంచి నిఘంటువులో చూడడం ద్వారా అభ్యాసం చేసుకోవాల్సిందే. శ, స ల భేదం పాటించకపోతే తెలుగు రాయడం బాగా వచ్చినట్టుగా లెక్క కట్టడంలేదు. ఇది కష్టపడి నేర్చుకోవాల్సిన ఒక అంశం.

1.3.4 ఒత్తు అక్షరాలు రాసే పద్ధతి

తెలుగు వర్ణమాలలో ఒత్తు అక్షరాల పేరుతో ఖ,ఘ,ఛ,ఝ,ఠ,ఢ,థ,ధ,ఫ,భ అనేవి ఉన్నాయి. ఇవి సంస్కృతం నుంచి వచ్చిన మాటల్లోనే ఎక్కువగా ఉంటాయి. వీటిలో భ,ధ అనేవి ఎక్కువ మాటల్లో వస్తాయి. ఝ తక్కువ మాటల్లో వస్తుంది. వీటి ఉచ్చారణ ఈ తరంలో సన్నగిల్లిపోతున్నధి. అయినా తెలుగు రాసేటప్పుడు ఈ మాటల్నిసరిగ్గా చూపించకపోతే వాటిని తప్పులుగానే చాలామంది పరిగణిస్తున్నారు. వాటిని కొంచెం. కష్టపడే నేర్చుకోవాల్సి ఉంటుంది. ఈ అక్షరాలను అవసరం లేనిచోట ఉపయోగించడం కూడా తప్పే అమతుంది. ఉదాహరణకి బాధ, భారం, ధారం, ఘాలి, భావి వంటివి. మొదటి రెండు మాటల్లోను పొల్లు ఉండవలసిన చోటలేదు. తరవాత అన్నిచోట్లను అవసరం లేని చోట పొల్లుంది. సంస్కృతం మాటలను తెలుగులో రాసేటపుడు థ, ధ లకు తెలుగువారి ఉచ్చారణలో భేదం తక్కువ. రాతలోనూ, పదం తక్కువే. మొదటి దానికి పొట్టలో చుక్క ఉంది అంటారు. ఉదాహరణకు అతిథి, గ్రంథం, రథం, ప్రథమం, కథ వంటి మాటల్లో ఉన్నటువంటి థ కారానికి పొట్టలో చుక్కపెట్టడం మరిచి పోకూడదు. ఇది నేర్చుకోడానికి కూడా నిఘంటువు సాయపడుతుంది.

1.3.5 విసర్గ అనబడే : గుర్తు

సంస్కృతంలో ":” అనే గుర్తును విసర్గ అంటారు. ఇది దుఃఖం, ప్రాతఃకాలం, అంతఃకరణ వంటి మాటల్లో ఉంది. దుఃఖం, ప్రాతఃకాలం, అంతఃకరణ వంటి మాటల్లో ఉంది. దుఃఖం అనేమాటను మాత్రం కొందరు విసర్గ తీసివేసి దుక్ఖం, దుఖ్ఖ అని రాస్తున్నారు. ఒక పద్ధతి ప్రకారం విసర్గ ఉన్న అన్ని మాటల్లోనూ విసర్గ రాయడమే మంచిది."

1.3.6 మాటల్లో వచ్చే త్య, ద్య

సంస్కృతం మాటలో వచ్చే “త్య” అనే వర్ణాల కూరుకు తెలుగులో "త్తా" అనో "చ్చా" అనో ఉచ్చారణ

భేదాలు వేరువేరు ప్రాంతాలలో ఉన్నాయి. అట్లాగే. "ద్య" అనే కూర్పుకు 'ద్దా' అనో 'జ్ఞ' అనో “జ్య” అనో ఉన్నాయి. ఈ కింది మాటల్లో భేదాలను గుర్తుపట్టవచ్చు.

సత్యం, సత్తెం, సచ్చెం... పద్యం, పద్దెం, పజ్జెం, పజ్యం: తెలుగులో ఈ రకాల త్య, ద్య సంస్కృతం నుంచి విరివిగా వచ్చినందున వాటిని అట్లాగే మార్చకుండా ఉండడం మంచిది. బాగా అలవాటయిన సత్యం, పద్యం వంటి మాటలకు ఎట్లా రాసినా అర్థం చేసుకోవచ్చుగాని, ఇతరచోట్ల వెంటనే పదస్వరూపాన్ని గుర్తుతెచ్చుకొని, అర్థంచేసుకోవడం కష్టమవుతుంది. అజ్యతంధ్ర అని రాస్తే ఆద్యతనాంధ్ర అని ఉద్దేశించినట్లు చప్పున బోధపడదు. త్స అనే సంస్కృత వర్ణాల కూర్పుకు తెలుగులో 'చ్చ' అనే ఉచ్చారణ ఉంది. సంవత్సరం అనే మాటకు సంవచ్చరం అని ఉచ్చరిస్తారు. రాతలో మొదటిదే కనిపిస్తుంది.

1) ఈ కింది సంస్కృతం మాటలను సాంప్రదాయక పద్ధతిలో తిరగరాయండి. అవసరమైతే నిఘంటువును సంప్రదించండి.

కొందరు రాసేపద్ధతి	సంప్రదాయక పద్ధతి
ద్రుష్టి	
రుణం	
సిక్ష	
ప్రసంశ	
సారీరం	
అద్రుష్టం	
గ్యాపకం	
విగ్నానం	
వాంగ్మయం	

2) ఈ కింది సంస్కృతం మాటల్లో ఒత్తులు సరైన చోట పెట్టండి. అవసరమైన అక్షరాలు మార్చి ఒత్తు అక్షరదోషాలు రాయండి.

ఒత్తులు సరైనచోట లేనిమాట	ఒత్తులు సరైనచోట ఉన్నమాట
ప్రారంబం	
గమ్మస్తానం	
మాదుర్యం	
బేదం	
గందకం	
భోద	
భాద	
శిదిలం	
శుబోదయం	
ఆంద	
పలితం	
సంస్తానం	
కాష్టం	

3) ఈ కింది మాటలను సాంప్రదాయక పద్ధతిలో రాయండి.

కొందరు రాసే పద్ధతి	**సాంప్రదాయక పద్ధతి**
మచ్చరం	
మజ్జాన్నం	
సంవచ్చరం	
పజ్జెనిమిది	

1.4 ఇంగ్లీషు పదాలు : రాతరూపాలు

ఇంగ్లీషు భాషలోనుంచి తెలుగులోనికి చాలా ఇంగ్లీషు మాటలు వచ్చాయి. వాటిని తెలుగులో రాసేటపుడు గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలను ఈ విభాగంలో చర్చించుకుందాం.

1.4.1 ఇంగ్లీషు మాటల ఉచ్చారణ

ఇంగ్లీషు మాటలు తెలుగులో రాసేటప్పుడు కొన్నిచిక్కులు వస్తాయి. తెలుగు రాతలో సూచించడానికి వీల్లేని ధ్వనులు కొన్ని ఇంగ్లీషులో ఉన్నాయి.

Map, bat, cap అనే మాటల్లో అచ్చును తెలుగులో సూచించడం కష్టం. కొందరు **మేప్, బేట్, కేప్** అని రాస్తున్నారు. మరికొందరు **మాప్, బాట్, కాప్** అని రాస్తున్నారు. మొదటి అక్షరానికి యావత్తు ఇచ్చి **మ్యాట్, బ్యాట్, క్యాప్** అని మరికొందరు రాస్తున్నారు. న్యాయం, వాక్యం, సన్యాసి, సూర్యం వంటి చోట్ల వచ్చే యావత్తులాగ ఈ ఇంగ్లీషు మాటలలో రాసే యావత్తును ఉచ్చరించ కూడదు. ఒకటికన్నాఎక్కువ హల్లుల కూర్చుతో వచ్చేమాటల్లో అచ్చును సూచించడానికి యావత్తును రాసే అలవాటు తెలుగులో లేదు. class, glass మాటలను క్లాసు, గ్లాసు అనే రాస్తారు. కాసు, గ్యాసు అని..ఎవరూ రాయరు. అయినా ఇక్కడ అచ్చు ఉచ్చారణ map, bat వంటి మాటల్లో ఉచ్చారణ లాంటిదే.

1.4.2 హల్లు చివర ఉండే మాటలు

ఇంకో విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. ఇంగ్లీషు, హిందీ వంటి భాషలలో హలంతమైన మాటలు ఎక్కువ. వాటిని తెలుగులో హల్లు అక్షరాలతో చూపించవచ్చు క్లాస్, గ్లాస్, పెన్, పెన్సిల్, టేప్, నోట్ పేపర్, మ్యాట్, హ్యాట్ పైమాటలే అజంతంగా (అంటే పదం చివర అచ్చును చేర్చి) క్లాసు, గ్లాసు, పెన్ను, పెన్సిను, టేపు, నోటు పేపరు, మ్యాటు, హ్యాటు అని రాయవచ్చు.

మరికొన్నిమాటల్లో చివరి అచ్చు చేరే ముందు చివరి హల్లుకు ద్విత్వం వస్తుంది. పెన్ను, రోడ్డు, గన్ను, బన్ను మొదలైనవి. చాలా మాటలకు పదం చివర ఉ అనే అచ్చు చేరిస్తే రాతలో అక్షరానికి కొమ్ము చేర్చి చూపించవచ్చు.

ఇది తెలుగువారి ఉచ్చారణలో సహజంగా కనిపించే విషయం. అసలు మూల భాషలో లాగా హలంతంగానూ ఉచ్చరించవచ్చు. తెలుగువారి అలవాటు ననుసరించి అజంతంగానూ ఉచ్చరించ వచ్చు. రెండు పద్ధతులనూ రాతలో చూపించవచ్చు. లేదా రాతలో ఒకే పద్ధతిని అనుసరించి, ఉచ్చారణ వారి ఇష్టానుసారం చెయ్యవచ్చు.

శాస్త్ర విషయాలను గురించి రాసేటప్పుడు వివిధ భాషల్లోని పదాలను వాడాల్సిన అవసరం వస్తుంది. పదాల ఉచ్చారణలోనూ, రాతలోనూ, ఏకసూత్రత (uniformity), నిర్దిష్టత (exactness) కావాలని ఆయాశాస్త్రాల్లో ఆరితేరినవాళ్ళు కోరుకుంటారు. ఆ సందర్భాల్లో ఉపయోగించిన మాటలను మూలపదాలను ఉచ్చారణకు సాధ్యమైనంత దగ్గరగా ఉండేటట్లు రాయడం - మంచిది.

ఇంగ్లీషువంటి భాషల్లో నుంచి హలంత శబ్దాలను తెలుగులోకి తెచ్చుకునేటప్పుడు తెలుగులో ఉ అనే అచ్చును చివర చేరుస్తామని చెప్పుకున్నాం. కాని అన్ని మాటలకీ చివర ఉ చేరదు. కొన్నిటికి ఇ చేరుతుంది. ఉదాహరణకు ఈ కింది ఇంగ్లీషు మాటలను ఇంగ్లీషు, తెలుగు రాతల్లో క్రమంగా చూడండి: చర్చ్ - చర్చి, వాచ్ - వాచి, కోచ్ - కోచి, మేచ్ - మేచి, మార్చ్ - మార్చి, జార్జ్ - జార్జి, బ్రిడ్జ్ - బ్రిడ్జి, జడ్జ్ - జడ్డి.

చ్ - జ్ లు అంతంలో వచ్చే మాటలకు ఉ బదులు ఇ చేరడం ఇందులో గమనించవచ్చు. పైన ఇచ్చిన మాటల్లో బ్రిడ్జి, జడ్జి అనే మాటలను గమనించండి. ఇంగ్లీషు స్పెల్లింగులో d అనే అక్షరం ఉన్నాదానికి ఉచ్చారణలో ప్రమేయం లేదు. కాని తెలుగులో అదే అక్షరానికి సమానంగా డ అనే అక్షరాన్ని ఈ మాటల్లో వాడుతున్నాం. ఈ మాటల్నిడ అనే అక్షరం లేకుండా రాస్తే ఆ మాటలుగా గుర్తించడం కష్టం కూడా. అంటే బ్రిడ్జ్ అని రాస్తే బ్రిడ్జి అనిగాని, జడ్జ్ అని రాస్తే జడ్జి అనిగాని. చప్పున గుర్తించడం కష్టం.

(ఇట్లాంటి వాటిని తెలుగు వ్రాత ప్రకారం ఉచ్చరిస్తే ఇంగ్లీషులో spelling pronunciation అంటారు. రాసినట్టు ఉచ్చరించే పద్ధతి అని అర్థం. ఉచ్చారణకూ రాతకూ తేడా ఎక్కువుంటే ఈ పద్ధతి విచిత్రంగా ఉంటుంది. దాదాపు ఉచ్చరించినట్లు రాస్తే తెలుగు వాళ్ళకి రాసినట్టు ఉచ్చరించడంలో విచిత్రం ఏమీ కనబడదు. కాని ఇంగ్లీషు ఉచ్చారణకూ రాతకూ ఉన్నవిపరీతమైన తేడా అందుకు కారణం.)

1.4.3 తెలుగులో గుర్తులు లేని ఇంగ్లీషులోని అచ్చులు, హల్లులు

ఇంగ్లీషు మాటలను తెలుగులో రాసేటప్పుడు ఎన్నో చిక్కులు ఎదురవుతాయి. కొన్ని రకాల అచ్చులకూ, హల్లులకూ తెలుగులో గుర్తులు లేవు. ఉదాహరణకు ఈ మాటలు గుర్తించండి. బోటిల్, బాటిల్ (bottle), జుఆలజీ (Zoology)

తెలుగులో రాసే అలవాటును బట్టి వీటిని నేర్చుకోవల్సిందే కాని, అన్నిటికీ కలిపి ఒక ప్రయోజనకరమైన లక్షణం చెప్పడం కష్టం.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

i) ఈ కింది ఇంగ్లీషు మాటలను తెలుగు లిపిలో రాయండి.

ఇంగ్లీషు లిపి	తెలుగు లిపి
College	
University	
Budget	
Parliament	
Assembly	
Marriage	
Psychology	
Sociology	

Astronomy
Whistle
Biology
Gas
Chemistry
Physics
Therapy

1.5 తప్పొప్పులు

భాష రాస్తున్నప్పుడు "ఏం తప్పు చేస్తున్నామో' అని భయపడడం సరైన పద్ధతి కాదు. మనం చెప్పదల్చుకున్నది సమర్థంగా చెబుతున్నామా లేదా అని చూసుకోవడమే సరైన పద్ధతి. నలుగురూ ఒప్పుకునేది ఒప్పు. ఎవరూ ఒప్పుకోనిది తప్పు. మనం రాసేవాటిలో కొన్నిటిని గురించే పూర్తి తప్పుఅనీ, పూర్తి ఒప్పు అనీ చెప్పగలుగుతాం. చాలా వాటి విషయంలో అట్లా చెప్పలేం. ఇది తప్పు అని నిర్ణయించేకన్నా ఈ విధంగా రాస్తే ఇంతకన్నాబాగుంటుంది అని చెప్పటం మంచి పద్ధతి.

తెలుగులో కొంతమంది మంచి రచయితలు రాసిన రచనలు చదివితే మంచి భాష రాయటం అలవాటవుతుంది. అందువల్ల మంచి రచనలు ఎక్కువ చదవాలి. శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు, దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి, గుడిపాటి వెంకటాచలం, కొడవటిగంటి కుటుంబరావు, శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, త్రిపురనేని గోపీచంద్, బుచ్చిబాబు, రావిశాస్త్రి మొదలైన రచయితలు ఈ కాలపు తెలుగును సమర్థంగా రాశారు. వాళ్ళ రచనలు చదివితే మంచి తెలుగు రాయడం నేర్చుకోవచ్చు.

1.6 మాండలిక భేదాలు, ప్రామాణిక భాష

ఒక భాషను చాలామంది మాట్లాడేటపుడు అందరు మాట్లాడేది ఒకేరకంగా ఉండదు. కొందరు మాట్లాడే భాష మరికొందరు మాట్లాడే భాష కన్నావేరుగా ఉంటుంది. ఉదాహరణకు ఉభయగోదావరి మండలాల్లోనూ, విశాఖ, విజయనగర ప్రాంతాలలోనూ అలా, ఇలా, ఎలా అంటారు.

తెలంగాణా జిల్లాల్లో వచ్చిండు అంటే, రాయలసీమ జిల్లాల్లో వచ్చినాడు అని, మిగతాచోట్ల వచ్చాడు అని అంటారు. ఇట్లాంటి తేడాలను మాండలిక భేదాలు అంటారు. రాసేటపుడు వీటిలో ఏది రాయాలి? అని అడుగుతుంటారు. దీనికి చప్పున సమాధానం చెప్పడం కష్టం. మనం రాసే విషయాన్నిబట్టి, ఎవరికోసం ఉద్దేశించాం అనేదాన్నిబట్టి సమాధానం ఉంటుంది. కవిత్వంలో ప్రాచీనభాష, మాండలిక భేదాలు, ఇంకా ఇతరమైన భేదాలు చాలా వాడుతారు. కల్పనా సాహిత్యంలో అంటే కథల్లో, నవలల్లో సందర్భాన్నిబట్టి మాండలిక భేదాలు వాడుతారు. కాని, అన్నిరకాల ప్రజల్ని ఉద్దేశించి చేసిన రచనల్లో అందరికీ అర్థమయ్యే భాష వాడుతారు. అట్లాంటి భాషను సామాన్యభాష అని, ప్రామాణిక భాష అని అంటారు. అందరికీ అర్థమయ్యే సామాన్య భాషను కొన్ని మార్పులతో రాస్తే ప్రామాణిక భాష అంటారు. రాసే అవసరాలున్న సమాజంలో అందరూ రాయడానికి ఒప్పుకున్న ఒక భాష ఉంటుంది. ఈ భాష కొన్ని మండలాలతో దగ్గరి సంబంధమున్నా ఏ ఒక్కరి సొంతంకాదు. ప్రామాణిక రచనాభాష అనేది

మాట్లాడే భాష నుంచే ఏర్పడుతుంది. ఎవరి వాడుక భాషను వారు పూర్తిగా రాయడంవల్ల ఆ భాష వాడని వారికి అభిప్రాయ గ్రహణం కష్టం అవుతుంది. సాహిత్య రచన వేరు. సాహిత్యేతర రచన ఎక్కువ ప్రాంతాల వారికి అర్థం కావలసిన అవసరం ఉంటుంది. అట్లా అందరికీ అందుబాటులో ఉన్న భాషను ప్రామాణిక భాష అంటారు. అందరూ రాయటానికి ఒప్పుకున్న భాష కాబట్టి ఆ భాషలో ఏకత్వం ఉంటుంది. అందరికీ అందుబాటులో ఉంటుంది కాబట్టి వారివారి అలవాట్లు చేరడంవల్ల భిన్నత్వమూ ఉంటుంది.

ఒక్కోసారి రెండుమాటలన్ని- అవి నామాలు కావచ్చు, క్రియలూ కావచ్చు - చూపించి ఇందులో ఏది ప్రామాణికం అని అడుగుతుంటారు, ఏదో ఒకటే ప్రామాణికమయి ఉండాలన్నట్లు. రెండూ ప్రామాణికం కావచ్చు. కొందరు చెప్పాడు అని రాస్తే కొందరు - చెప్పినాడు అని రాస్తారు. రెండూ ప్రామాణికమే.

సమాజంలో తలెత్తిన కొన్ని పరిస్థితులవల్ల పరస్పరాంగీకారంతో నిర్ణయించుకొనేదీ, అందరూ రాయడానికి ఇష్టపడేదీ, ఇతరులు రాస్తే ఒప్పుకొనేదీ ప్రామాణికభాష.

అభ్యాసాలు చేయండి 4

i) ఆధునిక ప్రామాణిక భాషను ఎవరు నిర్ణయిస్తారో అది ఏ రకంగా ఏర్పడుతుందో 50 మాటల్లో వివరించండి.

....
....
....
....
....
....
....
....
....

ii) భాష రాస్తున్నప్పుడు ఏది తప్పు ఏది ఒప్పు 20 మాటల్లో వివరించండి.

....
....
....
....
....

ఆకళింపు ప్రశ్నలు

i) మీకిష్టమైన తెలుగు రచయిత రాసిన వచన భాగాన్ని ఒకపేజీ ఉన్నదున్నట్టు ఎత్తిరాయండి.

ii) స్పెల్లింగు మీద కొన్ని దృఢమైన అభిప్రాయాలు కలిగిన వాళ్ళల్లో వర్తమాన సాహిత్యానికి సంబంధించిన వడ్డెర చండీదాస్‌ను పేర్కొనవచ్చు. ఆయన రాసిన హిమజ్వాల నవల (హిమజ్వాల, నవజ్యోతి పబ్లికేషన్సు, విజయవాడ, ద్వితీయ ముద్రణ, జనవరి 1974) పుట 330 లో ఈ అభిప్రాయాన్ని గమనించండి :

"తెలుగు లిపి సంస్కర్తను కానుగానీ, అవసరం కనిపించక యీ కింది అక్షరాలు వాడే అలవాటు లేదు నాకు, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఋ, ౠ, ఌ, ౡ, ఎ, ఏ, ఐ, ఒ, ఓ, ఔ, చ, జ, ఱ (16) స్ఫోట శాస్త్ర దృష్ట్యా, సూక్ష్మధ్వనీ విభేద వ్యంజనం కోసం 57 అక్షరాల కంటే యింకా యెక్కువే అవసరం కావొచ్చు. అదివేరే మాట"

పై అభిప్రాయంలో రచయిత వెల్లడించిన అంశాల్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని హిమజ్వాల నవలలోని స్పెల్లింగుల మీద మీ సొంత వ్యాఖ్య రాయండి.

1.7 ముఖ్య విషయాలను గుర్తుంచుకుందాం

ఈ పాఠంలో మీరు కింది విషయాలు నేర్చుకున్నారు.

* మాట్లాడే భాషలో ఉండే అన్నిధ్వనులకూ గుర్తులుండక్కర్లేదు.

* బహురూపత ఉన్నమాటల్లో నిఘంటు సంప్రదాయం, అర్థస్ఫూర్తి ఉన్న రూపాలను ఎన్నుకోవటం ఉత్తమం.

* అరసున్నలు, బండి 'ఱా' లు క్రొత్త, ప్రాత వంటి మాటల్లో రేఫం పూర్తిగా వదిలేయవచ్చు. సంస్కృత శబ్దాలు ఉచ్చారణలో ఎట్లా ఉన్నా రాతలో సంస్కృత లేఖన సంప్రదాయాన్ననుసరించే తెలుగులో రాస్తున్నారు.

* ఋ ౠ ఌ ౡ లవంటి అచ్చులు జ, ఞ వంటి వర్ణ సంయోజనం, ష, స ల భేదం, విసర్గ, మహాప్రాణాక్షరాలు సంస్కృత భాష నుంచి తెచ్చుకున్న మాటల్లో పాటించవలసి ఉంటుంది. పాటించకపోవటం తప్పుకాదు. కాని పాటించడం వల్ల రచనకు గౌరవము, విలువ పెరుగుతుంది.

* ఇంగ్లీషు మాటలు తెలుగులో వచ్చినపుడు హలంత పదాల్లో కొన్నిటిని "ఉ" అనే అచ్చు చేరుతుంది. మరికొన్నిటికి అచ్చు చేరే ముందు చివరి హల్లు ద్విత్వమమతుంది. చ, జ, య అంతంలో వచ్చే ఇంగ్లీషు మాటలకు "ఇ" చేరుతుంది.

* ఇప్పటి రచనా భాష ఇప్పటి రచనా సంప్రదాయాలకు అనుకూలంగా ఉండాలి.

* మంచి రచన అలవాటు కావడానికి తప్పులు పోతాయన్న భయం వదిలిపెట్టాలి.

1.8 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

అభ్యాసాలు చేయండి 1

i) తెలుగులో ఇ ఈ ఎ ఏ ఉ ఊ ఒ ఓ లు అచ్చులు. ఈ అచ్చులు ఉచ్చారణలో మారుతాయి. ఇ ఈ ఎ ఏ లతో మొదలయ్యే పదాలకు ముందు ఎ కారం చేరుతుంది. ఉ ఊ ఒ ఓ లతో మొదలయ్యే పదాలకు ముందు ఉచ్చారణలో వ కారం చేరుతుంది. ఉచ్చారణ ప్రభావాన్ని రాతలో సూచిస్తే ఈ రకంగా ఉంటుంది. ఇల్లు - యిల్లు, ఈత - యీత, ఉంది - వుంది, ఊరు - వూరు, ఎక్కడ - యెక్కడ, ఏరు - యేరు, ఒకటి - వొకటి, ఓడ - వోడ. ఈ రకం రాత అలవాట్లు చదవటానికి అడ్డంరావు. అయితే అచ్చుతో మొదలయ్యే పదాన్ని అచ్చుతోనే రాయడంవల్ల కొన్ని సౌకర్యాలున్నాయి. అవి;

1. ఇపుడు దొరికే నిఘంటువులలో అచ్చుతో మొదలయ్యే మాటలు అచ్చుతోనే దొరుకుతున్నాయి. తెలియని మాటలకు. వాటిని సంప్రదించక తప్పదు.

2. సంధిలో అచ్చుతో మొదలయ్యే మాట వచ్చినపుడు వెనకటి మాటలో చివరి అచ్చు పోతుంది. రెండో మాటలో యెక్కడ అని రాసినా యకారం పోతుంది.

3. క్రమతత్వం దృష్టినుంచి అన్నిచోట్ల అచ్చులు రాయటమే మేలు.

ii) తెలుగు మాటలను రాయటంలో కొన్ని పాత అలవాట్లు వదిలివేయతగ్గవి. అవి:

1. వచ్చు, వద్దు, వోరస గా వినిపించినప్పటికీ వకారంతోనే రాయటం మేలు.

2. వాడు అనే మాటకు ఉచ్చారణలో ఆడు, వోడు అనే మాండలిక భేదాలు కనిపిస్తున్నా వాడు అని రాయటమే ఒక క్రమ పద్ధతి.

3. పూర్వపు భాషల్లో బండిఱాలు, అరసున్నలు ఉండేవి. అతిప్రాచీన కాలం నుంచీ వీటికి ఉచ్చారణ లేదు. ఇప్పటి భాషల్లో అది నిర్వహించే ప్రయోజనాలు లేవు. అర - సగం, వంటి మాటల మధ్య ఉచ్చారణ భేదమూ, అర్థభేదమూ ఒకప్పుడున్నా ఇప్పుడులేదు.

4. క్రింద, క్రొత్త, త్రాగు, ప్రక్క, బ్రతుకు వంటి మాటల్లో క్రావడి సూచించే ధ్వని పోయింది. కాబట్టి ఉచ్చారణలోనూ, రాతలోనూ దీనిని వదలివేయవచ్చు - ఒక్క చేవ్రాలులో తప్ప.

అభ్యాసాలు చేయండి 2

i) దృష్టి, ఋణం, శిక్ష, ప్రశంస, శరీరం, అదృష్టం, జ్ఞాపకం, విజ్ఞానం, వాఙ్మయం

ii) ప్రారంభం, గమ్యస్థానం, మాధుర్యం, భేదం, గంధకం, బోధ, బాధ. శిథిలం, శుభోదయం, ఆంధ్ర, ఫలితం, సంస్థానం, కాష్టం.

iii) మత్సరం, మధ్యాహ్నం, సంవత్సరం, పద్దానిమిది.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

కాలేజి, యూనివర్శిటీ, బడ్జెట్, పార్లమెంటు, అసెంబ్లీ, మారేజ్, సైకాలజీ, సోషియాలజీ, అస్ట్రానమీ, విజిల్స్ బయాలజీ, గాస్, కామిస్ట్, ఫిజిక్స్, థారపీ

అభ్యాసాలు చేయండి 4

i) ఆధునిక ప్రామాణిక భాషను వ్యాకరణ గ్రంథాలు కానీ, కొందరు వ్యక్తులు కానీ నిర్ణయించరు. సమాజంలో తలఎత్తిన సాంస్కృతిక పరిస్థితులవల్ల పరస్పరాంగీకారంతో సామాజికులు నిర్ణయిస్తారు. సర్వసాధారణంగా అందరూ రాయడానికని ఇష్టపడేదీ, ఇతరులు రాస్తే ఒప్పుకునేదీ ప్రామాణికభాష మాండలిక భాషా భేదాలు, నామాలలో, క్రియలలో ఉన్నప్పటికీ అందరికీ అర్థమయ్యే సామాన్యభాష అందరూ రాయటానికి ఒప్పుకున్న భాష ఉంటుంది. అది కొన్ని మండలాల భాషతో దగ్గరి సంబంధం ఉన్నా అందరిసొత్తు.

ii) భాష రాస్తున్నప్పుడు తప్పొప్పులను ఎంచటం సరయిన పద్ధతికాదు. ఇది తప్పు అని నిర్ణయించేకన్నా ఈ విధంగా రాస్తే ఇంతకన్నా బావుంటుంది, అది నలుగురికి సమ్మతం అవుతుంది అనుకోవటమే మంచి పద్దతి.

అధ్యాయం 2 - సంధి

విషయక్రమం

2.0 ఉద్దేశం
2.1 ప్రవేశిక
2.2 ఉచ్చారణలో మాటల కలయిక వల్ల వచ్చే మార్పులు : సంధి
2.3 సంస్కృత సంధులు
2.3.1 సవర్ణదీర్ఘ సంధి
2.3.2 గుణసంధి
2.3.3 వృద్ధి సంధి
2.3.4 యణాదేశ సంధి
2.3.5 విసర్గ సంధి
అభ్యాసాలు చేయండి 1
2.3.6 తెలుగులోని సంస్కృత శబ్దాలు : మార్గదర్శకసూత్రాలు
2.4 తెలుగు సంధులు
2.5 బహువచన నామాల్లో సంధి.
అభ్యాసాలు చేయండి 2
2.6 ఏకాక్షర ప్రత్యయాలు చేర్చేటప్పుడు సంధి
అభ్యాసాలు చేయండి 3
2.7 క్రియారూపాల్లో సంధి
అభ్యాసాలు చేయండి 4
2.8 ముఖ్య విషయాలను గుర్తు చేసుకుందాం
2.9 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

2.0 ఉద్దేశం

రెండు అర్థవంతమైన మాటలు ఉచ్చారణలో దగ్గరగా వచ్చినప్పుడు తెలుగులో ఆ మాటల్లో జరిగే మార్పులను ఈ భాగంలో తెలుసుకోగలుగుతారు. రెండు సంస్కృతపదాలు కలిసి నపుడు జరిగే మార్పులను గురించి, రెండు తెలుగు పదాలు కలిసినప్పుడు జరిగే మార్పులను గురించి విశ్లేషించ గలుగుతారు.

2.1 ప్రవేశిక

ఒకటో తరగతి, రెండో తరగతి పుస్తకాలలో ప్రతి పాఠానికి మొదట కొన్ని మాటల పట్టిక ఉంటుంది. ఆ మాటలు ఉపయోగించిన వాక్యాలు కింద ఉంటాయి. ఇంకా పేజీలు తిప్పితే మాటల పట్టిక ఉండదు. కేవలం వాక్యాలతో పాఠాలు ఉంటాయి. ఈసారి ఎప్పుడన్నా ఆ మాటలు ఉపయోగించిన వాక్యాల్లో మాటల్ని గుర్తుపట్టే ప్రయత్నం చెయ్యండి. పట్టికలో ఇచ్చిన మాటల ఆకారానికి, వాక్యాల్లో ఉపయోగించిన కలిపిరాసిన మాటల ఆకారానికి తేడా కనిపిస్తుంది.
ఈ తేడా ఎందుకు వచ్చిందో ఆలోచిద్దాం.

2.2 ఉచ్చారణలో మాటల కలయిక వల్ల వచ్చే మార్పులు : సంధి

కింద ఇచ్చిన మాటలను ముందుగా గమనిద్దాం. మొదటి వరుసలోని ప్రతి మాటకు ఎదురుగా మరొక మాట ఉంది చూడండి:
పాలు పది

ఆమె ఎవరు
బాతు ఎందుకు
కారు లేదు
వారు లేవు
డబ్బు ఉంది

ఈ మాటల్లో కొన్నిటిని అర్థవంతంగా కలిపి రాస్తే పాల్లేవు, ఆముంది, డబ్బుంది,వారెవరు, కారెందుకు , ఆమెపాల్లేవు మొదలైన వాక్యాలు తయారు అవుతాయి. విడదీసిన మాటలను వాక్యాల్లోని కలిపిన మాటలతో పోల్చి చూడండి.

1	2	3
పాలు + లేవు	పాల్ + లేవు	పాల్లేవు
ఆమె + ఉంది	ఆమ్ + ఉంది	ఆముంది
డబ్బు + ఉంది	డబ్బ్+ ఉంది	డబ్బుంది
వారు + ఎవరు	వార్ + ఎవరు	వారెవరు
కారు + ఎందుకు	కార్ + ఎందుకు	కారెందుకు
ఆమెపాలు + లేవు	ఆమెపాల్ + లేవు	ఆమెపాల్లేవు

పై పట్టికలో 1-2 వరుసల కింద మాటల క్రమాన్ని జాగ్రత్తగా చూస్తే జరిగిన మార్పేమిటో తెలుస్తుంది. మొదటి మాటలో చివరి అచ్చు ఇంకో మాట వచ్చినప్పుడు ఎగిరిపోయింది. మొదటి వరుసలో మాటల చివర ఉన్న 'కొమ్ము, 'ఉ' అనే అచ్చును సూచిస్తుంది. "్ అని అక్షరంపైన ఇచ్చిన పొల్లు అచ్చు లేకపోవటాన్ని చూపిస్తుంది. అచ్చులేకుండా ఇట్లాపొల్లుతో రసేకన్న తరవాత అక్షరంతో "కలిపి రాస్తే చోటు కలిసి వస్తుంది. అట్లా కలిపి రాయడం చాలామందికి అలవాటు. అందుకు కారణం తెలుగులో హల్లుతో ముగిసే (హలంతమైన) మాటలు తక్కువ. ఉన్న వాటికైనా రాతలో చూపించకుండా ఉచ్చారణలో చూపిస్తారు. మ కారాంతమైన అందం, చందం, కంచం, మంచం వంటి మాటలను చివర సున్నతో రాస్తాం గనుక పొల్లు అక్షరాలు ఇక్కడ అవసరం లేదు. అందువల్ల హల్లు - అచ్చులు క్రమంగా వచ్చినమడుగాని రెండు మూడు హల్లులు వరసగా వచ్చినప్పుడుగాని వాటిని కలిపిరాయడం అలవాటయింది.

పైన పట్టికలో రెండోవరసలో జరిగిన మార్పును సంధి అంటారు. పూర్వం మీరు చదివిన వ్యాకరణాల్లో "పూర్వ వరస్వరంబులకు పరస్పరం బేకాదేశంబగుట సంధి"' అనిగాని, ఆ అర్థం వచ్చేట్లు రాసిన ఇంకో నిర్వచనం ఈ అలవాట్లలోభాషలోనూ జరిగే మార్పులను సంధి పేరుతో గుర్తించవచ్చు.రెండు అర్థవంతమైన శబ్దాలు ఉచ్చారణలో దగ్గరగా వచ్చినపుడు ఆ భాష మాట్లాడేవారి అలవాట్లను బట్టి జరిగే మార్పులను సంధి అంటారు. ఈ మార్పులు అన్ని ప్రాంతాల్లోనూ ఒకటిగా ఉండకపోవచ్చు. అయితే ఇట్లాంటి భేదాలు స్వల్పంగా ఉంటాయి. వాటివల్ల వ్యవహారంలో వచ్చే చిక్కులు ఏమీ ఉండవు .ఒక భాష మాట్లాడేవారి అలవాట్లలో గుర్తించదగిన సామ్యం ఏకత్వం, పోలిక ఉంటుంది. భాషల మధ్యఈ అలవాట్లలో భేదం ఉంటుంది. అంటే సంధి అన్ని భాషల్లోనూ ఒకటిగా ఉండదని అర్థం. సాంప్రదాయిక వ్యాకరణాల్లో సంధిని గురించి వివరంగా విశదీకరించారు. కాని అది ఆధునిక సంధి రచనాభాషకు అంతగా సరిపడదు.

ప్రాచీన కావ్య భాషను దృష్టిలో పెట్టుకొని రాశారు వాళ్ళు. ప్రాచీన కావ్య భాషా ప్రభావం ఈనాటి రచనా భాషమీద చాలా తక్కువ. ఈ శతాబ్ది మొదటి అర్ధభాగంలో రాసిన కొందరు రచయితల మీద ఆ భాషాప్రభావం ఉంది. కందుకూరి వీరేశలింగం, చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు, విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, నోరి నరసింహ శాస్త్రి, కోరాడ రామకృష్ణయ్య మొదలయిన రచయితల వచన రచనల మీద ప్రాచీన భాష ప్రభావం ఉంది. ఇటీవలి కాలంతో వచన రచయితలుగా పేరు పొందినవారి రచనల మీద ఈ ప్రభావం తక్కువ. ఉదాహరణకు గుడిపాటి వెంకటాచలం, కొడవటిగంటి కుటుంబరావు, త్రిపురనేని గోపీచంద్, రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి, నార్ల వెంకటేశ్వరరావు, గోరాశాస్త్రి, రాచమల్లు రామచంద్రారెడ్డి, రంగనాయకమ్మ వంటి రచయితల మీద ఈ ప్రభావం చాలా తక్కువ. ఈ కాలపు తెలుగు రచన ఈ కాలపు భాషలోనే ఉండాలి కాబట్టి, ఈ కాలపు భాష రాసేవాళ్ళే ఈనాటి వచన రచనకు ఆదర్శం. అంతేకాదు ఈ పాఠంలో పేరు పేరునా చెప్పని రచయితలు చాలామంది ఉన్నారు.. వాళ్ళంతా ఈనాటి తెలుగువచనాన్ని తీర్చిదిద్దటంలో భాగస్వాములే. వీళ్లందరి వచనరచనలూ దృష్టిలో ఉంచుకుని కొన్ని విషయాలను నేర్చుకుందాం.

'సంధి' అనే మాటకు ప్రాచీన వ్యాకరణాల్లోనూ, ఆధునిక భాషాశాస్త్రంలోనూ వేరువేరు అర్థాలున్నాయి. వాటిగురించి సమగ్రంగా వివరించడానికిది సమయంకాదు. తెలుగుభాషా సాహిత్యాలను ప్రత్యేక విషయంగా తీసుకుంటే అక్కడ కూలంకషంగా తెలుసుకోవచ్చు. ఇప్పుడు మనక్కావలసింది ఈనాటి రచనాభాషలో సంధి ప్రవర్తన ఏమిటి? రాసేటప్పుడు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలేమిటి? అన్నవే.

2.3 సంస్కృత సంధులు

తెలుగులో అనేక చారిత్రక, సాంస్కృతిక కారణాలవల్ల సంస్కృతం మాటలు విరివిగా ప్రవేశించాయి. సంస్కృతం ఎప్పుడో చాలాకాలం కిందట మాట్లాడే వాళ్లు. ఉత్తర భారతంలో హిందీ, పంజాబీ, బెంగాలీ, ఒరియా, మరాఠీ వంటి భాషలకు అది మూలం. వేరువేరు భాషలుగా చీలిపోయిన తరవాత కూడా సంస్కృతం, సాంస్కృతిక, విజ్ఞాన భాషగా రాతలో మిగిలి ఉంది. ఆ భాషలో గొప్ప గొప్ప కావ్యాలు, శాస్త్రాలు వచ్చినాయి. దేశంలోని అన్ని ప్రాంతాలు పండితులూ ఈ గ్రంథాలు రచించారు. వారిద్వారా సంస్కృత భాషనుంచి ఎన్నోమాటలు దేశభాషల్లోకి వ్యాపించినాయి. అందువల్ల తెలుగు రాసేవాళ్ళు కాస్తో, కూస్తో సంస్కృత సంధిని గురించి కూడా తెలుసుకోవాల్సి ఉంటుంది.

సంస్కృత సంధులను గురించి ఈ పాఠంలో కొద్దిగా తెలుసుకుందాం.

2.3.1 - సవర్ణదీర్ఘ సంధి

అ-ఆ ,ఇ-ఈ,ఉ-ఊ,ఋ-ఋ, ఆ ల్రా అనేవి హ్రస్వ దీర్ఘ భేదాలతో అచ్చుల జంటలు. ఉచ్చారణలో ఎక్కువ కాలం ఉచ్చరించేది దీర్ఘం. తక్కువకాలం ఉచ్చరించేది హ్రస్వం. తెలుగు మాటల్లో చెప్పుకుంటే పొట్టి అచ్చు, పొడుగు అచ్చు అని చెప్పుకోవచ్చు. ఈ పొట్టీ పొడుగు అచ్చులకు ఉచ్చారణ చాలావరకు ఒకటే రకంగా ఉంటుంది. గనక వీటిని సవర్ణాలన్నారు. సవర్ణాలయిన అచ్చులు రెండూ ఏక్రమంలో అయినా (అంటే రెండు పొట్టివిగాని రెండు

పొడుగువికాని, పొట్టిపొడుగు కాని పొడుగూ పొట్టికాని) వస్తే దీర్ఘాచ్చు అవుతుంది. రెండిట్లో ఒకటి దీర్ఘాచ్చు అయితే ఇదే మిగుల్తుంది.

దేశ టనం   = దేశాటనం
ద్రాక్ష + ఆసవం = ద్రాక్షాసవం
కవి + ఈశ్వరుడు = కవీశ్వరుడు
భాను + ఉదయం = భానూదయం
పితృ + ఋణం = పితౄణం

‘ఌ’ కార సంధిని గురించి ఈ దశలో తెలుసుకోవాల్సినంత అవసరం లేదు. సవర్ణదీర్ఘసంధి తెలియకపోవడం వల్ల “భానోదయం” అని రాస్తున్నారు. (రాస్తే తప్పేమిటని కొందరు అడగవచ్చు. తప్పుఏమీలేదు. అందరూ' అట్లాగే రాస్తే తప్పుని ఒప్పుగా అందరూ అంగీకరిస్తున్నారు గనుక అది తప్పుకాదు. కాని కొందరు రాస్తే అది ఎక్కువమంది పద్ధతికి విరుద్ధం గనుక “తప్పు” అవుతుంది. తప్పు అంటే నేరం అని కాదు. అందరూ ఒప్పుకొన్న పద్ధతికి భిన్నం మాత్రమే.

2.3.2 గుణసంధి

సంస్కృతంలో ఏ, ఓ, అర్ (అల్ అక్కర్లేదు) అనే వాటిని గుణాలు అంటారు. ఈ సంధి జరిగే పద్ధతిని ఈ విధంగా చూపించవచ్చు.

అ, ఆ	+ఇ, ఈ, ఏ	ఏ	రమా + ఈశ = రమేశ
	+ఉ, ఊ, ఓ	ఓ	మధుర + ఊహ = మధురోహ
	+ ఋ,	అర్	వసంత + ఋతువు = వసంతర్తువు

ఋకారంతో మొదలైన మాటలకు సంధి చెయ్యకుండానే రాస్తారు. వసంత ఋతువు, గ్రీష్మఋతువు అనే రాస్తుంటారు. (ఋతువు, ఋణం, ఋషి అనే మాటలను రుతువు, రుణం, రుషి అనే విధంగా కొంతమంది, బహుశా చాలా మంది రాస్తున్నారు. ముఖ్యంగా పత్రికల్లో ఋకారాన్ని వదిలేస్తుంటారు.

2.3.3 వృద్ధిసంధి

అ, ఆ	+ ఏ, ఐ	ఐ	దేశ + ఏకత = దేశైకత
			వన + ఓషధి = వనౌషధి
	+ఓ, ఔ	ఔ	దేశ + ఔన్నత్యం = దేశౌన్నత్యం
			మహా + ఐశ్వర్యం = మహైశ్వర్యం

(ఏకత అనే మాటకు తెలుగులో “ఐక్యత” అనే రూపమే ఎక్కువ ప్రచారంలో ఉంది. పత్రికల్లో రాజకీయ గ్రంథాల్లో ఐక్యత అనే రూపమే కనిపిస్తుంది. సంస్కృత వ్యాకరణం ఒప్పుకోకపోయినా ఎక్కువ వ్యాప్తిలో ఉన్న ఈ రూపం రాయడంవల్ల నష్టంలేదు.)

2.3.4 యణాదేశ సంధి

ఇ, ఉ, ఋ, ౠ ల తరవాత సవర్ణం కాని అచ్చు వస్తే య, వ, ర లుగా మారతాయి ఇ, ఉ, ఋ లు అచ్చులు. వీటితో దగ్గర సంబంధం ఉన్న హల్లులు య, వ, ర లు (ఋ అనేది సంస్కృతంలో అచ్చు. అది ఎట్లా ఉచ్చరించేవారో తెలీదు. ఇప్పుడు సంస్కృతం ఉచ్చరించే వారెవరూ దాన్నిఅచ్చుగా ఉచ్చరించడం లేదు. అచ్చుగా

ఉచ్చరించడమంటే ఉచ్చారణా అవయవాలు ఒకదానికొకటి తాకకుండా ఉచ్చరించడం. ఇప్పటి తెలుగులో ఋ -కు రు-కు భేదం రాతలో చూపించేది మాత్రమే.)

అతి + అంత	= అత్యంత
అతి + ఉక్తి	= అత్యుక్తి
లఘు + అంతం	= లఘ్వంతం
తరు + అగ్రం	= తర్వగ్రం
పితృ + ఆర్జితం	= పిత్రార్జితం

సంస్కృతం అచ్ సంధుల్లో ప్రధానంగా తెలుసుకోవలసినవి చాలా ఉన్నాయి. వాటిని సూత్రాల ద్వారా తెలుసు కోవడం కన్నా అభ్యాసంద్వారా నేర్చుకోవడం ఎక్కువ సులువు.

2.3.5 విసర్గ సంధి

సంస్కృతంలో వయస్, మనస్, తపస్ వంటి మాటలున్నాయి. వీటికి సంధిలో కొన్ని చోట్ల విసర్గ వస్తుంది. కొన్నిచోట్ల విసర్గకు 'ఉ' వచ్చి అది 'ఓ' గా మారుతుంది. ఉదాహరణకు ఈ కింది మాటలు చూడండి:

వయస్ + భేదం	= వయోభేదం
మనస్ + గతి	= మనోగతి
తపస్ + ధనం	= తపోధనం

కకార, పకారాది పదాలు వచ్చినపుడు ఈ చివరి "స" కారం విసర్గగా (ః) మారుతుంది. దాని ఉచ్చారణ కకారం ముందు 'హ' కారంగానూ, పకారం ముందు 'ఫ' (ఉఫ్ మని ఊదినపుడు చేసే ధ్వని వంటిది) కారంగానూ ఉంటుందని సంస్కృత వ్యాకరణాల్లో చెబుతారు. మొదట ఉచ్చారణను "జిహ్వమూలీయం" అనీ, రెండో ఉచ్చారణను "ఉపధ్మానీయం" అనీ అంటారు. అయితే తెలుగు వారి ఉచ్చారణలో ఈ భేదం కనపడదు. అన్నిటికీ "హ"కారాన్నే (జిహ్వమూలీయ ధ్వనినే) వాడతారు. రాతలో విసర్గనే రాస్తారు. ఈ కింది ఉదాహరణలు చూడండి.

వయస్ + పరిమితి	= వయ:పరిమితి
మనస్ + ఫలకం	= మన:ఫలకం
తపస్ + ఫలం	= తప:ఫలం

ఇంతకు ముందు చూపించిన "వయోభేదం, మనోగతి, తపోధనం" వంటి మాటల ప్రభావంలో "వయోపరిమితి, మనోఫలకం, తపోఫలం" అని కొందరు రాస్తున్నారు. అట్లాగే తపశ్శక్తి మనశ్శక్తి అని రాయాల్సిన చోట తపోశక్తి, మనోశక్తి అని రాస్తున్నారు. ఈ రకమైన రూపాలు ప్రసిద్ధమైన రచయితలు కూడా రాస్తున్నారు. (చలం - మ్యూజింగ్సులోనూ, రంగనాయకమ్మ - రామాయణ విషవృక్షంలోనూ ఇట్లాంటివి కనిపిస్తాయి. వీలునిబట్టి ఒకసారి వాతికి చూడండి). పత్రికల్లో కూడా "గుణం" రూపాలే (ఓతో వచ్చేరూపాలు) కనిపిస్తున్నాయి. (ఇటువంటి రూపాల విషయంలో దొరికితే సన్నిధానం సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు రచించిన 'తత్సమచంద్రిక' అనే పుస్తకం ఉపయోగిస్తుంది. వాతికితే ఇట్లాంటి పుస్తకాలు ఇంకా మార్కెట్లో దొరకవచ్చు).

కొన్ని సంస్కృత సంధులు ఉన్నది ఉన్నట్లుగా రాస్తే, అవి తప్పులేమో అనిపించేంతగా వేరే సంధి రూపాలు వ్యాప్తికి వచ్చినాయి. ఉదాహరణకు “అంతర్ + రాష్ట్రీయ” సంస్కృత మార్యాదను అనుసరించి అంత రాష్ట్రీయ అని కావాలి. కాని ఆ సంధి రూపం రాస్తే అసలే అర్థం కాకుండా పోయే ప్రమాదం ఉంది. “అంతర్రాష్టీయ” అని సంధి లేకుండా రాయడమే శ్రేయస్కరం. తెలుగులో కనిపించే సంస్కృత శబ్దాలు సంధిలో రకరకాలుగా కనిపిస్తున్నాయి. సంస్కృత పద్ధతికి విరుద్ధంగా తెలుగులో వ్యాప్తి చెందిన రాత రూపాలను రాయడం మంచిదా? కాదా? అనే విషయం ఆయా రూపాలనుబట్టి నిర్ణయించుకోవలసిందే కాని, అన్నిటికీ కలిపి ఒకే నిర్ణయం చెయ్యడం కష్టం. మార్గదర్శకంగా ఈ సూత్రాలు పాటించవచ్చు.

అభ్యాసాలు చేయండి 1

i) ఈ కింది మాటలను కలిపి రాసి చూడండి

పాట	ఇష్టం
చెరువు	ఎక్కడ
డబ్బులు	లేవు
ఆమె	ఎవరు

ii) ఈ కింది మాటలను కలిపి రాసి, సంధిని గుర్తించండి

కలిపి రాయవలసినవి	సంధిపేరు
మనః + భావం	
తమః + గుణం	
తపః + శక్తి	
పున: + సృష్టి	
మనః + బలం	
వయః + ధరం	
మహా + ఉదయం	

2.3.6 తెలుగులోని సంస్కృత శబ్దాలు : మార్గదర్శక సూత్రాలు

సంస్కృత మర్యాదానుసారంగానూ, విరుద్ధంగానూ రెండు రకాలుగా సంధి రూపాలు ప్రచారంలో ఉంటే సంస్కృత మర్యాదననుసరించే రూపాలు పోవడంలో ఔచిత్యం ఉంది. ముందు సంస్కృతం మర్యాద బాగా అర్థమవుతుంది. అక్కరకొస్తుంది. సంస్కృత సంప్రదాయానికి విరుద్దమైన రూపమే ఎక్కువ ప్రచారంలో ఉన్నప్పుడు, సరైన రూపం ఉపయోగిస్తే అసలు అర్ధంకాకుండా పోయేప్రమాదం ఉంది. అటువంటప్పుడు తప్పు అయినా అధిక ప్రచారంలో ఉన్నరూపాన్ని వాడడమే సరైన పద్ధతి. (తప్పొప్పులను నిర్ణయించేది పుస్తకాలు కాదు, పండితులు కాదు; ప్రభుత్వాలు కాదు. వాడకందార్లు మాత్రమే తప్పొప్పులను నిర్ణయిస్తారు. భాషను ఉపయోగించే వారు ఒకటి తప్పు అనుకుంటే అది తప్పు, ఒప్పు అనుకుంటే అది ఒప్పు. భాషలో తప్పొప్పులను నీతి, అవినీతుల దృష్ట్యా, సాంఘిక చట్టాల దృష్ట్యా చూడకూడదు. వ్యవహారానికి ఎంత పసందుగా పనికి వస్తాయి. లేదా అడ్డం వస్తాయి అనే దృష్టితోనే ఆలోచించాలి).

2.4 తెలుగు సంధులు

భాషలో కొన్ని మాటలకు, కొన్ని అర్థాల్లో కొన్ని చిన్నచిన్న శబ్దాలు చేరతాయి. అట్లాంటి వాటిని ప్రత్యయాలు అంటారు. బహువచన ప్రత్యయం, కాలబోధక ప్రత్యయం, పురుషబోధక ప్రత్యయం అనే మాటలను వినే ఉంటారు. ఇవి చేరే మాటలను ప్రకృతులనో, ధాతువులనో అంటారు. (ప్రస్తుతం ఈ మాటలకు అర్ధాలు వెంటనే తెలియకపోయినా ఫరవాలేదు), ఇట్లా ప్రకృతులకు అంటే అసలు మాటలకు “ప్రత్యయాలు, చేర్చినప్పుడు కొన్ని మార్పులు జరుగుతాయి. ఆ మార్పులను గురించి ముందు తెలుసుకుందాం. అవ్వైనా అన్నీ అక్కరలేదు.' రాతల్లో వచ్చే చిక్కులు తెలుసుకోవటానికే పరిమితమవుదాం.

2.5 బహువచన నామాల్లో సంధి

లు అనే శబ్దాన్ని నామ పదాలకు (nouns) చేరిస్తే బహువచన నామాలు ఏర్పడతాయి. ఇట్లా లు చేరిస్తే వచ్చే మార్పులు చాలావరకు రాతలో చూపించటానికి అడ్డంకు లేమీ లేవు. ఉదా: చేతులు, గదులు, పుస్తకాలు, గేదెలు మొదలైనవి. కాని కొన్నిటిని రాసేటప్పుడు చిక్కులు వస్తాయి. వాటిల్లో కొన్ని ముఖ్యమైన వాటిని తెలుసుకుందాం :

i) కోడు+లు, కోడి+లు అనే అక్షరక్రమంలో అచ్చుపోయి డ్లు అనే క్రమం వస్తుంది. అట్లా వచ్చిన క్రమం వెంటనే ఉచ్చారణలో ళ్లు గా మారుతుంది. దాన్ని కోళ్లు అనిగాని, కోళ్ళు అనిగాని రాయవచ్చు. ఎట్లా రాసినా ఉచ్చారణ ఒకటే. అయితే చాలామంది కోళ్లు. అనే విధంగా రాస్తున్నారు. అదే సరిపోతుంది.

ii) గుడ్డు+లు అనే శబ్దాలు వరసక్రమంగా గుడ్డ్+లు - గుడ్+లు అని మారుతుంది. ఇది ఉచ్చారణలో “గుడ్ళు' అని అవుతుంది. రాతలో గుడ్లు అని మాత్రమే రాస్తున్నారు. ఇక్కడ్లా అనే విధంగా రాసిన _లకారాన్ని “ళ కారంగా తప్ప ఇంకో విధంగా ఉచ్చరించటం సాధ్యంకాదు. కాబట్టి 'గుడ్లు' అని రాసినా, “గుడ్ళు అని రాసినా ఉచ్చారణ ఒకేటే. అందుకే చాలామంది రాస్తున్న విధంగా మొదటిదే రాయవచ్చు.

iii) కొన్నిమాటలకు మాండలిక భేదాలను బట్టి రెండు రకాల బహువచన రూపాలుంటాయి.

కింది మాటల్ని చూడండి:

ఇల్లు	ఇండ్లు, ఇళ్లు
కన్ను	కండ్లు, కళ్లు
పల్లు, పన్ను, పండు	పండ్లు, పళ్లు, పండ్లు, పళ్లు
రోకలి	రోకండ్లు,రోకళ్లు
బండి	బండ్లు, బళ్లు
వాకిలి	వాకిండ్లు, వాకిళ్లు
తిరగలి	తిరగండ్లు, తిరగల్లు
నాగలి	నాగండ్లు, నాగళ్లు
కొడవలి	కొడవండ్లు, కొడవళ్లు

ఈ రెండు రకాల బహువచన రూపాల్లో మొదట రాసినవి పూర్వ కాలపువి. అయినా ఇంకా నేటి భాషలో ఉన్నాయి. రెండో వరసవి ఈనాటివి. రెండురకాల రూపాలను మాటల్లోను, రాతల్లోను చాలామంది వాడుతున్నారు.

వీటిలో ఏది రాసినా ఒకటే. అయితే ఒకచోట ఒకటీ, మరొకచోట ఇంకొకటీ రాసేకన్నా అన్నిచోట్లా ఒకే రకపు రూపాలు వాడడం బాగుంటుంది.

iv) కాలు, రోలు, నోరు, వాదురు వంటి మాటలకు లు చేర్చినపుడు కాళ్ళు, రోళ్ళు, నోళ్ళు, వాదుళ్ళు అనే రూపాలు ఏర్పడతాయి. ఇక్కడ రెండు రకాల రూపాలు లేవు.

v) కోటు, నోటు, పాటు మొదలైన మాటలకు బహువచనంలో చివరి అచ్చు పోతుంది. అప్పుడు కోట్లు, నోట్లు, పాట్లు, అనే రూపాలు ఏర్పడతాయి.

vi) రెండక్షరాల మాటల్లో కొన్ని చోట్ల

గుడి - గుడులు, గుళ్ళు.
బడి — బడులు, బళ్ళు.

అచ్చుపోని రూపాలు కూడా ఈనాటి భాషలో కాస్త అరుదుగానైనా కనిపిస్తున్నాయి. ఇక్కడ గుళ్ళు. బళ్ళు అనే రూపాలు ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నా గుడులు, బడులు అనే మాటలు - తప్పనటానికి వీల్లేదు.

vii) కారు, దారి - వంటి వాటికి కూడా అచ్చుపోవచ్చు, పోకపోవచ్చు.

కారులు, కార్లు
దారులు, దార్లు

ఈ పైన ఉదాహరించిన మాటల చివర ఇ కాని, ఉ కాని ఉంది. చాలా చోట్ల అచ్చుపోవడం తప్పనిసరి. అట్లాపోని ఘట్టాలు కూడా చూశాం. కాని ఇతర అచ్చులు పోవచ్చు, పోకపోవచ్చు. అచ్చు ఉచ్చారణలో పోయినప్పటికీ, పోని రూపం రాయటమే మంచిది. **కోటలు, గోడలు, గుడ్డలు, బిడ్డలు, కండలు, బండలు, కలలు, వలలు, మలులు, ఉలులు** వంటి మాటల్లో చివరికి లుకి - పూర్వం ఉన్న అచ్చును ఉచ్చారణలో వదిలెయ్యవచ్చు. రాతలో వదిలెయ్యకూడదు. వదిలేస్తే అర్థం చేసుకోవడం కష్టమవుతుంది. ఉదాహరణకు చూడండి.

కల+లు అనే మాటకు సంధి చేసి రాస్తే కల్లు అని రాయాలి. అప్పుడది కల్లుకు బహువచనమైనా కావచ్చు. తాటి చెట్టు నుంచి తీసిన రసమైనా కావచ్చు. అట్లే గుడ్డలు అనే మాటకు సంధి చేస్తే గుడ్లు అని రాయాల్సి ఉంటుంది. అప్పుడది కోడిగుడ్లు అనే అర్థమూ కావచ్చు. బట్టలు అనే అర్థమూ కావచ్చు. అందువల్ల ఉచ్చారణలో సంధి చేసినా రాతలో సంధిచేయడం వల్ల కొన్ని చోట్ల అర్థం గ్రహించడం కష్టం అవుతుంది.

ఇక్కడో ప్రశ్న అడగడానికి వీలుంది. ఉచ్చారణలో సంధి చేయడానికి వీలుండి రాతలో ఎందుకు లేదు అని. ఉచ్చారణలో పోయిన అచ్చుపోగా, ఉన్న అచ్చుల ఉచ్చారణలో భేదం చూపిస్తాము. మీరే **కల+లు**, కల్లు అనే మాటల్ని **గుడ్డలు, గుడ్లు** అనే మాటల్ని వేగంగా ఉచ్చరించి చూడండి. ఎదుటి వాళ్ళను అడగండి. భేదం వినిపిస్తుందా అని. తప్పకుండా భేదాన్ని వినగలుగుతారు. ఎప్పుడు ఏ మాట అన్నదీ చెప్పగలుగుతారు. ఇంతకుముందే చెప్పినట్లుగా అచ్చుల ఉచ్చారణలో భేదం వల్ల ఈ మాటలు వేరు మాటలని గుర్తించ గలుగుతారు. కాని తెలుగులో ఈ భేదాలన్నిటినీ రాయడానికి గుర్తులు లేవు. అందువల్ల వేగంగా ఉచ్చరించేటపుడు జరిగే

మార్పులన్నిటినీ రాతలో చూపించలేం. చూపించ లేకపోతే కొంప మునిగేదేమీ లేదు.

నామపదాల్లో(nouns) సున్నాతో అంతమయ్యే మాటలకు పూర్వ భాషలో **ము** రాసేవాళ్ళు. మంచం
అని మనం ఇప్పుడు, పూర్వపువారు **మంచము** అని రాసేవారు. చివరి **ము** అనే అక్షరంలో చివరి అచ్చుపోతే **మ్** మిగులుతుంది. దాన్నిసున్నతో చూపించడం అలవాటయింది. ఇపుడున్న నిఘంటువుల్లో చూడాలంటే **ము** అనే అక్షరంతోనే చూడవలసి ఉంటుంది. నిజానికి **కంచము, మంచము, అందము, చందము, కొంచాము, కళ్ళాము, పళ్ళాము** అని రాయవచ్చు. పదం చివర ఉన్న **ము** కు ఉచ్చారణలో **మ్** అని మాత్రమే చెప్పుకోవచ్చు. అందులో నష్టం ఏమీలేదు. కాని ఈ కాలంలో ఎక్కువమంది సున్నతో రాయడం అలవాటు చేసుకున్నారు. సున్నా అనే గుర్తు రాయడంలో ఉన్న సౌలభ్యం కారణం కావచ్చు. సున్నా రాయడానికి భాషాతర్కం (linguistic logic) కారణం కాదు. రాయడంలో ఉన్న సులువే కారణం కావచ్చు.

ఈ కింది బహువచన రూపాలు రాయడంలో కొంత కష్టం ఉంది.

మంచం - మంచాలు, కంచం - కంచాలు అని సులభంగా రాయవచ్చు. కాని **పందెం+లు** అనే దాన్ని **పందేలు** అని రాయాలా? **పందాలు** అని రాయాలా? అట్లాగే **పళ్ళెం+లు, కళ్ళెం+లు** అనే రూపాలు ఎట్లా రాయాలి? రెండు పద్దతుల్లో ఏది రాసినా ఒకటే. రెండూ ఉచ్చారణను సరిగ్గా సూచించవు. ఇంకో మూడో మార్గం లేదు. ఏకవచనంలో **ఎ** అనే పొట్టి అచ్చు (హ్రస్వాచ్చు) ఉంది. కాబట్టి అది దీర్ఘమైనదనడం సులువు కాబట్టి **పందేలు, కళ్ళేలు, పళ్ళేలు** అని రాయడం కొంత హేతుబద్ధమైన పని. దీని ఉచ్చారణ రాసినట్టు కాదు అని చూపించడానికి కింద గీతో ఇంకేదో చూపించుకోవచ్చు.

ఉదాహరణకు;

పందేలు

కళ్ళేలు

పళ్ళేలు

అభ్యాసాలు చేయండి 2

ఈ క్రింది మాటలను బహువచనంలో రాయండి.

ఏకవచనం	బహువచనం
ఓటు	
మడి	
పోటు	
మాట	
డోలు	
మొసలి	
అల	
నాటు	
బోటు	
గడి	

2.6 ఏకాక్షర ప్రత్యయాలు చేర్చేటప్పుడు సంధి

ను-ని, కు-కి, తో, లోవంటి ఏకాక్షర ప్రత్యయాలు చేర్చినపుడు సంధి జరుగుతుంది. రాసేటప్పుడు సంధి చేసి రాస్తారు కూడా. అయితే చెయ్యకుండా రాయవచ్చు. పద స్వరూపం గురించి గానీ, అర్థం గురించి కానీ సందేహం వచ్చేటట్టుంటే సంధి చెయ్యకుండా ఉండడమే మంచిది.

అతనిని – అతన్ని
పిడుగుకి - పిడుక్కి
చేతితో - చేత్తో
తలలో – తల్లో

పాల్లో అని రాస్తే పాలులో (భాగంగా) అని కావచ్చు. పాలలో అని కావచ్చు. అటువంటి చోట్ల సంధి చెయ్యకుండా రాయడం మంచిది.
అచ్చుతో కూడిన **ట,డ** లకు **ని,ను** కాని, **లో** కాని చేరితే ఉచ్చారణలో సంధి జరుగుతుంది. సంధిలో అచ్చు లోపించి ఈ కింది మార్పులు జరుగుతాయి:

(అ) ట్ + ని ట్ని ట్ణి
ట్ + లో ట్లో ట్ళో
(ఆ) డ్+ని డ్ని డ్ణి
డ్+లో డ్లో డ్ళో

ఇక్కడ సంధి జరిగిన రూపాలు రాయడం తప్పనిసరి కాదు. **వాటిని** అనే చోట సంధి చేసి **వాట్ని**అని రాయవచ్చు. చెయ్యకుండా **వాటిని** అనీ రాయవచ్చు. (**వాణ్ణి** అని రాసినా తప్పులేదు కాని ఎవరూ రాయడం లేదు). అట్లాగే **వాకిటిలో** అనేదాన్ని **వాకిట్లో** అని రాయవచ్చు. **వాడిని** అనే దాన్ని సంధి చేసి **వాడ్ని, వాణ్ణి** అని రెండు రకాలుగానూ రాస్తున్నారు. రెంటికీ ఉచ్చారణ ఒకటే. సంధిచేసి రాయడం తప్పని సరికాదు. **వాడిలా, ఒడిలో** అనే మాటలను **వాళ్ళా, ఒళ్ళో** అని సంధి చేసి రాయవచ్చు. పైన చెప్పినట్లు సందర్భాన్ని బట్టి, సందేహం వచ్చినప్పుడు సంధి మానివెయ్యడం మంచిది.

కు, ను, ని, తో, లో ప్రత్యయాలకు ముందు ద్విత్వాక్షరం ఉన్నప్పుడు కూడా వేగంగా మాట్లాడేటప్పుడు సంధి జరగవచ్చు. రాతలో దాన్ని పాటించకుండా ఉంటే స్పష్టత ఉంటుంది.

గిన్నెను, పక్కకు, కత్తితో, పల్లెలో వంటి మాటల్లో సంధి చెయ్యకుండా ఉంటే పదస్వరూపం స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

ఆ, ఏ, ఓ అనే ప్రత్యయాలు కొన్ని అర్థాల్లో పదాలకు చేరుస్తాం. అపుడు సంధి తప్పకుండా జరుగుతుంది. రాతలో కూడా అది చూపించాల్సి ఉంటుంది. తెలుగులో ఈ ప్రత్యయాల్నిసంధి చెయ్యకుండా పలకడం సాధ్యంకాదు. పదమధ్యంలో రెండచ్చులు వరుసగా ఉండమ కాబట్టి రాయడం కూడా సాధ్యంకాదు. అందువల్ల, సంధి చేసే రాయాలి. పదస్వరూపంలో కానీ, అర్థంలో కానీ, సందేహం వచ్చినా సరే. నిజానికి ఉచ్చారణలో కొన్ని చిక్కులు వస్తాయి కూడా. అయినా ఇంకో మార్గం లేదు. అయితే తెలుగుభాష వచ్చినవారికి అంత కష్టం కలగదు. ఉదాహరణకు :
భోజనానికి రమ్మంటే **అన్నంతినా (తిని + ఆ) వచ్చేది?**
ఇంటి దగ్గర **చెప్పే (చెప్పి + ఏ) వస్తున్నావా?**

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

తెలిసో (తెలిసి + ఓ) తెలియకో (తెలియక + ఓ) తప్పుచేశాడు.

బండి + ఆ?, బండి + ఏ, బండి + ఓ, అనే మాటల్ని **బండ + ఆ?, బండ + ఏ, బండ + ఓ** అనే మాటల్ని ఒకదాని సరసన ఒకటి పలికి చూస్తే ఉచ్చారణ భేదం తెలుస్తుంది. ఉచ్చారణలో చూపించే భేదాలన్నీ రాతలో చూపించలేం. సంధి చేయకుండానూ రాయలేం. (ఆ సంప్రదాయం లేదు) అటువంటపుడు సందేహాలు వస్తే సందర్భాన్నిబట్టి గ్రహించాల్సిందే కాని ఇంకోమార్గం లేదు.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

కింది మాటలకు కు, ను, ని, తో, లో ప్రత్యయాలు చేర్చి రాయండి

మాట	కు	ను	ని	తో	లో
మీరు					
వారు					
వీరు					

2.7 క్రియారూపాల్లో సంధి

జరిగిపోయిన కాలాన్ని సూచించే క్రియల్లో కూడా కొన్ని లిపి సమస్యలున్నాయి. రాయలసీమ ప్రాంతంలో **అడిగినాడు, చెప్పినాడు** అనే రకంగా ఉంటే, తెలంగాణాలో **అడిగిండు, చెప్పిండు** అనే విధంగా ఉంటాయి. ఈ రెండు పద్ధతులను రాయడంలోనూ, పలకడంలోనూ చిక్కులు ఏమీలేవు. కాని కోస్తా జిల్లాల్లో **అడిగాడు, చెప్పాడు** అంటారు. నిజానికి ఈ రాసినట్టు కూడా కాదు. పై మాటల్లో **"గా, ప్పా"** అని రాసిన చోట ఏ పలుకుతారు. దీన్నే కొందరు **అడిగేడు, చెప్పేడు** అని కూడా రాస్తారు. ముఖ్యంగా రాజమండ్రి ఆపై ప్రాంతపు రచయితల్లో కొందరు అట్లా రాస్తున్నారు. (మహీధర రామమోహనరావు, ద్వివేదుల విశాలాక్షి గార్ల నవలలను చూడండి) ఈ రెండు రకాల రాతల్లోనూ మొదటి రకమే (**అడిగాడు, చెప్పాడు** అనేవి). అచ్చులో ఎక్కువ కనిపిస్తున్నాయి. దినపత్రికలన్నీ ఇవే వాడుతున్నాయి. ఎక్కువ వాడుకలో ఉన్న ఈ పద్ధతి అనుసరిస్తే చదివే వారికి తేలిక. రెండో పద్ధతి అలవాటయిన వారు అట్లాగే రాయవచ్చు. అయితే ఏదో ఒక రూపాన్నేక్రమబద్ధంగా రాస్తే రచనలో ఏకత, నియతి (Unity and Consistency) ఉంటాయి. పైన చెప్పిన అడిగినాడు, అడిగిండు, అడిగాడు అనే మాండలిక భేదాలు విషయమైనా అంతే. రచనలో అడిగినాడు, చెప్పినాడు వంటి రాయలసీమ మాండలిక రూపాలను రాచమల్లు రామచంద్రారెడ్డిగారి వంటి రచయితలు ఒకరిద్దరు మాత్రమే క్రమబద్ధంగా వాడారు. **అడిగిండు, అడిగిన్రు, చెప్పిండు, చెప్పిన్రు** వంటి రూపాలు తెలంగాణా మాండలిక వాతావరణం చూపవలసిన ఘట్టాల్లో తప్ప ఇతర రచనల్లో కనపడవు. కొందరు తెలంగాణా ప్రాంత రచయితలు తమ వచనంలో ఈ రకం క్రియలు వాడుతున్నారు.

తెలుగులో **వచ్చు, వద్దు** వంటి క్రియా రూపాలను ఇంకో ప్రధానక్రియకు అనుబంధంగా కొన్ని అర్థాల్లో వాడతారు. ఉదాహరణకు : **చెప్పవచ్చు. చెప్పవద్దు.** అయితే ఉచ్చారణలో **చెప్పొచ్చు. చెప్పద్దు, చెప్పొద్దు** అనే విధంగా వినిపిస్తాయి. అట్లా వకారంతో మొదలయ్యే మాటలకు సంధి కలిసిన

చోటల్లా "వ "ఒ' గా మారిపోతున్నది. ఉదాహరణకు **"రేపొస్తున్నాడు, ఇప్పుడొద్దన్నాడు"** అనే చోట **వచ్చు, వద్దు** రూపాలు **'ఒచ్చు, ఒద్దు"** అనే రూపాలుగా మారినాయి. నిజానికి **"రేపు వస్తానన్నాడు, ఇప్పుడు వద్దన్నాడు"** అని రాసి పలకడంతో సంధి చెయ్యవచ్చు. [ఇక్కడ చెయ్యవచ్చు అనేదాన్ని చెయ్యొచ్చు అని పలుకుతారు] కాని సంధి చేసి రాసే రూపాలు చాలామందికి బాగా అలవాటు అయ్యాయి. అంతేకాదు ఒకే వ్యాసంలో సంధి చేసిన రూపాలూ, చెయ్యని రూపాలూ కలగాపులగంగా కలిసిపోయి కూడా కనిపిస్తాయి. ఇందువల్ల జరిగే నష్టం ఏమీలేదుగాని రచనలో క్రమబద్ధత ఉండదు. ఈ పాఠాల్లో క్రమపద్ధతి ఒక పాటించదగిన విలువగా భావిస్తున్నామని మీరీపాటికి గ్రహించే ఉంటారు.

క్రియల్లో **చెప్పు, చేయ** అనే రకంగా ఉన్న వాటికి **వచ్చు, వద్దు** లాగే ఇంకా కొన్ని రకాల అనుబంధ క్రియలు చేరతాయి. **కలను, కూడదు** అనేవి చేర్చి వాడతాం. అప్పుడవి **చెప్పగలడు, చెప్పగూడదు** అనే విధంగా పలుకుతాం. కాని అరుదుగా **'చెప్పకూడదు'** అని అనే వారున్నారు. ఇక్కడ **క** కారం రాసినా, గ కారమే ఉచ్చరించవచ్చు. కాని ఎక్కువ మంది గ కారమే రాస్తున్నారు. అందువల్ల "గ కారం రాయడమే ఎక్కువ సమ్మతం.

సాంప్రదాయక వ్యాకరణాల్లో **'ఉత్తునకు సంధి నిత్యము'** అనీ **"ఇకారమునకు సంధి వైకల్పికము"** అనీ **'అకారమునకు సంధి బహుళము"** అనీ మీరు చదువుకొని ఉంటారు. అది కావ్యభాష సంగతి. ప్రాచీనకాలంలో సంధిచేసి మాట్లాడేవారో చెయ్యకుండా మాట్లాడేవారో తెలియదు. చెయ్యకుండా మాట్లాడేవారని అనుకోలేము. కాకపోతే రచనా భాషలో కొన్ని సౌకర్యాల కోసం ఏర్పరుచుకున్న నియమాలివి.

ఆధునిక భాషలో సాధారణ వ్యవహారంలో మాటల మధ్య సంధి అవుతుంది. రాతలో రెండు మాటలమధ్య ఏ అచ్చుకూ సంధిని చూపించక్కర్లేదు. అర్థభంగం కానంతవరకు సంధి చెయ్యవచ్చు. పైన చెప్పిన పద్ధతులను గమనించి తప్పని మార్పులు చెయ్యవలసిన చోట (బహువచనం మొ॥) చేసి మిగతాచోట్ల సంధి మానివేసినా దోషం కాదు. చేసినా తప్పులేదు. ప్రధాన సూత్రం ఒకటే. నేటి రచనా సంప్రదాయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని అర్థస్పష్టత చెడనంత వరకు సంధి చేసుకోవచ్చు. లేకపోతే మానివేయవచ్చు.

అభ్యాసాలు చేయండి 4

కింది క్రియలను సంధి లేకుండా రాయండి.

సంధిరూపం	సంధి లేనిరూపం
అడగొచ్చు	
చేయొద్దు	
మాపటేళొస్తా	
తిరగొద్దు	
తాగొద్దు	
రావొద్దన్నాడు	
లాగించొచ్చు	

ఇచ్చెయ్యొచ్చు	
ముగించొచ్చు	
ఇవ్వద్దొన్నాడు	
చెప్పొద్దన్నాడు	
చేయొద్దన్నది	

2.8 ముఖ్య విషయాలను గుర్తుంచుకుందాం

- మాటల ఉచ్చారణలో కలిగే మార్పులను సంధి అంటారు.
- సాధ్యమైనంతవరకు సంస్కృత సంధుల్లో సంస్కృత మర్యాదను పాటించడం సబబు. సంస్కృత వ్యాకరణ విరుద్ధమైనా ఎక్కువ వ్యాప్తిలో ఉన్న సంధి రూపాలను వాడడంలో దోషం లేదు. నష్టమూ లేదు.
- నేటి వాడుకభాషలో సంధి ఉంది.
- తప్పనిసరిగా మార్పులు జరగాల్సినచోట మార్పుల్నిచేసే చూపించాలి. ఉదా: గుడ్డు, కోళ్ళు, కాళ్ళు
- ఒకే అక్షరం ప్రత్యయాలు చేరినప్పుడు పదస్వరూపం గుర్తుపట్టడానికి వీలయ్యేంతవరకు సంధి చెయ్యవచ్చు.
- ఆ, ఏ, ఓ వంటి వాటిని చేర్చినపుడు సంధి చేసే రాయాలి.
- రెండు మూడు రకాలు రాసే వీలున్నప్పుడు ఏదో ఒక రూపాన్ని వాడడం మంచిది.
- సంధి చేసేటప్పుడు గుర్తుంచుకోవాల్సినవి ఇవి:
  - ఆధునిక రచనా సంప్రదాయం
  - ఎక్కువ ప్రచారంలో ఉండడం
  - ఏకత్వం, క్రమబద్ధత
  - పదస్వరూపం గుర్తుపట్టడానికి వీలు
  - అర్థస్ఫూర్తికి నష్టం ఉండకపోవటం

2.9 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

అభ్యాసాలు చేయండి 1

i) పటిష్టం, చెరువెక్కడ, డబ్బుల్లేవు, ఆమెవరు

ii) మనోభావం, తమోగుణం, తపశ్శక్తి, పునస్సృష్టి, మనోబలం, వయోధరం, మహోదయం.

అభ్యాసాలు చేయండి 2

ఓట్లు, మళ్లు, మడులు, పోట్లు, మాటలు, డోళ్ళు, మొసళ్లు, అలలు, నాట్లు, బోట్లు, గళ్లు.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

మీకు, మిమ్ములను, మిమ్మల్ని, మీతో, మీలో, వారికి,

వారికి వారిని, వారితో, వారిలో

వీరికి వీరిని, వీరితో, వీరిలో

అభ్యాసాలు చేయండి 4

అడగ + వచ్చు, చేయ + వద్దు, మాపటి వేళకు + వస్తా,

తిరగ + వద్దు, తాగ + వద్దు, రావద్దు + అన్నాడు, లాగించ + వచ్చు
ఇచ్చి + ఇయ్య + వచ్చు, ముగించు + వచ్చు, ఇవ్వ + వద్దు + అన్నాడు.
చెప్ప + వద్దు + అన్నాడు, చేయ + వద్దు + అన్నది.

అధ్యాయం 3 - పదాలు - అర్థాలు

విషయక్రమం

3.0 ఉద్దేశం
3.1 ప్రవేశిక
3.2 అర్థం అంటే...
అభ్యాసాలు చేయండి1
3.3 అర్థాలలో వచ్చే మార్పులు
3.3.1 అర్థవిస్తృతి
3.3.2 అర్థసంకోచం
3.3.3 అర్థపరివర్తనం
అభ్యాసాలు చేయండి 2
3.4 వాచ్యార్థమూ, లక్ష్యార్థమూ
అభ్యాసాలు చేయండి 3
3.5 పరిభాషా పదాలు
అభ్యాసాలు చేయండి 4
3.6 మాండలికాలు
ఆకళింపు ప్రశ్నలు
3.7 నానార్థాలూ పర్యాయపదాలూ
అభ్యాసాలు చేయండి 5
3.8 వ్యుత్పత్తి అర్థాలు
3.9 జంట పదాలు
3.10 పదంలో చేర్పులూ కూర్పులూ : అర్థభేదాలు
3.11 వ్యతిరేకార్థక పదాలు
అభ్యాసాలు చేయండి 6
3.12 ముఖ్యవిషయాలను గుర్తు చేసుకుందాం
3.13 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

3.0 ఉద్దేశం

భాషలో పదాలు ఎట్లా ఏర్పడుతాయో, వాటికుండే అర్థాలు ఏ అంశాలమీద ఆధారపడతాయో, పదాలకు అర్థాలు ఎందుకు మారుతాయో ఒకే పదానికి ఒకటి కంటే ఎక్కువ అర్థాలెందుకుంటాయో వారి భాషా పదాలు ఏవో ఈ భాగంలో ఆధారంగా విశ్లేషించగలుగుతారు. భాషలో పదాలకు అర్థాలకూ ఉండే సంబంధాన్ని వివరించగలుగుతారు.

3.1 ప్రవేశిక

మనిషి సమాజంలో జీవిస్తాడు. కనుక తన భావాలనూ, అభిప్రాయాలనూ, అనుభూతులనూ ఇతరులకు చెప్పగలగటం, ఇతరులు చెప్పేదానిని అర్థం చేసుకోగలగటం అవసరం. అటువంటి భావ వినిమయానికి ముఖ్యసాధనం భాష. ముఖ్యసాధనం అని ఎందుకు అనవలసి వచ్చిందంటే, భాష ధ్వనులతో కూడుకున్నది గదా. ఎటువంటి

ధ్వనులూ లేకుండా కూడా కేవలం సైగలూ, ముఖ కవళికలూ మొదలయిన వాటి ద్వారా కూడా కొంతవరకు భావాలను తెలియజేయవచ్చు. అయితే దానికి పరిమితులు ఉన్నాయి.

భాష మనం ఉచ్చరించే ధ్వనుల రూపంలో ఉంటుంది. అందులో కొన్ని కొన్ని ధ్వనుల సముదాయాలను పదాలుగా మనం గుర్తిస్తాం. భాష ప్రయోజనం నెరవేరాలంటే, చెప్పేవాడు ఏ ధ్వనులను ఏ అర్థాలను వెల్లడించడానికి గాను ఉచ్చరించాడో ఆ ధ్వనులు వినేవాడికి అవే అర్థాలను స్ఫురింపజేయాలి. అంటే స్థూలంగానైనా ఈ ధ్వనులకు లేదా పదానికి అర్థం ఇది అనే ఒక అవగాహన వక్తకూ, శ్రోతకూ మధ్యన ఉండాలి.

ఈ మాటలలో ఒక ముఖ్యమైన అంశం తేలుతున్నది - వక్త శ్రోతల మధ్య, అవగాహనపై పదానికి ఉండే అర్థం ఆధారపడి ఉన్నది అనేదే అది. ఈ మాటనే ఇంకా కాస్త గంభీర శాస్త్ర వివరంగా చెబితే పదానికి అర్థం సహజధర్మం కాదు, సంకేతంగా వచ్చినదే అనవచ్చు. వివరంగా తెలుసుకుందాం.

3.2 అర్థం అంటే ...

అర్థం అంటే ఏమిటి? అనే ప్రశ్నమనకు చాలా తేలికగా కనిపించవచ్చు. నిజానికి ఇది చాలా పెద్ద ప్రశ్న. భాషా శాస్త్రజ్ఞులు దీనిపై ఎన్నో చర్చలు చేశారు. వాద ప్రతివాదాలు చేశారు.

కొన్ని ధ్వనులు మనం చేసినపుడు అవతలి వాళ్ళు ఆ ధ్వనులవల్ల ఏమి తెలుసుకోవాలని మనం కోరుకుంటామో అది ఆ ధ్వనులకు లేదా పదాలకు అర్థం చెప్పదల్చుకున్న అర్థం. ఎపుడూ పదాలతోనే పూర్తిగా వెల్లడించలేం. గోడ కట్టాలంటే ఇటుకలను మనం జాగ్రత్తగా పేర్చినట్లే పదాలను క్రమపద్ధతిలో అమర్చి భావప్రకటన చేస్తాం. పదాలు అవే అయినా వాటి క్రమం మార్చినప్పుడు శాస్త్రజ్ఞులు దీనిపై ఎన్నో చర్చలు చేశారు. వాద ప్రతివాదాలు చేశారు.

ఉదాహరణ :

ఇది **మట్టిబండి - ఇది బండి మట్టి** పైన చెప్పిన దానినిబట్టి ఒక పదానికి ఒక అర్థమూ ఒక అర్థానికి ఒక పదమూ అట్లా ఏర్పడి ఉన్నట్లు ఒక భ్రమ కలగవచ్చు. అది సంపూర్ణంగా నిజంగా కాదు.

ఏ పదానికైనా అర్థం ఎట్లా వస్తుందో ఇంతకు ముందు ఒకసారి చెప్పుకున్నాం - వక్తకు, శ్రోతకు మధ్యన అవగాహన వల్లనని. మరో రకంగా చెబితే, ఒకే భాష మాట్లాడే సమాజంలోని వ్యక్తుల అందరి సామూహిక అవగాహన వల్ల పదానికి అర్థం ఏర్పడి నిలిచిపోతుంది. అంటే రూఢి పొందుతుంది. కాబట్టి పదానికి 'అర్థం', 'వ్యవహారం' వల్ల కలుగుతుంది.

అభ్యాసాలు చేయండి

- నాకు ఒక కప్పు కాఫీ కావాలి.
- నాకు ఒక కాఫీ కప్పు కావాలి.

పదాల వరుసలో వచ్చిన మార్పువల్ల వచ్చిన అర్థంలోని మార్పు ఏమిటి?

3.3 అర్థాలలో వచ్చే మార్పులు

సామాజిక అవసరాల దృష్ట్యా వ్యవహారంలో కానరాకుండా మార్పులు రాగా అర్థాలలో కూడా మార్పులు, చేర్పులూ చోటు చేసుకుంటాయి. అటువంటి సందర్భాలను కొన్నిటిని ఇపుడు పరిశీలిద్దాం.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

3.3.1 అర్థ విస్తృతి

చారిత్రకంగా మొదట ఒక అర్థంలో పరిమితంగా ఉపయోగించిన పదాన్ని ఆ పరిమితులకు మించి ఇతర సందర్భాలకు కూడా విస్తరించి ఉపయోగించటం జరిగితే పదం యొక్క అర్థం విస్తృతి పొందుతుంది.

ఒక ఉదాహరణ చూడండి. అన్నదమ్ములు అనే అర్థంలో సోదరులు అని వాడుతాం. నిజానికి సోదరులంటే ఒకే తల్లి కడుపున పుట్టిన వారు. ఈ పదానికి ఉన్న పరిమితమైన అర్థంలోకాక ఈ పదాన్ని ఇప్పుడు విస్తృతమైన అర్థంలో ఒక దేశం, జాతి, ప్రాంతం, భాష లేదా వృత్తి సంఘం వంటి వాటికి చెందిన వ్యక్తులను దృష్టిలో ఉంచుకొని ఉపయోగిస్తున్నాం. అటువంటిదే 'తైలం'. తిలల నుంచి అంటే నువ్వుల నుంచి తీసిన చమురు తైలం, కాని ఇది క్రమంగా సామాన్య పదమై రకరకాల చమురులను చెప్పటానికి ఉపయోగపడుతున్నది. ఉదా: భృంగామలక తైలం.

3.3.2 అర్థ సంకోచం

అర్థ విస్తృతికి విపర్యయమైన పద్ధతి ఇది. ఒక పదం యొక్క అర్థం క్రమంగా విస్తరించినట్లే, మరొక పదం యొక్క అర్థం కుంచించుకొనిపోయి సామాన్యం నుంచి ప్రత్యేక వస్తువులను బోధించే పదంగా మారవచ్చు.

ఉదాహరణకు చీరలు ఒకప్పటి కాలంలో ఈ మాటకు సాధారణంగా విలువలు అనే అర్థం పురుషులు, స్త్రీలు ఉభయులు ధరించే వాటిని చీరలు అన్నారు. రామలక్ష్మణులు నారచీరలు తాల్చి అడవులకు వెళ్ళారు. కానీ కాలం మీదట ఇప్పుడు స్త్రీల వస్త్రాలకు మాత్రమే ఈ పదం పరిమితమైంది.

ఇట్లాంటిదే మరొకటి నెయ్యి. ఇపుడు నూనె అన్నపదాన్ని ఏ అర్థంలో వాడుతున్నామో ఒకప్పుడు అదే అర్థం నెయ్యికి ఉండేది **చమురు** అని. నువ్వుల నుంచి తీసిన **నెయ్యి. నువ్వు నెయ్యి నువ్వు నెయ్యి - నూ +నెయ్ - నూనె.** నూనె అన్నమాట అర్థం విస్తరించింది. నెయ్యి అన్నమాట అర్థం సంకోచించింది.

మరోమాట గమనించండి: చమురు అని పైన రెండు మూడు సార్లు వాడటం జరిగింది కదా! ఇటీవలి వాడకంలో చమురు అన్నమాట క్రమక్రమంగా ఇంధనంగా వాడే శిలాతైలం (పెట్రోలు పదార్థాలు) అనే సందర్భంలో ఎక్కువగా వ్యాప్తి పొందుతున్నది. ఉదా - చమురు - **సహజవాయువుల శాఖ**

3.3.3 అర్థ పరివర్తనం

కాలక్రమంలో ఒక మాటకు ఉన్న అర్థం పూర్తిగా మారిపోయి కొత్త అర్థం రావటం కూడా జరుగుతుంది. అట్లా జరగటంలో కొన్నిసందర్భాలలో మాటలు అర్థంగౌరవం పొందగా, మరికొన్ని సందర్భాలలో నింద పొందవచ్చు.

ఉదాహరణకు **కింకరుడు** అంటే **సేవకుడు** - ఏమి చెబితే అది చేసే దాసుడు. అతడు చేసే పని కైంకర్యం అవుతుంది, అంటే సేవ. క్రమంగా ఆ వృత్తిలో ఏర్పడ్డ అవినీతి వల్ల కావచ్చు - మోసం, దొంగతనం, కాజేయటం అనే అర్థాలు **కైంకర్యం** అనే మాటకు వచ్చాయి. ఆ మాటకు ఈ రకంగా నిందార్థం ఏర్పడింది. ఇటువంటిదే ఒకప్పుడు **వేదవేత్త** అనే అర్థంలో ఉపయోగించిన **ఛాందసుడు** అన్న పదం ఇప్పుడు లోకజ్ఞానం లేని మంకు పట్టుగల వ్యక్తిని సూచించటానికి ఆ పదాన్ని వాడుతున్నాం.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

జూదసభలో సభ్యుడైన వ్యక్తిని **సభికుడు** అనే వాళ్ళు. ఇప్పుడు సభలో ఉన్నవాడు అనే అర్థం ప్రచారమై ఆ పదానికి మునుపు లేని గౌరవం వచ్చింది. దయాదాక్షిణ్యాలు లేని వ్యక్తిని **రాక్షసుడు** అని ఒకప్పుడు గర్జించే వాళ్ళు. ఇప్పుడు ఏదయినా ఒక పని పట్టుదలతో సమర్థతతో నిర్వహించే వ్యక్తిని **రాక్షసుడు** అని పిలవడం కద్దు.

కొత్త అర్థాలు వచ్చిన చోటల్లా పాత అర్థం పూర్తిగా పోసగక్కర్లేదు. అటువంటి సందర్భాలలో అదనపు అర్థాలో, అర్థచ్ఛాయలో వచ్చి చేరుతూ ఉంటాయి. ముఖ్యంగా ఏదో ఒక పోలిక చూసి. దాని మీదట కొత్త సందర్భాలకు పాత పదాలను అన్వయించినప్పుడు పాత అర్థాలు అలా ఉంటూనే, కొత్త అర్థాలు కూడా చేరతాయి. ఈ కింది ఉదాహరణలు పరిశీలిస్తే ఈ విషయం మీరు గ్రహించగలరు.

ఉదాహరణకు : **ముల్లు - (గడియారపు) ముల్లు**

కాలు - (కుర్చీ) కాలు

అభ్యాసాలు చేయండి 2

i) పదానికి అర్థం ఏ రకంగా ఏర్పడుతుందో 25 మాటల్లో రాయండి?

………

………

………

…………………………………………………

ii) ఈ కింది పదాలకు వేరు వేరు సందర్భాలలో వచ్చే అర్థాలను ఆలోచించి నమోదు చేయండి?

ఉదాహరణకు: కత్తెర.

1 కత్తరించే సాధనం

2 ఇంటి కట్టడం పనులు వగైరా చేయకూడదని చెప్పే కాలం

పదం	మొదటి సందర్భం	రెండవ సందర్భం
చుక్క		
అయ్య		
గూడు		
గొలుసు		
వరస		
కుర్చీ		
నాలుగు		

3.4 వాచ్యార్థమూ లక్ష్యార్థమూ

అర్థపరివర్తనం ఉపవిభాగం (3.3.3) లో ఇచ్చిన ఉదాహరణలలో ముల్లు, కాలు అనే మాటలకు ఉన్న అర్థాలు ఉండగా, గడియారంలో గంటలు, నిమిషాలు, సెకండ్లు, చూపే ముల్లు వంటి భాగం, కుర్చీ నిలబడటానికి ఆధారంగా కాలు చేసే పనివంటి పనిని నెరవేర్చే కోడు అనే ఆర్థాలు అదనంగా వచ్చినట్లు మీరు గమనించి ఉంటారు. ఇంతకంటే కొంత భిన్నమైన పద్ధతి ఒకటి ఉన్నది చూడండి.

అది పులి

వాడు పులి

అది పులి అన్నప్పుడు మామూలుగా తోచే అర్థం పులి అని మనం పిలిచే జంతువు. 'వాడు పులి' అన్నప్పుడు తోచే అర్థం. అది జంతువు కాదు. పులి వంటివాడు అన్న భావం వ్యక్తం అవుతుంది. పులి వాడికీ కొన్ని సామ్యాలు చెబుతాం. పులి అన్నపుడు మనకు ఏర్పడే భావం అది భయంకరమైనదని, ఎదురు లేనిదని. భయం కొలుపుతూ ఎదురు లేకుండా వ్యవహరించే వ్యక్తిని గురించి చెప్పటానికి వాడుపులి అని సంక్షిప్తంగా చెప్పి ఆ మొత్తం భావం స్ఫురింపజేయవచ్చు.

మొదటి సందర్భంలో పులి అన్న పదం దేనికి పేరో ఆ అర్థమే ఇస్తున్నది. దీనిని వాచ్యార్థం అంటారు. రెండవ సందర్భం పులి అన్న పదం ఉపయోగించటంలో ఆ పదానికి పేరుగా ఉన్న అర్థంకాక వేరే అర్థాన్ని ఉద్దేశించటం లేదా లక్షించటం జరిగింది. అట్లా చెప్పుకోవలసిన అర్థాన్ని లక్ష్యార్థం అంటారు. ఇంగ్లీషు నిఘంటువులలో సాధారణంగా లక్ష్యార్థాన్ని కూడా ఇస్తారు.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

(i) లక్ష్యార్థం అనే మాటను 15 పదాల్లో వివరించండి?

....

....

(ii) ఈ కింది పదాలను వాచ్యార్థంతో కాకుండా లక్ష్యార్థంతో ఉపయోగిస్తే ఏ అర్థాలు వస్తాయి?

<u>వాచ్యార్థం</u>	<u>లక్ష్యార్థంలో</u>
గాడిద	బుద్ధిహీనుడు
చాకు	
గొర్రె	
దున్నపోతు	
కోతి	
మేకపోతు	
ధర్మరాజు	
నిప్పు	
యముడు	

3.5 పరిభాషా పదాలు

పదాలకు ఉండే అర్థాల గూర్చి తెలుసుకొనేటపుడు పారిభాషిక పదాలను గూర్చి కూడా తెలుసుకోవటం అవసరం. ఒక్కొక్క విజ్ఞానక్షేత్రంలో కొన్నిపదాలకు కొన్ని నిర్దిష్టమైన అర్థాలు వ్యవహారంలో ఏర్పడుతుంటాయి. వాటినే పరిభాషా పదాలని అంటారు. ఒక పరిభాషా పదానికి కచ్చితంగా ఉండే ఆ అర్థం భాష మాట్లాడే సామాన్య జనులందరికీ స్ఫురించక పోవచ్చు.

ఇన్నేళ్లుగా ఇంగ్లీషు ద్వారా జరిగిన విద్యాబోధననూ, ప్రభుత్వ పాలననూ ఇప్పుడు తెలుగు వంటి దేశభాషల ద్వారా జరిపించాలని ప్రయత్నాలూ, కృషీ

జరుగుతున్నందున తెలుగులో ఇతర భారతీయ భాషలలో పరిభాషా పదావళిని ఏర్పరచుకోవటం అవసరమైంది.

మామూలు పదాలు అంటే మనకు తెలిసిన పరిభాషా పదాలుగా స్వీకరించటం జరిగినప్పుడు వాటికి మునుపులేని కొన్ని కచ్చితమైన, నిర్దిష్టమైన అర్థాలు వ్యవహారంలో ఏర్పడుతున్నాయి అన్నమాట. ఈ కింది ఉదాహరణలు చూడండి.

వాయువు : గాలి (మామూలు అర్జం,)

వాతరోగం : (వైద్య పశువైద్య శాస్త్ర విజ్ఞానంలో)

హైడ్రోజన్, ఆక్సిజన్ వంటి గాస్ : (ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్ర రంగంలో)

ద్రవ్యం :డబ్బు (మామూలు అర్థం), పదార్థం mass (ఆధునిక విజ్ఞానంలో)

ఇంధనం : చిదుగు (చూమూలు అర్థం), వంట (ఆధునిక విజ్ఞానంలో)

తంభకం, శాబకం : పిల్ల వయస్సులో ఉన్నది (మామూలు అర్థం) కాని నేటి జంతుశాస్త్ర వ్యవహారంలో ఒకే అర్థంగల ఈ రెండింటి ఉపయోగంలో వ్యత్యాసం ఏర్పడింది. ఒక జీవి పుట్టినపుడు ఒక రూపంలో ఉండి క్రమంగా పెద్దదైన కొద్దీ ఆ జాతియొక్క సామాన్య రూపం పొందేది డింభకం అనీ, అట్లాకాక పుట్టుకనుంచీ జాతి సామాన్య రూపంతోనే ఉంటే శాబకం అనీ అంటున్నారు.

అభ్యాసాలు చేయండి 4

ఈ కింది పదాల అర్థాలలో వచ్చిన మార్పులను గమనించి అవి ఏ రకం మార్పులు రాయండి.

ఉదాహరణ : పూజ్యం - పూజింపదగినది, శూన్యం - శూన్యం అనే అర్థంలో గౌరవార్థం పోయింది.

మాట	మునుపటి అర్థం	ఇప్పటి అరథం	ఏరకం మార్పు
కంపు	వాసన, గంధం	దుర్వాసన	
మెకం	మృగం	పులి	
మృగం	జంతువు	లేడి	
గురువు	ఉపాధ్యాయుడు, ఆచార్యుడు	సామాన్యంగా అపరిచితులను సంబోధించే పదం	
తైలం	నూనె	డబ్బు (చేతిలో తైలం లేదు)	
వెలుగు	ప్రకాశం	వైభవం, దర్జా చలాయించుకోవటం	
నిశ్చయం	ఖరారు, నిర్ణయం	వధూవరుల వివాహం గూర్చిన నిర్ణయం	
వేట	జంతువును తరిమి వధించటం	గొఱ్ఱె పోతు	

3.6 మాండలికాలు

మండలమంటే ఒక నిర్దిష్ట ప్రాంతం. ఒకే భాష మాట్లాడే విశాల ప్రాంతంలో భాషను ఉపయోగించటంలో మాటలు, అర్థాల విషయంలో కానీ, పదాల వ్యాకరణ రూపాల విషయంలో కానీ, గమనించదగిన తేడాలు ఒక ప్రాంతానికీ మరొక

ప్రాంతానికి ఉండటం చూడవచ్చు. వాటిని మండలాలనీ, ఆ ప్రాంతీయ ప్రత్యేకతల్ని మాండలికాలనీ వ్యవహరిస్తారు. ఒకే స్వరూపం గల పదాలకు భిన్న ప్రాంతాల వ్యవహారంలో భిన్న అర్థాలు ఉండవచ్చు.

ఉదాహరణకు “గుంట“ అనే మాటను తీసుకుందాం. ఈ మాటకు పల్లం, గొయ్యి అనీ చిన్న చెరువు అనీ కొన్ని ప్రాంతాలలో అర్థంకాగా, బాలిక, పిల్ల అని విశాఖపట్టణపు ప్రాంతంలో వ్యవహారం. మునుపటి కాలంలో రెండణాల నాణేలకు 'బేడలు' అని వ్యవహారం. రాయల సీమలో బేడలు అంటే పప్పులు (కంది బేడలు) ఏ వయన్సులో ఉన్నా స్త్రీకి గౌరవ సంబోధనగా “అవ్వ” అనటం తెలంగాణా ప్రాంతాలలో చూడవచ్చు. ఇతర మండలాల్లో అవ్వ వయసు ముదిరిన స్త్రీ అనే అర్థమిస్తుంది. (1-6 చూడండి)

కాబట్టి మాండలికాల వల్ల కూడా ఒక పదానికి గౌరవ, అగౌరవాలు కలగవచ్చు. ఇంతవరకు వివరించిన దానిని శ్రద్ధగా పరిశీలిస్తే ఒక పదం యొక్క అర్థమనేది వ్యవహారం వల్లనే ఏర్పడుతుందనీ, ఒక పదాన్ని ఏ సందర్భంలో ఉపయోగిస్తామో ఆ సందర్భాన్నిబట్టే దానికి ఒక అర్థాన్ని బోధించే శక్తి ఏర్పడుతుందనీ మీరు గ్రహించగలుగుతారు.

ఆకళింపు ప్రశ్నలు

మీరు వ్యవహరించే. మాండలికంలో ఇతర మాండలికాలలో కంటే భిన్నమైన అర్థాలు పొందిన
పదాలను అర్థాలతో సహా పట్టికగా రాయండి.

....

....

....

....

3.7 నానార్థాలూ పర్యాయపదాలూ

'ఒక పదానికి ఒక అర్థమూ, ఒక అర్థానికి ఒక పదమూ' అన్న పద్ధతి ఉన్నదనిపించటం భ్రమే. కానీ సంపూర్ణంగా నిజంకాదని ఈ పాఠంలోనే ఇంతకుముందు పేర్కొనటం జరిగింది. జ్ఞాపకం చేసుకోండి.

ఏ భాషలోనైనా కొన్ని పదాలు ఒకటికంటే ఎక్కువ అర్థాలు ఉన్నవి ఉంటాయి. అట్లాగే దాదాపుగా ఒకే అర్థాన్ని బోధించే అనేక పదాలు కూడా ఉంటాయి.

పూర్వపు కావ్యభాషలో ఇటువంటి నానార్థపదాలూ, పర్యాయపదాలూ ఎక్కువగా కనబడతాయి. అటువంటి పదాలనూ, అర్థాలనూ వివరించే నిఘంటువులు ఉన్నాయి. వీటిలో సంస్కృత భాషలో ప్రసిద్ధమైనది ‘అమరకోశం’. తెలుగులో అటువంటివి ‘ఆంధ్రనామ సంగ్రహం’, ‘సాంబ నిఘంటువు’.

వీటిలో నుంచి ఉదాహరించిన ఈ భాగాలు చూడండి:

నానార్థాలు

రవికి, తెల్లని హంసకు, హంసనయనికి; సూర్యునికి, అగ్నికి విభావను అని వ్యవహారము (ఆమరకోశము)

ఇమ్ముల బేరగు దాటం
కమ్ములకు లేఖలకును గమ్మలన నా

కొమ్మునకు లతకు (దీగెనా గారోశా)

'కమ్మలు' అనగా చెవికమ్మలకును (తాటంకములు), లేఖలకును పేరగును. తీగా అనగా కంఠాభరణమునకు, లతకును పేరగును. (ఆంధ్రనామ సంగ్రహము)

పర్యాయపదాలు

పద్మం నళిన మరవిన్దం మహోత్సలమ్ సహస్ర పత్రం కమలం శతపత్రం కుశేశయమ్ వజ్కేరుహం తామరసం, సారసం సరసీరూహమ్ బిసప్రసూన రాజీవ పుష్కరామ్భోరుహాణిచ పద్మము, నళినము, అరవిందము, మహోత్పలము, సహస్రపత్రము, కమలము, శతపత్రము కుశేశయము, పంకేరుహము, తామరసము, సారసము, సరసీరుహము, బిసప్రసూనము, రాజీవము, పుష్కరము, అంభోరుహము అనునవి పద్మమునకు పేళ్లు. (అమరకోశము)

బువ్వ, మెతుకు, కూడు, బోన, మోరెము, పసా
దము, వంటకము, వనదనము, బాతు
సాద, మోగిరమన బరగు నన్నము పేళ్లు
కుడిచె, బోసేసె, సాపడియె, నమలె
నా రోగిణి యానర్చె, నారగించె, మెనగువె(
దినె, మెక్కె ననభుక్తి గొనుట కలరు.

.... బువ్వ, మెతుకు, కూడు, బోనము, ఓరెము, పసాదము, వంటకము, వనదనము, బాతు, (భాత్ - అన్యదేశం), సాదము, ఓగిరము అనేవి 'అన్నము' పేళ్లు. కుడిచె(ను), బోసేసె(ను), మెనవె(ను), తినె(ను), మెక్కె(ను), అన్నవి 'భుక్తిగొనుటకు' పేళ్లు - (సాంబ నిఘంటువు)

కావ్యభాషలోనే కాక. మన వ్యవహారంలో కూడా నానార్థాలూ, పర్యాయపదాలూ తగులుతాయి.

ఉదాహరణకు :

పట్టు - పంతం (పట్టుపట్టాడు), సిల్కు (పట్టు పరిశ్రమ); ముగ్గు (పట్టువేసి కూచోబెట్టాడు).

విచారించు - దుఃఖించు, ఖేదంపొందు, వాకబు చేయు.

స్నేహితుడు -మిత్రుడు - నేస్తం - సావాసగాడు.

పెళ్లి - వివాహం - కళ్యాణం - పాణిగ్రహణం

అయితే వ్యవహారంలో ఒకే అర్థం ఇచ్చే అన్నిపదాలను అన్ని సందర్భాలలోనూ ఒకదాని బదులు మరొకటి వాడే వీలు ఉండదని గమనించాలి. అంటే ఏమిటన్నమాట? ఒక సందర్భంలో ఆ పర్యాయపదాలలో ఏదివాడినా తేడా ఉన్నట్లు అనిపించదు. శుభలేఖలో పెళ్లి అన్నా, వివాహం అన్నా, కల్యాణం అన్నా, పాణిగ్రహణమన్నా ఎట్లా అన్నా సరిపోతుంది. కాని ఈ సందర్భం చూడండి. ఒకడెవడో అతిగా వ్యవహరించి దెబ్బతిన్నాడనుకోండి. "అయింది అబ్బాయి పెళ్ళి" అని గేలిచేస్తారు. "అయింది అబ్బాయి వివాహం" అని కానీ, "అయింది అబ్బాయి కల్యాణం" అని కానీ అనరుకదా!

పర్యాయపదాలలో ఎక్కువగా ఒకటి మన దేశిమాట కాగా, తక్కిన మాటో, మాటలో మరోభాష నుంచి సంస్కృతమో, ఇంగ్లీషో ఏదో మరో భాష నుంచి వచ్చిందై ఉండటం గమనించవచ్చు;

ఉదా : దారి - మార్గం; నీరు - జలం; నిప్పు - అగ్ని, అగ్గి

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

అభ్యాసాలు చేయండి 5

i) ఈ కింది అర్థాలలో కొంచెం ఇంచుమించుగా వ్యవహరించే పర్యాయపదాలను గుర్తించి రాయండి.

పదం	పర్యాయపదం
ఇల్లు	
నేర్పు	
ఎక్కువ	
చుంచు	

(ii) ఈ కింది మాటలకు నానార్థాలు రాయండి

పదం	నానార్థాలు
శ్రీ	
చుక్క	
కమ్మలు	

3.8 వ్యుత్పత్తి అర్థాలు

సాహిత్యంలో పర్యాయపదాలు కల్పించుకోవటం కోసం మరో పద్ధతి కూడా అనుసరించి భాషను, పెంపు చేయటం జరిగింది. ఉదాహరణకు నీటి నుండి పుట్టినది అనే అర్థంలో పద్మానికి చాలాపేర్లు ఏర్పడినాయి. (నీటి నుండి పుట్టినవి ఇంకా ఉన్నారూఢిలో పద్మం ఒక్కదాన్నే దృష్టిలో పెట్టుకోవడం జరిగింది). కొన్ని పేర్లు చూడండి :

నీరజం, జలజము, కలజము, తోయజము ఇక్కడ "జ' అన్నదానికి "పుట్టిన' అని అర్థం. పద్మం వంటి కన్నులు కలది అని స్త్రీని వర్ణించవలసి వచ్చినపుడు - పద్మము – కన్నులు వీటికి పర్యాయపదాలను తీసికొని కలిపి కొత్త పదాలు చేశారు. కంజాక్షి, జలజాక్షి, నీరజాక్షి, తోయజాక్షి, అక్షి బదులుగా పర్యాయపదాలు గ్రహిస్తే కంజనేత్రి, కంజనయన ఇట్లా మళ్లీ కొత్త పదాలు వస్తాయి. ఆ పదం ఎట్లా ఏర్పడిందో చెప్పటాన్నే వ్యుత్పత్తి అర్థమని అంటారు. ఇటువంటి కొన్ని పదాల వెనక పౌరాణిక గాథలు, కథావిజ్ఞానం కూడా ఉంటాయి.

మదనవైరి - మన్మధుని శత్రువు - శివుడు .

దనుజాంతకుడు - దనుజులను - రాక్షసులను, అంత మొందించిన వాడు - విష్ణువు, ఆయన అవతారమైన కృష్ణుడు.

3.9 జంట పదాలు

మన వ్యవహారంలో కొన్ని జంటమాటలు చోటు చేసుకున్నాయి. ఎప్పటి నుంచో వాడుకలో ఉన్న ఈ జంట పదాలలో సాధారణంగా రెండోపదం అర్థం ఏమిటో, అది వచ్చి ఎందుకు చేరిందో సరిగా చెప్పలేం. మొదటి పదం అర్థమే జంట పదాల మొత్తం అర్థంగా తోస్తుంది.

ఉదాహరణ : రాయీరప్పా, చెట్టూచేమ, పిల్లాపీచు.

3.10 పదంలో చేర్పులూ కూర్పులూ : అర్థభేదాలు

కింద ఎదురెదురుగా ఇచ్చిన పదాలను పరిశీలించండి :

పుస్తకం	=	పుస్తకాలు
ధనవంతుడు	=	ధనవంతురాలు
వివరించు	=	వివరణ
జాతీయం	=	జాతీయీకరణ
దర్శకుడు	=	దర్శకత్వం
విద్యుత్తు	=	విద్యుదీకరించు

మొదటి దానిలో ఒకటి ఒకటి కంటే ఎక్కువన్నా స్పష్టీకరణ కోసం పదంలో చిన్న చేర్పులు మార్పులు చేసుకోగా రెండవ దానిలో స్త్రీ పురుష వివక్షకోసం అట్లాంటి చేర్పులు మార్పులు చేయవలసి వచ్చింది. తక్కిన ఉదాహరణలలో కూడా వాటిని వాక్యంలోని వివిధ స్థలాలలో అనువుగా ఉపయోగించుకోవటం మూలరూపాన్ని అట్లాగే ఉంచి పెంపుదల, మార్పుల ద్వారా వేరే పదాలుగా మలుచుకున్నాం.

సాంప్రదాయకంగా నేర్చుకున్న భాషాభాగాలను గురించి మరొకసారి జ్ఞాపకం చేసుకుంటే నామవాచకాలు (Nouns) అనీ. విశేషణాలు (Adverbs) అనీ పదాలు వాక్యాలలో వేరు వేరు విధులు నిర్వహిస్తూ ఉంటాయన్న మాట గుర్తించగలరు. భాషను సమర్థంగా ఉపయోగించటానికి ఒక మూల పదం నుంచి వివిధ రూపాలను సాధించుకోవటం అవసరం,

3.11 వ్యతిరేకార్థ పదాలు

వ్యతిరేకార్థం బోధించడానికి కూడా మూల పదాన్ని కాస్త మార్చుకోవటం అన్ని భాషలలోనూ ఉంటుంది.

ఈ కింది ఉదావారణలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించండి.

ధర్మం x అధర్మం (కానిది)

జనం x నిర్జనం (లేనిది)

వాయు సహితం x వాయు రహితం (కూడుకున్నది x లేనిది)

శ్వేతం (తెల్లనిది) x శ్వేత + ఇతరం - శ్వేతేతరం (అదికాక తక్కినది)

చట్ట సమ్మతం x చట్ట విరుద్ధం

అభ్యాసాలు చేయండి 6

(i) ఈ కింది పదాలకు వ్యతిరేకార్థపదాలను-మార్చులు చేర్పులలో ఉన్నవాటిని - రాయండి

మూలపదం	వ్యతిరేకార్థక పదం
సమంజసం	అసమంజసం
అంగీకారం	....
హింసాయుతం	....
ధనుడు	....
సఫలం	....

సుగంధం	....
న్యాయ సమ్మతం	....
అలంకారం	....
రాష్ట్రాంధ్రులు	....
స్వదేశం	....
చలం	....

(ii) ఈ కింది వ్యతిరేకార్థక పదాలకు మూల పదాలను రాయండి.

వ్యతిరేకార్థకపదం	**మూలపదం**
విదేశీయులు	దేశీయులు
అసంతృప్తి	....
దుర్గంధం	....
దుర్మార్గం	....

3.12 ముఖ్య విషయాలను గుర్తు చేసుకొందాం

- భాష మనం చేసే ధ్వనుల రూపంలో ఉంటుంది. కొన్ని కొన్ని ధ్వనుల సముదాయాలను పదాలుగా మనం గుర్తిస్తాం. పదానికుండే అర్థం వక్త, శ్రోతల మధ్య అవగాహనపై ఆధారపడి ఉంటుంది.
- అర్థాలలో మార్పులూ, చేర్పులూ చోటుచేసుకుంటాయి.
- అర్థవిస్తృతి, అర్థసంకోచం, అర్థపరివర్తనం అనేవి అర్థాలలో వచ్చే మార్పులను సూచిస్తాయి.

3.13 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

అభ్యాసాలు చేయండి 1

i) ఒక కప్పు కాఫీ అంటే కాఫీతో నిండిన కప్పు అని అర్థం. కాఫీ కప్పు అంటే కాఫీకి ఉపయోగించే కప్పు అని అర్థం.

అభ్యాసాలు చేయండి 2

i) పదానికి అర్థాలను సామాజికులు నిర్ణయిస్తారు. అది శాశ్వతం కాదు. కాలక్రమేణా మారవచ్చు. తైలమంటే నువ్వుల నుంచి తీసిన చమురు. ఇది క్రమంగా సామాన్య పదమైంది. ఉదాహరణకు: భృంగామలక తైలం - అర్థాలు ఒకప్పుడు సంకోచించవచ్చు. మరొకప్పుడు పరివర్తనం చేయవచ్చు. అర్థసంకోచానికి ఉదాహరణగా 'చీరలు', 'నూనె' అనే మాటలను పేర్కొనవచ్చు. అర్థపరివర్తనానికి ఉదాహరణగా కింకరుడు, ఛాందసుడు, సభికుడు మొదలైన మాటలను పేర్కొనవచ్చు.

ii) నక్షత్రం - అమ్మాయి: తండ్రి - గురువు: పక్షిగూడు - ఇల్లు: సంకెళ్లు - అభరణం: బంధుత్వ సంబంధం -క్రమం: కూర్చునే ఆసనం అధికారం: సంఖ్య - కొన్ని లేదా తగినన్ని:

అభ్యాసాలు చేయండి 3

i) మామూలు అర్థం వాచ్యార్థం. దానికి భిన్నంగా అదనంగా వచ్చిన అర్థం లక్ష్యార్థం.

ఉదాహరణకు 'అది పులి' అన్నపుడు. జంతువని అర్థం. 'వాడు పులి' అన్నప్పుడు పులి గుణాలున్నవ్యక్తిని సూచించటం జరుగుతుంది. 'అది పులి' అనే మాటలోని పులికి వాచ్యార్థం, 'వాడు పులి' లోని పులికి లక్ష్యార్థం కలుగుతున్నాయి.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

ii) చురుకైనవాడు, బుద్ధిహీనుడు, సోమరి, అల్లరివాడు, తగని గాంభీర్యం ప్రకటించేవాడు, మంచిమనిషి లేదా దాత, నిజాయితీపరుడు, నిర్ధాక్షిణ్యంగా క్రమశిక్షణ పాటించేవాడు, లేదా కింది వాళ్లకు భయం గొల్పేవాడు.

అభ్యాసాలు చేయండి 4

అర్థసంకోచం, అర్థవిస్తృతి, అర్థపరివర్తనం

అభ్యాసాలు చేయండి 5

i) గృహం, నివాసం, నైపుణ్యం, ఎక్కువ, వీక్షించు.

ii) లక్ష్మి - గౌరవవాచకం
బిందువు, విరామ చిహ్నం;
నక్షత్రం, అమ్మాయి
చెవికమ్మలు, తాటాకులు

అభ్యాసాలు చేయండి 6

i) అనంగీకారం, అహింసాయుతం, నిర్ధనుడు, విఫలం, దుర్గంధం, న్యాయ వ్యతిరేకం, నిరలంకారం,
రాష్ట్రేతరాంధ్రులు, విదేశం, అచలం

ii) సంతృప్తి, గంధం, మార్గం

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

అధ్యాయం 4 - వాక్య భేదాలూ - ప్రయోగాలూ

విషయ క్రమం

4.0 ఉద్దేశం

4.1 ప్రవేశిక

4.2 సరళ వాక్యాలు

- 4.2.1 వ్యాకరణ సంబంధాలు : కర్త, కర్మ, క్రియ
- 4.2.2 కర్తలేని వాక్యాలు
- 4.2.3 క్రియలేని వాక్యాలు
- 4.2.4 కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు
- 4.2.5 క్రియా ప్రధాన వాక్యాలు
- 4.2.6 విధి, ప్రశ్న, నిషేధ వాక్యాలు
- 4.2.7 పదక్రమంలో మార్పుకున్న ప్రాధాన్యం
- **అభ్యాసాలు చేయండి 1**

4.3 సంశ్లిష్ట వాక్యాలు

- 4.3.1. సంశ్లిష్ట వాక్యం ఏర్పడే విధానం
- 4.3.2 సంబంధ బోధక వాక్యాలు
- 4.3.3 ఇదంత క్రియా రూపాలలో వచ్చే వాక్యాలు
- 4.3.4 అనుకరణ వాక్యాలు
- **ఆకళింపు ప్రశ్నలు**
- **అభ్యాసాలు చేయండి 2**

4.4 సంయుక్త వాక్యాలు

- 4.4.1 సంయుక్త వాక్యాలు ఏర్పడే విధానం
- 4.4.2 సంకలన బంధం
- 4.4.3 వికల్ప బంధం
- 4.4.4 వైరుధ్య సంబంధం
- **అభ్యాసాలు చేయండి 3**

4.5 ముఖ్య విషయాలను గుర్తు చేసుకొందాం

4.6 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

4.0 ఉద్దేశం

మనం మాట్లాడేదీ రాసేదీ వాక్యాల్లోననీ, వాక్యాల్లో పద క్రమం తప్పితే అర్థభంగం కలుగుతుందనీ మీరు చర్చించగలుగుతారు. వాక్యాలు ఏర్పడే పద్దతులనూ, వాక్యంలోని రకాలనూ, వాక్యాలు ప్రయోగించే మెలకువలనూ ఈ భాగం ద్వారా విశ్లేషించగలుగుతారు.

ఈ భాగం పూర్తి అయ్యేవరకు వాక్యాలను విశ్లేషించే నేర్పు అలవడటమే కాక, మంచి వాక్యాలనూ రాయగలరు కూడా.

4.1 ప్రవేశిక

మన భాషా వ్యవహారం (మాట్లాడేదీ, రాసేదీ కూడా) వాక్యాల్లో జరుగుతుంది. రాతలో వాక్యాంతాన్ని చుక్కగుర్తుతో సూచిస్తాం. మాట్లాడే భాషలో చుక్కలుండడవు. కానీ విరామాలుంటాయి. అంటే
వాక్యాంతంలో మాట్లాడడం ఆపుతాం. కొన్ని ఆవేశకర ఘట్టాల్లో వరుసగా కొన్ని వాక్యాలు గుక్కపట్టినట్టు గుప్పించవచ్చు. అయితే అట్లాంటివి అసాధారణ సన్నివేశాలు.

వాక్యాలను పదాలుగా విభజించవచ్చు. ఉదాహరణకు ఈ కింది వాక్యాలు చూడండి:

ఇదిగో ఇది మన జాతి ఇది ప్రస్తుతం తెగకుళ్లి ఉంది. దీనిలో మౌఢ్యం, అంధకారం, కల్మషం, కౌటిల్యం, దాస్యం చిక్కగా మూగిపోయి ఉన్నాయి.

ఈ పైన ఉదహరించిన భాగంలో మూడు వాక్యాలున్నాయి. వాటిలో **"అంధకారం, ఇది, ఇదిగో, ఉంది, కల్మషం, కుళ్లి, కౌటిల్యం, చిక్కగా, జాతి, తెగ, దాస్యం, దీనిలో, మన, మూగిపోయి, మౌఢ్యం"** అనే మాటలు ఉన్నాయి. ఈ మాటలు కొద్దిపాటి రూపభేదంతో కానీ, మూల రూపాలతోకానీ నిఘంటువుల్లో కూడా దొరుకుతాయి. ఈ మాటలు పేర్చటంవల్ల వాక్యాలు ఏర్పడ్డాయి అని వెంటనే గుర్తించగలం. పై మాటలనే పేర్చిన ఈ కింది భాగాన్ని చదవండి:

"జాతి, మన, ఇది, ఇదిగో, ఉంది,కుళ్లి, తెగ, ఇది, ప్రస్తుతం, మౌఢ్యం, దీనిలో అంధకారం, ఉన్నాయి. మూగిపోయి, కల్మషం, కౌటిల్యం, దాస్యం, చిక్కగా". మొదట ఉదహరించిన వాక్యాలనూ, ఈ పై వాక్యాలనూ పోల్చి చూస్తే పదాలు క్రమం తప్పడం వల్ల చెప్పదలచుకున్న అర్థానికి విఘాతం ఏర్పడిందని తెలుస్తుంది. అయితే ఈ క్రమం తప్పిన వాక్యాలకు కూడా కొందరు అర్థం చెప్పగలిగితే చెప్పగలగవచ్చు. అయితే ఆ అర్థం మొదట ఉద్దేశించిన అర్థానికి దూరమవుతుంది. అధివాస్తవిక కవితా ఖండిక అనిపిస్తుంది. కానీ దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారు ఉద్దేశించిన వాక్యాలనిపించవు. దీన్నిబట్టి నిఘంటువుల్లో ఉండే పదాలను మనం ఇష్టం వచ్చినట్టు కూరిస్తే వాక్యాలు కావనీ, వాక్యంలో పదాలకు ఒక క్రమం ఉంటుందనీ, క్రమభంగం కావాలని చేసినా దానికి ఒక ప్రయోజనం ఉంటుందనీ తెలుస్తుంది.

తెలుగులో మూడు రకాల వాక్య పద్ధతులున్నాయి. అవి: 1. సరళ వాక్యాలు, 2. సంశ్లిష్ట వాక్యాలు,
3. సంయుక్త వాక్యాలు. వీటిలోని ముఖ్య భేదాలను గురించి ఈ భాగంలో చర్చించుకుందాం.

4.2 సరళ వాక్యాలు

ఒకటికన్నా ఎక్కువగా విడగొట్టడానికి వీలుకాని వాక్యాలను సరళ వాక్యాలని అంటారు. సరళ వాక్యాలలో కొన్ని భేదాలు కూడా కనిపిస్తాయి. ఈ విభాగంలో ముందుగా వాక్యాలలోని పదాల మధ్య ఉండే సంబంధాన్నితెలుసుకుందాం. ఆ తర్వాత కర్తలేని వాక్యాలను గురించీ, క్రియలేని వాక్యాల గురించి తెలుసుకుందాం. కర్మ ప్రధాన వాక్యాలనేవి ఏ రకంగా ఏర్పడతాయో, క్రియా ప్రధాన వాక్యాలనేవి ఏ రకంగా ఏర్పడతాయో అనే విషయాల్నికూడా చర్చించుకుందాం. మన బాషలో కనిపించే విధి వాక్యాలూ,

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

ప్రశ్నార్థక వాక్యాలూ, నిషేధార్థక వాక్యాలూ ఏ రకంగా ఉంటాయో విశ్లేషించుకుందాం.

4.2.1 వ్యాకరణ సంబంధాలు : కర్త, కర్మ, క్రియ

మనం చెప్పదల్చుకున్న భావానికి భాషారూపం వాక్యం. ఈ ప్రపంచంలో కొన్ని సంఘటనలూ, కొన్ని పాత్రలూ ఉంటాయి. వీటి మధ్య పరస్పర సంబంధం ఉంటుంది. ఈ సంబంధాల్ని వ్యక్తంచేసే వాక్యాల్లో పదాల మధ్య కూడా కొన్ని సంబంధాలుంటాయి. ఈ సంబంధాల్నే వ్యాకరణ సంబంధాలంటారు. “జాషువా “గబ్బిలము” అనే కావ్యాన్ని రచించారు” అనే వాక్యంలో రచించారు అనేది ఒక సంఘటన. ఈ సంఘటన ఫలితం 'గబ్బిలం' అనే కావ్యం. దాని కర్త జాషువాగారు. వీటిని వాక్యంలో క్రమంగా కర్త, కర్మ, క్రియ అంటారు. అట్లాగే ఇంకో వాక్యం చూడండి: **“ఇందిరాగాంధీ 1984లో మరణించారు"**. ఇందులో **మరణించారు** అనేది సంఘటన. జరిగిన కాలం 1984. ప్రధానపాత్ర ఇందిరాగాంధీ. ఈ వాక్యంలో కర్మలేదు. ఇట్లాంటి వాక్యాలలో కూడ ప్రధాన పాత్రను వ్యక్తంచేసే పదాన్నికర్త అంటారు. సంఘటనను చూచించేది **క్రియ**. లో అనే విభక్తి ద్వారా కాలాన్ని సూచిస్తున్నాం. **1984** లో అనేది కాలాన్ని సూచించే పదం.

ఇట్లు వాక్యంలో **కర్త, క్రియ** అనే ప్రధాన పదాలుంటాయి. **కర్మ** పదం అవసరమైన వాక్యాలను **సకర్మక వాక్యాలనీ**, అట్లా అవసరంలేని వాక్యాలను **అకర్మక వాక్యాలనీ** అంటారు. ఇవికాక వాక్యంలో కాలాన్ని సూచించే, ప్రదేశాన్నిసూచించే మాటలుంటాయి. క్రియ జరిగే విధానాన్నిసూచించే మాటలను క్రియా విశేషణాలనీ, నామవాచకాల గుణగణాలని చెప్పే మాటలను నామ విశేషణాలనీ అంటారు. ఇవికాక భాషలో రకరకాల పద భేదాలుంటాయి. కొన్నిటిని **అవ్యయాలనీ**, మరి కొన్నిటిని **అపదాలనీ**, ఇంకా ఏవేవో పేర్లతో పిలుస్తాం. ఇవన్నీ కాలక్రమేణా అనుభవాన్నిబట్టి తెలునుకోవచ్చు. **కర్త, కర్మ, క్రీయ, క్రియా విశేషణం, నామ విశేషణం** అనే మాటలు తెలుసుకుంటే ప్రస్తుతానికి చాలు.

నామపదానికీ, క్రియా పదానికీ ఉన్న సంబంధాన్ని తెలియజెయ్యడానికి భాషలో విభక్తులుంటాయి. ఈ సంబంధాలను కారకు సంబంధాలనీ, ఆ సంబంధాలను తెలియజేసే ప్రత్యయాలను విభక్తులనీ అంటారు. ఈ విభక్తి వాడకం భాష భాషకూ వేరుగా ఉండొచ్చు. ఏ విభక్తి ప్రత్యయాన్ని ఎపుడు వాడాలో మాతృభాషా వ్యవహర్తలకు సహజంగానే తెలుస్తుంది.

4.2.2 కర్త లేని వాక్యాలు

తెలుగులో కర్తలేని వాక్యాలూ, క్రియలేని వాక్యాలూ ప్రత్యేకంగా చెప్పుకోదగినవి.

కర్తలేని వాక్యాలు కొన్ని చూడండి:

నాకు సంతోషంగా ఉంది
నాకు ఉక్కగా ఉంది
నాకు ఆకలిగా ఉంది
నాకు విచారంగా ఉంది

ఇట్లాంటి వాక్యాలు శరీర మనఃస్థితులనూ, వాతావరణాన్నీతెలిపేదిగా గుర్తించవచ్చు. సంతోషం, ఉక్క, ఆకలి, విచారం అనే మాటలవల్ల ఈ అర్థం వచ్చింది. ఇట్లాంటి వాటిలో నాకు అనే విభక్తి రూపంతో ఉన్న నామాన్ని

కర్తగా కొందరు ఆధునికులు గుర్తిస్తారు. మామూలు ఆ అర్థంలో ఈ వాక్యాల్లో కర్త దొరకదని తెలుస్తుంది. అట్లాగే ఇంకో రకం వాక్యాలను చూడండి;

వాడికి పిచ్చెక్కింది

నాకు తిక్కరేగింది

వంటి వాక్యాల్లోనూ కర్త కనపడదు. పిచ్చెక్కు, తిక్కరేగు అనేవి క్రియలు, ఇక్కడ కూడా పైన చెప్పినట్లు వాడికి, నాకు అనే మాటలను కర్తలుగా కొందరు గుర్తిస్తారు. ఈ రకం కర్తలేని వాక్యాలకు వస్తుపరమైన వచనంలో అవకాశం తక్కువ. కల్పనా సాహిత్యంలో (అంటే కథల్లో నవలల్లో) వీటి ఉపయోగం బాగా కనిపిస్తుంది. కొన్ని వినోద వ్యాసాల్లో కూడా ఈ రకం వాక్యాలుంటాయి.

4.2.3 క్రియలేని వాక్యాలు

తెలుగు, ఇంకా ఇతర సోదర భాషల్లో క్రియలేని వాక్యాలున్నాయి.

ఆమె తెలివైనది

అతను డాక్టరు

ఈ రకం వాక్యాల్లో క్రియ ఉండదు. ఇంగ్లీషులో "ఈజ్" అని, హిందీలో "హై" అనే క్రియ వాడతారు. ఆ పద్ధతిని అనుసరించి కొందరు **"ఆమె తెలివైనది అయి ఉన్నది. అతను డాక్టరు అయి ఉన్నాడు"** అని అనడానికి ప్రయత్నించవచ్చు. కాని అది సహజమైన పద్ధతి కాదు.

4.2.4 కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు

మాట్లాడే భాషలో అంత ఎక్కువగా కనబడనివీ, రాసే భాషలో కనిపించేవీ ఒక రకం వాక్యాలున్నాయి. అవి కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు. ఈ వాక్యం చూడండి:

ఐన్‌స్టీన్ సాపేక్ష సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించారు.

కర్త కర్మ క్రియ

ఇందులో **ఐన్‌స్టీన్ అనే మాటకి ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఉంది. అట్లాంటి వాటిని ఇంగ్లీషులో** active sentence అని అంటారు. తెలుగులో కర్త ప్రధాన వాక్యాలని అంటారు. ఈ, పై వాక్యాన్ని కొన్ని మార్పులతో

సాపేక్ష సిద్ధాంతం ఐన్‌స్టీన్ చేత ప్రతిపాదించబడింది.

కర్మ కర్త క్రియ.

ఈ వాక్యంలో కర్మకున్న **ని** అనే ప్రత్యయం పోయింది. కర్తకు **చేత** అనే ప్రత్యయం చేరింది. క్రియలో బడు అనే క్రియా పదం అదనంగా చేరింది.

ఇందులో కర్మకు అంటే సాపేక్ష సిద్ధాంతం అనే మాటకు ప్రాధాన్యం వచ్చింది. ఇట్లాంటి వాడిని ఇంగ్లీషులో passive sentences అని అంటారు. తెలుగులో కర్మ ప్రధాన వాక్యాలని అంటారు. కర్మ ప్రధాన వాక్యాల్లో కర్తకు ప్రాధాన్యం తగ్గుతుంది. ఆ వాక్యాల్లో కర్తను వదిలేసినా వ్యవహారానికి ఇబ్బందిలేదు. ఈ రెండురకాల వాక్యాలూ చెప్పే ముఖ్య విషయం ఒకటే అయినా, చెప్పే పద్ధతిలో తేడా వచ్చింది. కర్త వెనక్కు జరిగి కర్మ ముందుకు రావటం ఇందులో కనిపించే ఒక పద్ధతి.

దైనందిన వ్యవహారంలో సంభాషణా శైలిలో కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు ఉండవు. **"నువ్వు పని పూర్తిచేశావా?" అంటే చేశాననో చేయలేదనో** చెప్పడం సహజ

పద్ధతి. **"నా చేత పని పూర్తి చేయబడలేదు/చేయబడింది"** అని చెప్పటం అసహజంగా ఉంటుంది. "అతి సాధారణ విషయాలకు సంబంధించిన వ్యవహారంలో కర్మ ప్రధాన వాక్యాలుండవు. ఈ రకపు వాక్యాలు ప్రాచీన సాహిత్య భాషలో ఉండేవి. ఇంగ్లీషు భాషా ప్రభావం వల్లా, నేటి రచనావసరాల వల్లా ఇవి ఈనాటి రచనా భాషలో ప్రవేశించాయి. వాటి అవసరాలను గుర్తించి వాడుకోవాలి. అట్లాంటి అవసరాన్ని స్థూలంగా గమనించండి :

i) **కర్త ఎవరో తెలియనప్పుడు:** ఏదైనా ఒక సుందర భవనం చూశాం అనుకోండి. దాన్ని ఎవరు కట్టించారో తెలియదు. కాని, కాలం తెలుసు. అప్పుడు **"ఈ భవనం 1787లో నిర్మించబడింది"** అని రాయవచ్చు. డిటెక్టివ్ నవలలు సాధారణంగా హత్యలతో ప్రారంభమవుతాయి. హత్య జరిగిన స్థలానికి పోలీసులు, డిటెక్టివులు బిలబిలా వచ్చి పడతారు. **"సుబ్బరామయ్య గారు గుండె ఆగి చనిపోయారు"** అని ఎవరైనా అంటే పోలీసు ఆఫీసరు **"చనిపోలేదు హత్య చేయబడ్డారు"** అనవచ్చు. ఇక్కడ కూడా ఈ సంఘటనకు కర్త ఎవరో తెలీదు. కానీ కర్త లేకుండా ఈ సంఘటన ఉండదు.

ii) **కర్తను చెప్పదలచుకోనపుడు** : ఒక్కోసారి కర్తను చెప్పడం ఇష్టం లేకపోవచ్చు. అప్పుడు కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు ఉపయోగించవచ్చు. **"హెచ్చరిక చెయ్యబడింది, వార్త పంపబడింది"** వంటి చోట్ల కర్తను చెప్పదలచుకోక పోవటాన్ని గుర్తించగలం.

iii) **వక్తే (విషయం చెప్పేవాడు) కర్త అయినపుడు**: ఈ పరిస్థితి కొన్ని పరిశోధక రచనలలో రావచ్చు. ఫలాని చోట నేను ఈ విధంగా రాశాను, లేక చెప్పాను అని ఎక్కువసార్లు అనటానికి రచయితకు ఎబ్బెట్టుగా ఉంటుంది. **"ముందు ముందు వ్యాసాల్లో (పేజీల్లో) వివరించబడుతుంది. ఈ విషయం ఇంతకు ముందే ప్రతిపాదించబడింది"** అని రాయవచ్చు. కర్త కన్న విషయానికి ప్రాధాన్యం ఇచ్చే పద్ధతి ఇది.

ఈ విధంగా కొన్ని ప్రయోజనాలను ఆశించి ఈ రకమైన కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు ప్రయోగించ బడుతున్నాయి. ఈ వాక్యాల విషయంలో గుర్తించవలసింది — ప్రతి చిన్న విషయానికీ ఈ వాక్యాలు ప్రయోగిస్తే ఎబ్బెట్టుగా ఉంటుంది. ఉదాహరణకు **"అన్నం తిన్నావా"** అంటే **"తినబడింది"** అనేది తెలుగులో ఆ సందర్భంగా ఉంటుంది. ఆ మాటకొస్తే ఇంగ్లీషువంటి ఇతర భాషల్లో అయినా అంతే.

4.2.5 క్రియా ప్రధాన వాక్యాలు

కర్త ప్రాధాన్యాన్ని తగ్గించే వాక్య పద్ధతి ఇంకొకటి. ఈనాటి తెలుగు రచనల్లోనూ, మాట్లాడటంలోనూ
కనిపిస్తుంది. ఈ వాక్యాలు చదవండి;

కొన్ని వాలాల కిందట వారిని ఒక క్లబ్బులో కలుసుకోవడం జరిగింది.

ప్రజల క్షేమాన్ని అలక్ష్యం చెయ్యకూడదని ప్రభుత్వాన్ని హెచ్చరించటం జరిగింది.

ఈ పై వాక్యాలనే ఇలా రాస్తే:

కొన్ని వారాల కిందట వారిని క్లబ్బులో కలుసుకున్నాం

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

ప్రజల క్షేమాన్ని అలక్ష్యం చేయకూడదని ప్రభుత్వాన్ని హెచ్చరించాం.

పై వాక్యాల్లో క్రియలను పరిశీలించండి:

కలుసుకున్నాం కలుసుకోవడం జరిగింది

హెచ్చరించాం హెచ్చరించడం జరిగింది

ఈ వాక్యాలను కర్తను చెప్పదలచుకోనప్పుడు కానీ క్రియా ప్రాధాన్యాన్ని చెప్పదల్చుకున్నపుడు కానీ ఉపయోగిస్తారు. ఈ రకమైన వాక్యాలు రాజకీయ ఉపన్యాసాల్లోనూ, రచనల్లోనూ విరివిగా కనిపిస్తాయి. రాజకీయ. కార్యకలాపాల్లో ఎక్కువగా పాల్గొనేవారు మాట్లాడే భాషలోకి కూడా ఇది పాకింది. తెలుగు రచనలో ఇట్లాంటి వాక్యాలు అనవసరంగా ప్రయోగిస్తే లేదా అదే పనిగా ప్రయోగిస్తే శైలి అస్వాభావికంగా ఉంటుంది.

“నేను బజారుకు వెళ్లడం జరిగింది. అక్కడ రెండు బనీన్లు కొనడం జరిగింది. తరువాత బస్సు ఎక్కడం జరిగింది. ఇంటికి వెళ్లడం జరిగింది”. ఈ రకంగా కొన్ని వాక్యాలు రాసి చూడండి. రచన ఎంత ఎబ్బెట్టుగా ఉంటుందో తెలుస్తుంది.

4.2.6 విధి, ప్రశ్న, నిషేధ వాక్యాలు

ఇవికాక తెలుగులో ఒక పని చెయ్యమని అడిగే వాక్యాలూ (వీటినే విధి వాక్యాలు అంటారు), ప్రశ్నార్థక వాక్యాలూ, వ్యతిరేక వాక్యాలూ ఇట్లా కొన్ని రకాలున్నాయి. వాటిలోని కొన్ని ప్రయోగ విశేషాలు తెలుసుకోవటం అవసరం. విధి వాక్యాల్లో రా, పో, తే, తిను, చెయ్యి, చెప్పు అనే విధంగా క్రియా పదాలుంటాయి. అయితే అన్ని సందర్భాల్లోనూ అట్లా అనడం బాగుండదు. గనుక కొన్నిడొంక తిరుగుడు వాక్యాలు ఉపయోగిస్తారు. ముఖ్యంగా అభ్యర్థన చేసేటపుడు, బతిమిలాడినట్టుగా అడిగేటప్పుడు ప్రశ్నార్థక వాక్యాలు ఉపయోగిస్తారు:

మీరు రేపు సాయంకాలం మా ఇంటి వైపు ఒకసారి రాగలరా?

ఈ మాట ఒకసారి మంత్రిగారి చెవిని వెయ్యగూడదా?

ఈ పై వాక్యాలు పైకి ప్రశ్నలలాగే కనిపిస్తున్నా వీటిల్లో అభ్యర్థన ఉంది. ప్రశ్నలు సమాధానాల నపేక్షిస్తాయి. అంటే సమాధానాలు మాటల్లో ఉంటాయి. అభ్యర్థనలు చర్యల నపేక్షిస్తాయి. అభ్యర్థనాత్మకమైన ప్రశ్నలూ అంతే, చెప్పు, చెయ్యి అనే రకపు క్రియలున్న వాక్యాల్లో ఉన్న ప్రత్యక్షత, సూటిదనం ఒకసారి మోరటుగా అనిపించి అభ్యర్థనాత్మకమైన ప్రశ్నలుపయోగిస్తారు. నిషేధార్థంలో కూడా ప్రశ్నలుపయోగించే పద్ధతి ఉంది.

“నువ్వు అక్కడికి ఎందుకు వెళ్ళాలి?” అంటే వెళ్లక్కర్లేదు అని భావం. **‘రేపు గుంటూరు వెళ్లకపోతే ఏం?" అంటే 'వెళ్లవద్దు'** అని ఉద్దేశం. ఈ రకంగా ఒక వాక్యం చేసే పనిని ఇంకో వాక్యం చేస్తుంది. మామూలు విధి నిషేధాలకన్నా ఎక్కువ చెప్పదల్చుకున్నప్పుడు ప్రశ్నార్థక వాక్యాలు కూడా ప్రయోగిస్తారు.

ఈ పైవి కాక ఉత్తరాల్లో **“ఏ విషయమూ వెంటనే ఉత్తరం రాసేది”, “త్వరలో రెండువేల రూపాయలు చెక్కుద్వారా పంపించవలసింది”, “ఈ ఉత్తరం**

అందిన వెంటనే జవాబు రాయించ గలరు" — వంటి వాక్యాలు కనిపిస్తాయి. ఈ పద్ధతి కూడా సూటిదనాన్ని తప్పించడానికే ప్రయోగిస్తారు. ఉత్తరాల్లో కనిపించే ఈ వాక్య పద్ధతి ఇటీవలి కాలంలో తగ్గుతున్నట్లుంది. వ్యతిరేక వాక్యాలు సాధారణంగా నిశ్చయవాక్యాలకు విరుద్ధమైన విషయం చెబుతాయి.

ఉన్నాడు - లేడు .
వస్తాడు - రాడు
అన్నాడు - అనలేదు

అయితే ఒక్కోసారి ఈ వ్యతిరేక వాక్యాలు నిశ్చయ వాక్యాలకు వ్యతిరేకార్థాన్ని చెప్పడానికే కాక ఇతర విషయాలను చెప్పడానికి కూడా ప్రయోగిస్తారు. ముఖ్యంగా వ్యతిరేక ప్రశ్నలు అభ్యర్థనార్థంలో ఉపయోగిస్తారు.

మీరు ఇక్కడ కొంచెం సేపు ఉండకూడదూ:
ఇవాళ అఫీసుకి సెలవు పెట్టరాదూ!

ఈ పై వాక్యాల్లో కనిపించే వ్యతిరేక క్రియలు అభ్యర్థనను సూచిస్తున్నాయి.

4.2.7 పదక్రమంలో మార్పుకున్న ప్రాధాన్యం

తెలుగు వాక్యంలో మాటలు క్రమ నిరపేక్షంగా రావచ్చునని సాంప్రదాయిక వ్యాకర్తలంటారు. ఈ వాక్యంలో మాటలు ఏ వరసలోనయినా ఉండవచ్చునని వాళ్ల అభిప్రాయం. పద్యరచనలో, ఛందస్సు కోసం, లయ కోసం, యతిమైత్రి కోసం, పదాల వరస రకరకాలుగా మారుస్తారు. అక్కడ అర్థంలో ఏమంత మార్పు ఉండకపోవచ్చు. కాని వచనంలో పదక్రమం మారితే అర్థంలో కొద్దిమార్పు కలుగుతుంది. తెలుగులో సామాన్య వాక్యంలో కర్త-కర్మ-క్రియ అనే వరుసల్లో పదాలు ఉంటాయి. తెలుగును అందుకే క్రియాంత భాష అని కూడా అంటారు. ఇవి కాక కాలాన్నీ, దూరాన్నీ సూచించే మాటలు కర్తకూ కర్మకూ మధ్యలో వస్తాయి. ఈ రకమైన వరస సాధారణ క్రమం అనుకుందాం. దీనికి భిన్నమైన క్రమం అసాధారణ క్రమం.

శ్రీశ్రీ 'మహాప్రస్థానం' రచించారు.
"మహాప్రస్థానం' శ్రీశ్రీ రచించారు.

అనే రెండు వాక్యాలూ ఒకే ప్రధానార్థాన్నిచెపుతున్నా ప్రాధాన్యంలో తేడా ఉంది. మొదటి వాక్యం సాధారణ వాక్యం. ఇందులో శ్రీశ్రీ అనే వ్యక్తి మహాప్రస్థానం అనే పుస్తకం రచించినట్టు చెబుతోంది. రెండోవాక్యం మహాప్రస్థానం అనే పుస్తకాన్ని గురించి చెపుతుంది. ఆ పుస్తకం రచించింది ఇంకొకరూ, ఇంకొకరూ కాదు, అది రచించింది శ్రీశ్రీ అని చెబుతుంది. ఇట్లా వాక్యాల్లో సాధారణ పదక్రమాన్నిమారిస్తే వస్తుప్రాధాన్య వివరణలో భేదం వస్తుంది. ఇట్లా భేదాన్నిగుర్తించి పదాల వరసను వాక్యంలో పాటించవలసి ఉంటుంది.

తెలుగులో పదాల వరసకు వ్యాకరణ ప్రాధాన్యం లేదు. ఇంగ్లీషులో పదాలస్థానం మారితే కర్త, కర్మ తారుమారవుతాయి. అయితే తెలుగు పదాల వరసను ప్రాధాన్యం తెలియజేయడానికి మారుస్తారు.

వాక్యంలో మొదటి మాటకు ఒకరకం ప్రాధాన్యం, చివరి మాటకు ఇంకోరకం ప్రాధాన్యం ఉంటాయి. ఏదైనా ఒక వస్తువును గురించి విశేషం

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

చెప్పదల్చుకున్నప్పుడు ఆ వస్తువును ముందు పేర్కొంటాం. ఇక్కడ వస్తువంటే జడపదార్థమని కాదు, ప్రాణి వాచకాలు కూడా.

ఆయనకు డబ్బు కావాలి
ఆమెకు నగలమీద మోజు
ఇవాళ ఆఫీసులో మీటింగుంది
చార్మినార్‌లో గుడ్డలు చౌక

ఈ పై వాక్యాలలో మొదటి మాటకున్న ప్రాధాన్యం గుర్తించవచ్చు. రెండోమాటను మొదటికి జరిపి చూస్తే ప్రాధాన్యం మారుతుంది.

మొదట వచ్చిన మాట కర్తే కానక్కర్లేదు. బోధించదల్చుకున్న విషయ ప్రాధాన్యాన్నిబట్టి మాటల్ని క్రియ తరువాత జరిపే పద్ధతి ఒకటి ఉంది. అప్పుడు క్రియ తన క్రియాలక్షణాన్ని కోల్పోయి, నామంగా మారుతుంది. ఉదాహరణలు చూడండి :

"అతను ఎపుడు వచ్చాడు? - అతను వచ్చింది ఎవడు?
అతను నిన్న ఊరికి వెళ్లాడు - అతను ఊరికి వెళ్ళింది నిన్న
వాళ్లు రేపు వస్తానన్నారు - వాళ్లు వస్తానన్నది రేపు.
నువ్వు అబద్ధం చెప్పావు - అబద్ధం చెప్పింది నువ్వు

ఇట్లా వాక్యం చివరికి జరిగిన మాటలకు వచ్చిన ప్రాధాన్యాన్ని చూడండి. ఇట్లా రకరకాల ప్రాధాన్యాలను. సూచించడానికి తెలుగులో పదక్రమాన్ని మారుస్తాము. అందువల్ల తెలుగులో సాధారణ క్రమం కన్నావేరుగా పదాలను కూర్చదల్చుకున్నప్పుడు వాటి ప్రయోజనాన్ని గుర్తెరిగి ఉపయోగించడం మంచిది. శైలీ భేదాన్ని కలిగించే సామర్థ్యం పదాల వరసకు ఉంది. అది గుర్తించకుండా ఇష్టం వచ్చిన వరసలో పదాలను ప్రయోగిస్తే ఉద్దేశించని అర్థాలు రావచ్చు. అందువల్ల పదాల వరసకున్న ప్రాధాన్య భేదాల మీద దృష్టి అవసరం.

తెలుగులో ఇంకా రకరకాల వాక్యభేదాలు ఎన్నో ప్రయోజనాలకు వాడుకుంటాం.

అభ్యాసాలు చేయండి 1

1) సరళ వాక్యమంటే ఏమిటి 10 పదాల్లో రాయండి

....
....
....

i) కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు ఎక్కడ ఉపయోగిస్తే ఉచితంగా ఉంటుందో 50 పదాల్లో రాయండి.

....
....
....
....
....

.

ii) కిందివి ఏ రకం వాక్యాలో గుర్తించండి.

నమూనావాక్యం	ఏ రకం
సీత సాంఘిక సేవిక	

అది వారపత్రిక	
ఆనందంగా ఉంది	
గురజాడ కన్యాశుల్కం రాశారు	
రమ్మంటారా?	
చెప్పకూడదూ!	
చదవకపోతే ఏం?	

4.3 సంశ్లిష్ట వాక్యాలు

ఒక వాక్యం ఇంకో వాక్యంలో ఇమిడిపోతే ఆ మొత్తాన్ని సంశ్లిష్ట వాక్యం అంటారు. ఒక వాక్యంలో ఎన్ని వాక్యాలైనా ఇమిడిపోవచ్చు. దానికి పరిమితి లేదు. అయితే మరీ ఇట్లా వాక్యాలన్ని పెద్ద పెద్ద వాక్యాలు రాస్తే అర్థం చేసుకోవడం కష్టం అవుతుంది. అట్లా అని అన్నీ చిన్న వాక్యాలే అప్రయత్నంగా రాయలేం. అందుకని సంశ్లిష్ట వాక్యాలూ అవసరమైనప్పుడు మాత్రమే రాయాలి. ఈ ఉపవిభాగాలలో సంశ్లిష్ట వాక్యాలు ఏ రకంగా ఏర్పడుతాయో తెలుసుకుందాం.

4.3.1 సంశ్లిష్టవాక్యం ఏర్పడే పద్ధతి

సంశ్లిష్ట వాక్యాల్లో ఒక ప్రధాన వాక్యం ఉంటుంది. దాన్ని చుట్టుకొని ప్రధాన వాక్యపు అర్థానికి చేర్పులూ -మార్పులూ కలిగిస్తూ కొన్ని వాక్యాలుంటాయి. ప్రధాన వాక్యాన్ని విశేష్య వాక్యమనీ, తతిమ్మా వాటిని విశేషణ వాక్యాలనీ అందాం. **"మంచిపిల్లవాడు"** అనే సమాసంలో **"మంచి"** విశేషణం పిల్లవాడు విశేష్యం ఇది పదాలకు సంబంధించిన విచారణ వాక్యాల కూడా ఇలాంటి సంబంధాన్నే విశేషణ విశేష వాక్యాల మధ్య గుర్తించగలం.

సాధారణంగా విశేషణ వాక్యంలో అసమాపకక్రియ ఉంటుంది. విశేష్య ప్రధాన వాక్యంలో సమాపక
క్రియ ఉంటుంది. ప్రధానవాక్యం ఇంతకు పూర్వం పాఠ్యంలో చెప్పుకున్న క్రియలేని వాక్యం అయితే సమాపక క్రియ ఉండదు. ఒక్కోసారి విశేషణ వాక్యాల్లోసమాపక క్రియ ఉండవచ్చు. తెలుగులో కొన్నిచోట్ల విశేషణ వాక్యానికి వాక్యస్థాయి ఉండదు. ఉదాహరణకు ఈ కింది వాక్యాలు చూడండి:

"ఇవాళ మీరు బజార్లో ఎవర్ని చూశారో ఆయన మా మామయ్య"

పై వాక్యంలో **"చూశారో"** అనే పదంలో "చూశారు" అనే సమాపక క్రియ ఉంది. అయినా అది విశేషణవాక్యంలో భాగమే. **"అయన మా మామయ్య"** అనే ప్రధాన వాక్యానికి విశేషణంగా వర్తిస్తున్నది. ప్రధాన వాక్యం క్రియలేని వాక్యం కనుక సమాపక క్రియ లేదు **"మీరు ఇవాళ బజార్లో చూసిన వ్యక్తి మా మామయ్య"** అనే వాక్యం చూడండి. వ్యక్తి అనే నామానికి విశేషణంగా వచ్చిన "మీరు ఇవాళ బజార్లో చూసిన" అనే భాగానికి వాక్య స్థాయి లేదు. చదివేటప్పుడు అక్కడ విరామం కూడా ఇవ్వలేము. పదస్థాయి కూడా లేదు. రెంటికి మధ్యస్తంగా ఉంది. అయినా కర్త, కర్మ వంటి సంబంధాలను గుర్తించగలం కాబట్టి దీన్ని వాక్యంగానే గుర్తించి మాట్లాడుకుంటున్నాం.

4.3.2 సంబంధ బోధక వాక్యాలు

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

ఒకవాక్యంలో నామం కర్తగానూ ఉండవచ్చు, కర్మగానూ ఉండవచ్చు. ఈ నామానికి విశేషణ పదాలు చేరతాయి. **మంచి, చెడ్డ, కొత్త, పాత, తెల్ల, నల్ల** ఇట్లాంటివి నామపదాలకు ముందువచ్చి వాటి గురించి విశేషాలు చెబుతాయి. ఇట్లాంటి వాటిని విశేషణాలంటాం. అయితే ఈ విశేషణాలకు బదులుగా ఒక వాక్యమే రావచ్చు. అట్లా విశేషణంగా వచ్చిన వాక్యంలో కొన్ని మార్పులు జరుగుతాయి. ఈ మార్పుల తరువాత, అట్లా నామపదానికి విశేషణంగా వచ్చిన వాక్యాన్ని ఇంగ్లీషులో రిలెటివ్ క్లాజ్(relative Clause) అంటారు. ఈ రకమైన క్లాజులు ప్రపంచంలో దాదాపు అన్ని భాషలలోనూ కనిపిస్తాయి. తెలుగులో అట్లాంటి పద్ధతులు మూడు కనిపిస్తున్నాయి. వాటి ప్రయోజనాన్ని ప్రయోగాన్ని తెలుసుకోవడం అవసరం:

i) మొన్న నీకో పుస్తకం చూపించానే ఆ పుస్తకం ఎక్కడుంది?

ii) "మొన్న నీమ చూపించిన పుస్తకం ఎక్కడుంది?

iii) "మొన్న నీకు ఏ పుస్తకం చూపించానో ఆ పుస్తకం ఎక్కడుంది?"

ఈ మూడు వాక్యాలకు అర్థం ఒకటే మూడు రకాలను ఒకదానిబదులు ఇంకొకటి వాడలేం. ఆ మాటకొస్తే ఈ పై వాక్యాల్లో మూడోది కొంచెం ఎబ్బెట్టుగానూ ఉంది. అట్లాంటి వాక్యాలు వ్యాకరణం ప్రకారం సరిగ్గానే ఉన్నావాటిని ఆయా సందర్భాల్లో అనం, రాయం. దైనందిన వ్యవహారాల్లోతెలుగులో ఇటువంటివి వాడరు. కొన్ని ప్రత్యేక స్థితుల్లోనే ఈ వాక్యాలు కనిపిస్తాయి. రాజకీయోపన్యాసంలో ఉండటానికి వీలున్న ఈ వాక్యాన్ని గమనించండి:

"ఏ స్వాతంత్ర్యం కోసం భారత ప్రజలు అనల్పమయిన త్యాగాలు చేశారో, ఏ స్వాతంత్ర్యం కోసం కళ్లల్లో వత్తులు పెట్టుకుని ఎదురు చూశామో, ఆ స్వాతంత్ర్యం ప్రజల ఆశలు తీర్చలేక పోయింది."

ఈ పై వాక్యం ఇంతకు ముందు వాక్యంతో పోల్చుకుంటే సహజంగా ఉంది. వక్త లేక రచయిత ఆవేశం వ్యక్తమైనచోట ఈ రకపు వ - అ వాక్యాలు సహజంగా ఉంటాయి. మొదటి రకం వాక్యం మాట్లాడేవాడు, వినేవాడు ఎదురుగా ఉన్నపుడుగాని, ఉన్నటుల ఊహించిన సాహిత్యంలోకాని కనిపిస్తుంది. **"మొన్న నీకో పుస్తకం చూపించానే'** అనడం వల్ల వ్యక్తి తను చెప్పదలచిన విషయానికి వినేవాడి (లేక చదేవేవాడి) అమోదముద్ర కోరుతున్నాడు. ఇట్లాంటివి కథల్లో సంభాషణల్లో రావచ్చు. కాని వస్తుగతమైన విషయ విమర్శలో వచ్చే అవకాశం చాలా తక్కువ. పాఠకులను తనతో లాక్కుపోయే రకపు శైలిలో ఇట్లాంటి వాక్యాలుండే వీలుంది.

"మొన్న నీకు చూపించిన పుస్తకం" అనే రకపు వాక్యాలు సాధారణ స్థితిలో వాడేవి. ఈ పద్ధతిని నామ్నీకరణ పద్ధతిగా వాక్య నిర్మాణ చర్చలో భావిస్తారు. ఒక వాక్యపు నామపదం స్థానంలో ఇంకో వాక్యం ఇమిడే పద్ధతిని నామ్నీకరణం అంటారు. ఈ రకపు వాక్యాల్లో ఒకటికన్నా ఎక్కువ వాక్యాలు చొప్పిస్తే రచనలో ఒక్కోసారి అర్థక్లేశం రావచ్చు. ఈ రకం వాక్యాల్లో ప్రాచీన భాషలో **"నా చేసిన పని"** అని అంటే, ఈ నాటి భాషలో **"నేను చేసిన పని"** అని ఉంటుంది. ఇప్పటి భాషలో ఇప్పటి వాడుకను రాయటమే మంచిది. అట్లాగే ప్రాచీన భాషలో **"నా ఈ చేసిన కార్యము"** అని ఉండవచ్చు. ఇప్పటి భాషలో **"నేను చేసిన ఈ**

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

కార్యము (పని)" అనే క్రమంలో ఉంటుంది. ఇవి రాసేటపుడు కష్టం లేకుండానే గ్రహించే విషయాలు.

4.3.3 ఇదంత క్రియా రూపాలతో వచ్చే వాక్యాలు

ఇత్ + అంత అనేది ఇదంత అయింది. ఇత్ అంటే ఇకారాంతం. అది చివరలో వచ్చే క్రియా రూపాలు **వచ్చి, చేస, చూసి, తిని, తాగి, చదివి** - వంటివి. వీటినే ప్రాచీన వ్యాకరణ సంప్రదాయంలో క్త్వార్థకం అనీ ఇ ప్రత్యయాంతావ్యయం అనీ వ్యవహారంలో ఉన్నాయి.

పూర్వం వాక్యంలో కర్త, కర్మ, క్రియ సంబంధాల్ని గురించి తెలుసుకున్నాం. కర్త అంటే కార్యం నిర్వహించేవాడు అని అర్థం. అయితే ఈ పాఠంలో కర్త అంటే ఇంగ్లీషులో Subject అనే అర్థంలో వాడుకుందాం.

కాలంలో క్రమంగా కొన్ని సంఘటనలు చెప్పడానికి అసమాపక క్రియలను ఉపయోగిస్తారు. సంఘటనలకు ఒకే వ్యక్తి (లేక ప్రాణి) బాధ్యుడయితే పూర్వపూర్వ నంఘటనలు ఇ – ప్రత్యయంతో ముగిసే క్రియల ద్వారా వ్యక్తమవుతాయి. చివరి క్రియ సమాపక క్రియ.

"అతను కాఫీ తాగి బయటకి వెళ్లాడు"

"కాఫీ తాగటం, బయటికి వెళ్ళటం" అనే రెండు పనులు ఒకరే ఒకదాని తరవాత ఒకటి చేసినప్పుడు ఈ రకమైన క్రియ వాడతారు. ఈ క్రియ వాడినప్పుడు ఒక్కోసారి తరవాత క్రియకు కారణాన్ని సూచిస్తుంది.

"అమ్మ పనిచేసి అలసి పోయింది"

అలసిపోవడానికి కారణం పనిచెయ్యడం అని ఈ వాక్యం ద్వారా అర్థమవుతున్నది. ఈ అర్థం ఎప్పుడు వస్తుందని ఇదమిత్థంగా చెప్పలేము. ఆ క్రియల అర్థాల్నిబట్టి ఈ కార్యకారణ సంబంధం ఏర్పడుతుంది. ఒక్కొసారి ఇట్లాంటి వాక్యాల్లో ఆనుపూర్వీక సంబంధం (ఒక దాని తరవాత ఒకటి జరిగిందని చెప్పే సంబంధం) కార్యకారణ సంబంధం - రెండూ ఉండవచ్చు.

"అమ్మ మందుతాగి నిద్రపోయింది"

ఇందులో మందు తాగడం, నిద్రపోవడం కేవలం ఒక వరసలో జరిగిన కార్యాలు కావచ్చు. లేక మందు తాగడం నిద్రపోవడానికి కారణం కావచ్చు. ఇట్లాంటి వాక్యాల వ్యతిరేక రూపాల్లో ఇట్లా అర్థాలు కలిసిపోవు.

"ఆ అమ్మాయి అన్నం తినకుండా బడికి వెళ్ళింది"

"అ అమ్మాయి అన్నం తినక చిక్కిపోయింది"

ఈ పై రెండు వాక్యాల్లో రెండింటిలో కార్యకారణ సంబంధం ఉంది **"ఆ అమ్మాయి అన్నం తినకుండా చిక్కిపోయింది'** అన్నా **"అన్నం తినక బడికి వెళ్ళింది"** అన్నా ఇప్పటి వాడుకకు విరుద్ధమవుతుంది.

మరికొన్ని వాక్యాల్లో కాల బోధకు ఈ అసమాపక క్రియను ఉపయోగిస్తారు:

"భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 40 ఏళ్లు అయింది' అనే వాక్యం **"భారతదేశానికి 40 ఏళ్ళ కిందట స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది"** అనే వాక్యంతో సమానం. అయితే రెండింటిని కథనశైలిలో మాత్రమే ఉపయోగిస్తారు. అంటే కేవలం స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది అన్నవిషయానికే ప్రాధాన్యం. మొదటి వాక్యంలో 40 ఏళ్ల కాలానికి ప్రాధాన్యం ఉంది. 40 ఏళ్లు అయింది. ఇంకా

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

ఏవేవో ఆశించినవి జరగలేదు అని చెప్పబోయే ఇతర విషయాలకు భూమికగా ఉపయోగిస్తుంది. వాక్య ప్రయోగంలో ఈ రకమైన ప్రయోజనాలను గమనించి ఈ వాక్యాలను వాడుకోవాలి. వీటి వ్యతిరేక క్రియలతో కూడా కాలాన్నిసూచించే ప్రయోగాలున్నాయి. నిశ్చయ, వ్యతిరేక క్రియలతో వాక్యాలను పోల్చిచూస్తే ఒక విచిత్రం కనిపిస్తుంది. చూడండి:

“నేను సినిమా చూసి 6 నెలలయింది”.

“నేను సినిమా చూడక 6 నెలలయింది”

మొదటి వాక్యంలో సినిమా చూసిన తరవాత జరిగిన కాలానికి ప్రాధాన్యం ఉంది. రెండో వాక్యంలో
సినిమా చూడకుండా జరిగిన కాలానికి ప్రాధాన్యం ఉంది. రెండో వాక్యంలో సినిమా చూడాలన్న కోరిక ఎక్కువ కనిపిస్తుంది. పదేపదే జరగడానికి వీలున్న సంఘటనలే ఈ వాక్యాల్లో వస్తాయి.

నంఘటనలకు వేరువేరు కర్తలున్నపుడు ఇదంత క్రియలతో ఒక వాక్యంగా చెప్పడానికి వీలులేదు.

“సుజాత బజారుకు వెళ్ళి సుబ్బారావు కాలేజీకి వెళ్ళాడు” అనకూడదు. అట్లాంటి సందర్భాల్లో **“సుజాత బజారుకు వెళ్లితే సుబ్బారావు కాలేజీకి వెళ్ళాడు”** అనాలి. వేరు కర్తల వేరు వేరు పనులు ఒక వాక్యంలో చెప్పే పద్ధతి ఇది.

4.3.4 అనుకరణ వాక్యాలు

ఒకరు అన్న మాటలను ఇంకొకరికి చెప్పే పద్ధతిని అనుకరణం అంటారు. దీంట్లో ప్రత్యక్ష అనుకరణం - పరోక్ష అనుకరణం అని రెండు రకాలు. ఒకరు అన్నమాటలను వాళ్ళు అన్నట్టుగానే అదే మాటల్లో చెపితే ప్రత్యక్ష అనుకరణం అంటారు. ఒకరు అన్నమాటల సారాంశం చెబితే పరోక్ష అనుకరణం అంటారు. ఈ రెండు పద్ధతులు దాదాపు అన్ని భాషల్లోనూ ఉంటాయి. ఇంగ్లీషులో వీటిని direct speech and indirect speech అంటారు. ప్రత్యక్షానుకృతిలో వాక్యాలు కాని ధ్వనులు కాని అవవచ్చు. పరోక్ష అనుకృతి అంతా ఒక వాక్యమే అయి ఉండాలి.

వెంకయ్యగారు వాళ్ళబ్బాయిని “ఏంరా? ఇంతవరకు నీకు బుద్ధిరాలేదా? ఎన్నిసార్లు పరీక్షలు రాస్తావ్” అని తిట్టారు.

ఇది ప్రత్యక్ష అనుకృతి. దీన్నేపరోక్ష అనుకృతిలో చెబితే **“వెంకయ్యగారు వాళ్ళబ్బాయిని సరిగ్గా
చదువుకోవడం లేదని తిట్టారు”** అని ఉంటుంది.

i) ప్రత్యక్ష అనుకరణ:

ప్రత్యక్ష అనుకరణ శబ్దప్రధానం. విపులం. అన్నది అన్నట్టు చెప్పడానికి చేసే ప్రయత్నం. ఇది సంభాషణశైలిలో అవసరం. పరోక్ష అనుకరణ భావప్రధానం. కుదించే వీలుంది. కథనశైలిలో దీని అవసరం ఎక్కువ. పరోక్ష అనుకరణలో అనుకరించిన భాగం అంతా ఒకవాక్యమే అయి ఉండాలి.

**ఆమె ఇలా అన్నారు: “నేను అమెరికా అధ్యక్షుణ్ణి కలుసుకున్నాను. మన విదేశాంగ విధానాన్ని
వివరించాను. ఉభయదేశాల సమస్యలను చర్చించుకున్నాము”**

ii) పరోక్ష అనుకరణ:

“తాను అమెరికా అధ్యక్షుణ్ణి కలుసుకొని మన విదేశాంగ విధానాన్ని వివరించి, ఉభయదేశ సమస్యలను చర్చించానని ఆమె అన్నారు”

మొత్తం ఉపన్యాసం ఇట్లా ఒకే వాక్యంలో కుదించటం ప్రయాసతో కూడిన పని. పైగా పాఠకులకు విసుగెత్తుతుంది. అందుకని దీన్ని చిన్న చిన్న వాక్యాలుగా విడగొడతారు. అనుకరించిన భాగానికి అని అనే శబ్దాన్ని తగిలించటం వల్ల అది అనుకరణ వాక్యం అని తెలుస్తుంది. అయితే ఈ అని - వాక్యాలు మరికొన్ని ఇతర ప్రయోజనాలకోసం వాడతారు.

“నాకు సినిమాకు వెళ్ళాలని (వెళదామని) ఉంది”. ఇక్కడ అని - వాక్యం కోరికను సూచిస్తున్నది.

“నేను సరిగ్గా చదవనని మా నాన్నకు కోపం” అన్నపుడు అని కారణాన్ని సూచిస్తుంది. “కాబట్టి” అనే మాటను కూడా కారణం చెప్పడానికి వాడతారు. “నేను సరిగ్గా చదవను కాబట్టి మా నాన్నకు కోపం” అనేకి బదులు కాబట్టి వాడవచ్చు. అయితే అనితో ఉన్న అనుకరణ వాక్యంలో చెప్పింది. నిజం కావాలని లేదు. కాని “కాబట్టి” వాడితే అది నిజమేనని. చెప్పినట్లు అమతుంది.

ఈ సందర్భంలో తెలుగులో **అట** అనే శబ్దం గురించి తెలుసుకోవడం ఉపయోగం, ఈ వాక్యాలు చూడండి.

ఆ అబ్బాయికి ఇంజనీరింగులో సీటొచ్చిందట

అతను ఇల్లు కొన్నాడట

ఆమెకు నలతగా ఉందట

వక్తకు (మాట్లాడే వాడికి) ఒక విషయం గురంచి ప్రత్యక్ష జ్ఞానం లేనపుడు ఇంకెవరో చెప్పిన విషయాన్ని ఆధారం చేసుకొని చెప్పవలసి వచ్చినపుడు అట అనే మాటను వాక్యం చివర తగిలిస్తారు. వాక్యంలో చెప్పిన విషయం సత్యాసత్యాలకు వక్త బాధ్యత వహించదల్చుకోనపుడు ఈ అట శబ్దాన్ని వాడతారు.

ఇట్లా తెలుగులో ఎన్నో వాక్య భేదాలు రకరకాల ప్రయోజనాలకు వాడతాం. ప్రయోగాన్ని బట్టి వీటిని గ్రహించాలి. వాక్య భేదాలను ప్రయోజన దృష్టితో చూడడం అలవాటు చేసుకుంటే వాక్యాలను అర్థవంతంగా ప్రయోగించటం నేర్చుకోవచ్చు.

ఆకళింపు ప్రశ్నలు

i) ప్రాచీన భాషలో సంబంధ బోధక వాక్యాలు పదింటిని సేకరించి ఇప్పటి వాడుక భాషలో రాయండి.

ii) ఈ కింది వాక్యాల్లో అసహజంగా ఉన్నవాటిని గుర్తించి విశదీకరించండి. ఇదంత క్రియలతో తిరిగి రాయండి.

1. అతని కాలు విరిగి వారం రోజులయింది.
2. ఆమె బావిలో పడక పదిరోజులయింది.
3. ఆయనకు ప్రమాదం జరగక రెండేళ్ళయింది.
4. వీడు మెట్ల మీద నుంచి జారిపడక చాలా కాలమయింది.

iii) ఈ కింది వాక్యాల్లో అట ఉపయోగించటం పట్ల అర్థంలో జరిగిన మార్పేమిటో సూచించండి.

“ఆమె జీవిత కాలంలో అయిదుగుర్ని అలా రక్షించారట! ముగ్గురికి తరవాత వివాహాలు అయ్యాయట! తక్కిన ఇద్దరికీ శిశు హత్యాదోషం రాకుండా కాపాడారట! గర్భవతియై వచ్చిన ఒక వితంతువును ప్రసవ వైద్యశాలకు పంపారట!”

....
....
....
....
....
....
....
....
....

అభ్యాసాలు చేయండి 2

i) సంబంధ బోధక వాక్యాలను నాలిగింటిని రాయండి.

....
....
....
....
....
....

ii) ఇదంత క్రియారూపాలతో వచ్చే వాక్యాలను అయిదింటిని రాయండి.

....
....
....
....
....
....

iii) ప్రత్యక్ష అనుకరణ వాక్యాలు రెండిటినీ, పరోక్ష అనుకరణ వాక్యాలు రెండింటినీ రాయండి.

....
....
....
....
....
....
....
....

4.4. సంయుక్త వాక్యాలు

రెండు సమాన ప్రతిపత్తిగల వాక్యాలు ఒకదాని పక్కన ఒకటి వస్తే ఆ రెండూ కలిపి ఒక వాక్యమవుతుంది. ఆ వాక్యంలో భాగాలయినా వాటి ప్రతిపత్తి అట్లానే ఉంటుంది. అట్లాంటి దాన్ని సంయుక్త వాక్యం అంటాం. సంయుక్త వాక్యాన్ని విడదీస్తే కొన్ని వాక్యాలు వస్తాయి. కలిసినప్పుడు కూడా విడివిడి వాక్యస్థితి పోదు. ఈ విభాగాల్లో సంయుక్త వాక్యాలను గురించి తెలుసుకుందాం.

4.4.1 సంయుక్త వాక్యాలు ఏర్పడే విధానం

సంయుక్త వాక్యాన్ని ఒకదానిని పరిశీలిద్దాం.

"రంగయ్యా, రామూ కలిసి క్లబ్బుకెళ్ళారు, టెన్నిస్ ఆడారు, కబుర్లు చెప్పుకుంటూ ఇంటి కెళ్ళారు" ఈ వాక్యంలో స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిగల మూడు వాక్యాలున్నాయి. మూడింటికి కర్త పదం (పదబంధం) ఒకటే. అయితే ఇది మొదటి వాక్యభాగంలోనే ఉంది. మిగతావాటికి అదే కర్త అని అర్థమవుతుంది. పై పెద్ద వాక్యంలో కామాలు పెట్టిన చోట్ల చుక్కలు పెట్టామనుకోండి. అప్పుడవి మూడు ప్రత్యేక వాక్యాలు అవుతాయి. మొదటి వాక్యంలో తప్ప, మిగతా వాటిలో కర్త లేదు గదా అనే సందేహం రావచ్చు. నిజమే, అయితే తెలుగు వాక్యంలో కర్త తప్పనిసరిగా వ్యక్తం కావాలని నియమం లేదు. (కర్త అసలే లేని వాక్యాల సంగతి అట్లా ఉంచండి. కర్త అంటూ ఒకటి ఉన్నదని ఒప్పుకుంటున్న వాక్యాల సంగతే మనం ఇక్కడ మాట్లాడుకుంటున్నాం. వాక్యంలో స్పష్టంగా కర్త లేకపోయినా, సందర్భం నుంచి కర్తను గ్రహించే పద్ధతి తెలుగులో ఉంది. అంతేకాదు, విడివిడి వాక్యాలుగా రాసినా, మొత్తం కలిపి ఒకే వాక్యంగా రాసినా కర్తను అన్ని వాక్యాల్లోనూ రాస్తే ఆ వాక్య సమూహం పరమ కృత్రిమంగా తయారవుతుంది.

అప్పుడు ఇక్కడ ఒక సందేహం రావటానికి వీలుంది. "కొన్ని సరళ వాక్యాలు కలిపితే సంయుక్త వాక్యంగా తయారవుతుంది. ఆ సంయుక్త వాక్యాన్నేముక్కలుగా చేస్తే సరళ వాక్యాలు వస్తున్నాయి. కామాలు, చుక్కలు, ఒకదానికి బదులు ఇంకొకటి పెట్టడం తప్ప వేరే తేడా ఏమీ కనిపించటం లేదుగదా" అని. నిజమే, లోతుగా అలోచిస్తే చాలాచోట్ల ఇట్లాంటి సందేహాలు. రావటానికి వీలున్నది. ఈ సందేహాలన్నిటికీ అన్ని వేళలా స్పష్టమైన సమాధానాలు ఇవ్వడం కూడా కష్టం. (అంటే ఉండవన్నమాట). క్రియ తప్ప మిగతా ఏ శబ్దాన్నైనా వాక్యంలో వ్యక్తం చెయ్యక్కర్లేదు. కాబట్టి ఈ స్థితి వచ్చింది. భేదం ఉచ్చారణ ద్వారా గుర్తించవచ్చు. రాతలో, కామాలో, చుక్కలో వాడి తేడా చూపిస్తున్నాం. అంతకుమించి పదస్వరూపంలో మార్పులేదు.

వాక్యాలు ఒకదానితో ఒకటి విడదీయలేనంతగా కలవటం (సంశ్లేష) వల్ల సంశ్లిష్ట వాక్యాలు వచ్చాయి అన్నాం. వాక్యాలను కేవలం ఒకదానితో ఇంకొకటి చేరిస్తే ఆ కూర్పును సంయోజన అంటాం. (సంయోజన వల్ల సంయుక్తవాక్యాలు ఏర్పడ్డాయి). వాక్యాల మధ్య కొన్నిరకాల సంయోజన సంబంధాలున్నాయి. వీటిని స్థూలంగా 1. సంకలన సంబంధం. 2. వికల్ప సంబంధం అని వేరు చెయ్యవచ్చు. సంకలనం అంటే కూడిక, చేర్పు. అంటే ఒకదానికి ఇంకొకటి అధికం కావటం. వికల్పం అంటే ఒకరాశిలో ఏదో ఒకదానికే అస్తిత్వం ఉన్నట్టు చెప్పటం. వైరుధ్యమంటే రెండు విషయాల మధ్య విరుద్ధత ఉన్నట్టు చెప్పడం.

ఈ కింది వాక్యాల ఉదాహరణలు చూస్తే విషయం బోధపడుతుంది.

i. సరళ హిందీ మాట్లాడుతుంది, రాస్తుంది.

ii. అతను వస్తాడో, రాడో (తెలీదు).

iii. రమ వ్యాసాలు రాస్తుంది కాని పునరుక్తులు ఎక్కువ.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

పై మూడు వాక్యాలూ క్రమంగా సంకలన, వికల్ప, వైరుధ్య వాక్యాలకు ఉదాహరణలు.

4.4.2 సంకలన సంబంధం

కొన్ని వస్తువులను ఒకచోట పోగువేస్తే ఆ వస్తువుల మధ్య సంబంధాన్ని సంకలన సంబంధం అంటారు. వాక్యాల మధ్య - అంటే అవి చెప్పే విషయాల మధ్య సంబంధం కూడా అంతే. సంకలనార్థం బోధించడానికి కొన్ని భాషల్లో ప్రత్యేకమైన పదాలుంటాయి. ఇంగ్లీషులో and, హిందీలో 'ఔర్' అలాంటివి. తెలుగులో అలాంటిదేమీ లేదు. అయినా వాక్యాల క్రమం వల్ల సంకలనంగానే అర్థం చేసుకుంటాం. ఈ సంకలనార్థానికి ప్రాధాన్యాన్ని చెప్పదలచుకున్నప్పుడు చివరి వాక్య భాగానికి 'కూడా' అనే శబ్దాన్ని చేర్చవచ్చు. ఉదాహరణకు పై వాక్యంలో **'కూడా'** శబ్దాన్ని చేర్చి కింది విధంగా రాయవచ్చు.

సరళ హిందీ మాట్లాడుతుంది, (హిందీ) రాస్తుంది కూడా

ఒక్కోసారి క్రియలు ఒకటే అయి ఉండి కర్మల మధ్య కాని, కర్తల మధ్య కాని సంకలనం చెప్పదల్చుకున్నపుడు ఆయా పదాలకు **కూడా** చేర్చవచ్చు.

సరళ పద్యాలు రాస్తుంది, వ్యాసాలు కూడా రాస్తుంది.

సరళ పద్యాలు రాస్తుంది. పద్మ కూడా రాస్తుంది.

ఇలాంటి సందర్భాల్లో అంటే క్రియ కాక ఇతర శబ్దాల మధ్య సంకలనం చెబుతున్నప్పుడు వాటిని ఒకచోట చేర్చి ఒకటే వాక్యం చెయ్యవచ్చు.

సరళ పద్యాలూ, వ్యాసాలూ రాస్తుంది.

సరళా పద్మ పద్యాలు రాస్తారు.

క్రియలు వేరువేరుగా ఉన్నప్పుడు వేరువేరు వాక్యాల అస్తిత్వం సంయుక్త వాక్యంలో కనబడుతుంది. ఒకే క్రియ ఉన్నపుడు ఆ అస్తిత్వం పోయి ఒకటే అమతుంది. వేరువేరుగా ఉన్నఈ క్రియల వరస మారినా పై వాక్యాల అర్థాల్లో భేదం రాదు.

సరళ పద్యాలు రాస్తుంది. వ్యాసాలు రాస్తుంది.

ఈ పై వాక్యాల్లో గమనించవలసిన ఒక చిన్నవిశేషముంది. ఉపయోగించిన కాలం (tense) వల్ల **'సరళ'** అనే వ్యక్తి లక్షణాలను గురించి చెప్పినట్టయింది. అందువల్ల పదాల క్రమం మారినా అర్థ భేదం రాలేదు. అదే భూతకాలంలో (జరిగిపోయిన కాలంలో) అయితే ఆ భేదం వస్తుంది.

శిరీష నాట్యం చేసింది. పాటలు పాడింది.

శిరీష పాటలు పాడింది. నాట్యం చేసింది.

అనే వాక్యాల్లో శిరీష నిర్వహించిన కార్యాల క్రమం కూడా తెలుస్తుంది. అంకే పదాల వరస మారితే అర్థం కూడా మారింది. అదే కూడా కాలాన్ని తెలిపే పదాన్ని వాడితే ఈ చిక్కు ఉండదు.

మా చిన్నపుడు శిరీష నాట్యం చేసింది. పాటలు పాడింది.

మా చిన్నపుడు శిరీష పాటలు పాడింది, నాట్యం చేసింది.

పై రెండు వాక్యాల్లో అర్థం ఒకటే. భాషలో వ్యక్తమయిన క్రమానికో, సంఘటనలు జరిగిన క్రమానికో అనుపూర్విక (ఒకదాని తర్వాత ఒకటి జరిగే) సంబంధం సహజమయింది. ఇతర ఆధారాలు లేనపుడు ఆ అర్థమే వస్తుంది. ఈ రకమైన సంబంధం

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

ఉద్దేశించినప్పుడు పై వాక్యాల మాదిరి కాలసంబంధాన్ని స్పష్టపరచడం మంచిది. ఆనుపూర్వీక సంబంధాన్ని ఉద్దేశిస్తే ఇదంత క్రియ వాడకం ఉద్దేశాన్ని స్పష్టపరుస్తుంది.

రమణ, పనిపూర్తిచేసి ఆఫీసుకెళ్ళాడు.
రమణ అఫీసుకెళ్ళి పని పూర్తి చేశాడు.

అనే వాక్యాలు రెండూ అర్థంలో స్పష్టంగా వేరువేరు. ఇంగ్లీషులో and అనే పదం ద్వారా వాక్యాల్ని కలిపేటప్పుడు ఈ భేదాలు తెలుసుకునే మార్గం లేదు. తెలుగులో మాత్రం కాలక్రమం ఉద్దేశించినప్పుడు ఇదంత క్రియ వాడితే స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది. అవసరాన్నిబట్టి పూర్తి క్రియ వాడాలా? ఇదంత క్రియ వాడాలా? అనేది రచయిత నిర్ణయించుకుంటాడు. ఈ వాక్యాల అర్థనిష్పత్తి తెలిస్తే
ఏది ఎప్పుడు వాడుకోవాలో నిర్ణయించుకోవడం తేలికమతుంది. సంకలనార్థంలో అక్కడక్కడ **మరియు** అనే మాట కనిపిస్తుంది. ముఖ్యంగా పద సంకలనంలో ఈ మాట కనిపిస్తుంది.

ఆయన తెలుగు, సంస్కృతం మరియు ఇంగ్లీషు భాషలలో పండితుడు

వంటి వాక్యాలు అక్కడక్కడ కనపడతాయి. ఇంగ్లీషు వంటి భాషల ప్రభావం వల్ల ఈ మాట ప్రయోగంలో ఉన్నట్టుంది. ఈ మాట భాషకు కలిగించే సౌకర్యం ఏమీలేదు. కాబట్టి దాని వాడకం, అంత ప్రచారం కాలేదు. దాని అవసరమూ కనిపించదు.

4.4.3 వికల్ప సంబంధం

కొన్ని వస్తువులు ఒకచోట ఉంటే వాటిల్లో ఏదో ఒకదాన్ని మాత్రమే ఎన్నుకునే పద్ధతి వికల్ప పద్ధతి. **అతను వస్తాడో రాడో** అన్నప్పుడు అతను రెండిట్లో ఒకటే చేస్తాడు. రెండూ చెయ్యడు అనే సూచన ఉంది. అయితే ఇందులో అనిశ్చితత్వం ఉంది. దాన్నివ్యక్తం చేసే వాక్యభాగాలు తరువాత ఉండొచ్చు. **"నాకు తెలీదు, ఎవరికి తెలుసు, ఎవరికీ తెలీదు, ఎవరికైనా తెలుసా?"** ఇట్లాంటి వేవైనా ఆ సందర్భాలను బట్టి రావచ్చు. అట్లా కాకుండా ఏదో ఒకటి అని చెప్పినప్పుడు లేక అనే శబ్దాన్ని రచనా (రాసే) భాషలో ఉపయోగిస్తారు.

'అతను రావచ్చు లేక రాకపోవచ్చు'

రెండు ప్రశ్నార్థక శబ్దాల మధ్య వికల్పాన్ని చెప్పదల్చుకున్నప్పుడు లేక శబ్దాన్ని ఉపయోగించక పోయినా వికల్పార్థం వస్తుంది.

'అతను వస్తాడా? (లేక) రాడా?'

పై వాక్యంలో లేక అనే శబ్దాన్ని ఉపయోగించటం వల్ల అధికంగా వచ్చిన స్పష్టత ఏమీలేదు. ఈ వికల్ప బోధలో క్రియలు బోధించే అర్థాల మధ్య వికల్ప సంబంధం ఉండాలి. లేకపోతే వాక్యాలు ఎబ్బెట్టుగా ఉంటాయి.

'అతను అన్నం తింటాడా? (లేక) ఉద్యోగం చేస్తాడా?'

అనే వాక్యం వ్యాకరణం ప్రకారం రైటే కాని అర్థంలేని వాక్యం. అట్లాగే

'అతను ఎవ్వడు వస్తాడు? లేక ఎందుకు: వస్తాడు?'

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

అనే వాక్యాల మధ్య వికల్పం సరిగ్గా పొసగదు. వికల్పం. ఎవ్వడు పొసుగుతుందో అనే దాన్ని గురించి భాషలో సూచనలు లేవు. అర్థాన్నిబట్టి, ప్రయోగాన్నిబట్టి, వ్యవహారాన్నిబట్టి గ్రహించాల్సిందే.

4.4.4 వైరుధ్య సంబంధం

రెండు వాక్యాలు ప్రతిపాదించే విషయాల మధ్య వైరుధ్యమున్నప్పుడు ఆ రెండు వాక్యాల మధ్య కానీ అనే శబ్దం చేర్చవచ్చు.

సుశీల కవిత్వం రాస్తుంది కానీ అచ్చు వెయ్యదు.

సుభాషిణి దగ్గర డబ్బులున్నాయి కానీ ఖర్చు పెట్టదు.

ఈ పై వాక్యాలను గమనించండి. సుశీల కవిత్వం రాస్తుంది. కవిత్వం రాసేవాళ్ళు ఏదోవిధంగా అచ్చు వెయ్యడం ఇప్పటి అలవాటు. దానికి భిన్నమైన అలవాటును చెప్పడం వల్ల కానీ అని వాడాం. అట్లాగే సుభాషిణి దగ్గర డబ్బులున్నాయి. డబ్బులున్నవాళ్ళు ఖర్చుపెట్టాలని సమాజంలో ఎక్కువమంది అనుకుంటారు. అందుకు విరుద్ధమైన అభిప్రాయం చెప్పటంవల్ల కానీ అనే పదం అవసరముంది.
అయితే ఒక్కోసారి **కానీ** పదం. లేకుండానే ఆ అర్థం సందర్భాన్ని బట్టి రావచ్చు.
“అతను బాగా అనుభవమున్న డాక్టరు. ఇంజక్షను చెయ్యడం రాదు”. ఇక్కడ కానీ లేకపోయినా విషయాన్నిబట్టి గ్రహించవచ్చు. ఇట్లాంటి చోట్ల స్పష్టత కోసం కానీ ఉపయోగించటం ఎక్కువ సౌకర్యం.

అయితే శైలీ వైవిధ్యం కోసం ఉపయోగించాల్సిన పదాలను వదిలేయవచ్చు. పునరుక్తి అనిపించినా ప్రాధాన్య వివక్ష కోసం ఉపయోగించవచ్చు. సందర్భమూ, భాషా విజ్ఞానమూ మాత్రమే ఇట్లాంటి విషయాల్లో సాయపడాలి.

ఈపైన చెప్పినవేకాక, ఉపయోగించిన క్రియల మధ్య సంబంధాన్ని బట్టి వాక్యాల మధ్య ఇంకా ఎన్నో సంబంధాలుండవచ్చు. ఉదాహరణకు పరీక్షలో మంచి మార్కులు తెచ్చుకున్న విద్యార్థి నుద్దేశించి ఈ వాక్యాలు అనవచ్చు.

“సుబ్బారావు కష్టపడ్డాడు, ఫలితం దక్కింది.”

పై వాక్యంలో **కాబట్టి** అనే పదం చేరిస్తే కార్యకారణ సంబంధం ఇంకా స్పష్టమవుతుంది. వాక్యాల మధ్య ఈ రకపు సంబంధాల్ని గ్రహించటానికి ప్రపంచానుభవమే ముఖ్యాధారం.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

i) సంయుక్త వాక్యం అంటే ఏమిటో ఉదాహరణతో 50 పదాల్లో వివరించండి.

....
....
....
....
....
....

ii) ఈ వాక్యాలను చిన్నవాక్యాలుగా విడగొట్టండి అందువల్ల అర్థం మారుతున్నదేమో చూడండి.

1. అప్పటికి తమాయించుకుని తెలియదండో అన్నాను.

2. ఆ మాటకొస్తే పోరుపడలేక తెలుగు స్వతంత్ర నెలకొల్పి, దాని సంపాదకత్వ బాధ్యత నాకప్పజెప్పారు.

4.5 ముఖ్యవిషయాలను గుర్తు చేసుకుందాం

- మనం మాట్లాడేదీ, రాసేదీ వాక్యాల్లోనే. వాక్యాలను పదాలుగా విభజించవచ్చు.
- అయితే పదాలక్రమం తప్పితే చెప్పదలుచుకున్న అర్థానికి విఘాతం ఏర్పడుతుంది.
- తెలుగులో మూడు రకాల వాక్య పద్ధతులున్నాయి. అవి:
  1. సరళ వాక్యాలు 2. సంశ్లిష్ట వాక్యాలు 3. సంయుక్త వాక్యాలు.
  ఈ మూడు రకాల వాక్యాలలో కూడా కొన్ని భేదాలు కనిపిస్తాయి.
- ఒకటికన్నాఎక్కువగా విడగొట్టటానికి వీలుకాని వాక్యాలు సరళ వాక్యాలు. మన భాషలో కర్త లేని

వాక్యాలున్నాయి. క్రియ లేని వాక్యాలున్నాయి. కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు, క్రియా ప్రధాన వాక్యాలు, విధి వాక్యాలు, ప్రశ్నార్థక వాక్యాలు, నిషేధార్థక వాక్యాలు ఉన్నాయి.

- ఒక వాక్యం ఇంకో వాక్యంలో ఇమిడిపోతే అటువంటి వాక్యాన్నే సంశ్లిష్ట వాక్యం అంటారు. వీటిలో సంబంధబోధక వాక్యాలు, ఇదంత క్రియారూపాలతో వచ్చే వాక్యాలు, అనుకరణ వాక్యాలు గమనించదగ్గవి. రెండు సమాన ప్రతిపత్తి గల వాక్యాలను కలిపినప్పుడు ఆ వాక్యంలోని భాగాల ప్రతిపత్తి అట్లానే ఉంటే అటువంటి దాన్నిసంయుక్త వాక్యం అంటారు. వాక్యాల మధ్య సంయోజన సంబంధాలుంటాయి. ఇవి స్థూలంగా: 1. సంకలన సంబంధం 2. వికల్ప సంబంధం 3. వైరుధ్య సంబంధం
- వాక్యాల మధ్య సంబంధాలను గ్రహించడానికి ప్రపంచానుభవమే ముఖ్య ఆధారం.

4.6 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

అభ్యాసాలు చేయండి 1

I) దైనందిన వ్యవహారంలో సంభాషణాశైలిలో కర్తకు ప్రాధాన్యం తగ్గించే కర్మ ప్రధాన వాక్యాలు ఉండవు. నువ్వు పనిపూర్తి చేశావా? అంటే చేశాననో, చెయ్యలేదనో చెప్పడం తెలుగు నుడికారానికి సహజం. నా చేత పని పూర్తిచేయబడలేదు అని చెప్పటం అసహజం: అయితే ఈనాటి రచనావసరాల వల్ల ఇంగ్లీషు భాషా ప్రభావం వల్ల కర్మప్రధాన వాక్యాలు తెలుగులో ప్రవేశించాయి. కర్త ఎవరో తెలియనప్పుడు, కర్తను చెప్పదలచుకోనప్పుడు, విషయం చెప్పేవాడే కర్త అయినప్పుడు ఈ వాక్యాలు వాడటాన్ని మనం చూడవచ్చు. ఉదాహరణకు 1. కర్త ఎవరో తెలియనప్పుడు : ఈ భవనం 1782లో నిర్మించబడింది. 2. కర్తను చెప్పదలచుకోనపుడు: ఆ పత్రికకు వార్త పంపబడింధి. 3. విషయం చెప్పేవాడు కర్త అయినపుడు: ఈ విషయం ఇంతకు ముందే ప్రతిపాదించబడింది – ప్రతిచోట ఈ రకం వాక్యాలను రాయడం ఎబ్బెట్టు.

ii) క్రియలేని వాక్యం, కర్తలేని వాక్యం, కర్మ ప్రధాన వాక్యం, ప్రశ్నార్థక వాక్యం, నిషేధార్థక వాక్యం.

అభ్యాసాలు చేయండి 2

i) 1. మీరు ఇవాళ బజారులో చూసిన వ్యక్తి మా మామయ్య.
2. మొన్న నీకో పుస్తకం చూపించానే ఆ పుస్తకం ఎక్కడుంది?
3. మొన్న మనం సినిమా చూశాం. ఆ సినిమాకు జాతీయ అవార్డు లభించింది.
4. మనం ఇవాళ చర్చిస్తున్న ఈ నవలలో పాత్ర మన నిజజీవితాల్లో ఎదురయ్యేదే.

ii) 1. పొలంలో పని చేసి, రామయ్య తాత అలసిపోయాడు.
2. రాత్రంతా మేల్కొని చదివి, సుభద్ర ఆ పుస్తకాన్ని పూర్తిచేసింది.
3. డాక్టరు రోగికి మందులిచ్చి వెళ్ళాడు.
4. సోము అన్నం తిని బడికి వెళ్ళాడు.
5. సుజాత సినిమా చూసి ఇంటికి వచ్చింది.

iii) అ. 1. పోచయ్య బాలయ్యతో అన్నాడు "నువ్వు ఇవాళ ఫ్యాక్టరీకి వెళ్ళలేదా?"
2. నారాయణ రంగనితో అన్నాడు. "నువ్వు బాగా చదివితేనే ఈ పరీక్ష పాసవుతావు."

ఆ. 1. ఫ్యాక్టరీకి వెళ్ళలేదా? అని బాలయ్యతో పోచయ్య అన్నాడు.
2. బాగా చదివితేనే పరీక్ష పాసవుతాడని రంగనితో నారాయణ అన్నాడు.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

i) రెండు సమాన ప్రతిపత్తి గల వాక్యాలను కలిపినప్పుడు కూడా విడివిడి వాక్య స్థితిని కోల్పోని వాక్యం సంయుక్త వాక్యం. వాక్యాలను ఒకదానికి ఒకటి ఈ పద్ధతిలో కూర్చినపుడు కొన్ని రకాల సంయోజన సంబంధాలు ఏర్పడుతాయి. అది: 1. సంకలన సంబంధం. 2. వికల్ప సంబంధం 3. వైరుధ్య సంబంధం. - సంకలన సంబంధంలో వాక్యాల చేర్పు ఉంటుంది. కొన్ని వస్తువులు ఒకచోట ఉంటే వాటిలో ఏదో ఒకటిని మాత్రమే ఎన్నుకునే పద్ధతి వికల్పపద్ధతి. రెండు వాక్యాలు ప్రతిపాదించే విషయాల మధ్య వైరుధ్యాలు ఉన్నప్పుడు అది వైరుధ్య సంబంధం ఉన్నవాక్యమవుతుంది. సంకలన సంబంధం ఉదాహరణ: రామచంద్రకు హిందీ, ఇంగ్లీషు, ఉర్దూ భాషలు వచ్చు. – వికల్ప సంబంధం ఉదాహరణ: గీత ఆ పుస్తకం చదువుతుందో చదవదో! - వైరుధ్య సంబంధం - సోమిరెడ్డి ఎన్నికల్లో పోటీచేశారు, కానీ నెగ్గలేదు.

ii) 1. అప్పటికీ తమాయించుకున్నాను. తెలియదండి అన్నాను.
2. ఆ మాటకొస్తే పోరుపడలేక 'తెలుగు స్వతంత్ర' నెలకొల్పాను. దాని సంపాదకత్వ బాధ్యత నా
కప్పజెప్పారు.
అర్థం మారలేదు.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

అధ్యాయం 5 - శైలి - రచనా భేదాలు

5.0 ఉద్దేశం.
5.1 ప్రవేశిక
5.2 శైలి నిర్వచనం
అభ్యాసాలు చేయండి 1
5.3 శైలీ భేదాల ప్రయోజనం
అభ్యాసాలు చేయండి 2
5.4 రచనలో అవసరమైన కొన్ని శైలీ భేదాలు
  5.4.1 విస్తరణ శైలి × సంక్షిప్త శైలి
ఆకళింపు ప్రశ్నలు
  5.4.2 సాధారణ శైలి × ఉద్వేగ శైలి
అభ్యాసాలు చేయండి 3
  5.4.3 సాధారణ శైలి × కవితాత్మక శైలి
అభ్యాసాలు చేయండి 4
  5.4.4 శైలిలో సూటిదనం, పదును
ఆకళింపు ప్రశ్నలు
  5.4.5 ఆత్మీయతా శైలి, అబ్జెక్టివ్ శైలి
అభ్యాసాలు చేయండి 5
  5.4.6 గ్రాంథిక శైలి
అభ్యాసాలు చేయండి 6
5.5 ముఖ్య విషయాలను గుర్తు చేసుకొందాం
5.6 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

5.0 ఉద్దేశం

రాయదలచుకున్న విషయాన్ని బట్టీ, సందర్భాన్ని బట్టి, అభిరుచిని బట్టీ రచనా పద్ధతి అంటే శైలి ఏ రకంగా మారుతుందో ఈ విభాగంలో పరిశీలించగలుగుతారు. శైలీ భేదాల వల్ల కలిగే రచనా ప్రయోజనాన్ని గుర్తించ గలగటమే కాక, రచనలో అవసరమైన కొన్ని శైలీ భేదాలను విశ్లేషించగలుగుతారు. రచనావసరాలను బట్టి మంచి శైలిని అలవరచుకోగలుగుతారు.

5.1 ప్రవేశిక

రచన చేసేటప్పుడు మనం భాషను వాడుకునే శక్తిని, శైలి అంటారు. భాషను వాడుకోవడం ఒక నేర్పు, ఒక ప్రత్యేకత. ఒక అవసరం కూడా. భాషా ప్రయోగ నైపుణ్యం, రచనా విధానం అనే మాటలతో కూడా శైలిని సూచిస్తారు. శైలి అనేది మనం రాయదలచుకున్న విషయం మీదా, సందర్భం మీదా, అభిరుచి మీదా మనం ఉద్దేశించిన పాఠకుల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. శైలి అంటే ఏమిటో, శైలీ భేదాలవల్ల ప్రయోజనం ఏమిటో, మనం రచన చేసేటప్పుడు గుర్తించుకోవలసిన కొన్ని శైలీ భేదాలు ఏవో ఈ భాగంలో చర్చించుకుందాం. మిగతా భాగాలలో మాదిరి కాకుండా ఈ విభాగంలో 5.4 విభాగంలోని ఆయా ఉప విభాగాల కింద అభ్యాసాలు ఇచ్చాం. ఈ భాగంలోని విషయానికున్న ప్రాధాన్యాన్ని మీకు తెల్పడానికి ఈ పద్ధతి అవసరమనుకున్నాం.

5.2 శైలి నిర్వచనం

భాషను ప్రయోగించే పద్ధతి చెప్పే విషయాన్నిబట్టీ, వాడే వారినిబట్టి, సందర్భాన్నిబట్టీ వేరుగా ఉంటుంది. ఈ భేదాలు ఉపయోగించే మాటల్లోనూ,

పదబంధాల్లోనూ, వాక్యాల్లోనూ ఉంటాయి. వీటిని శైలీ భేదాలు అంటారు. మాట్లాడే భాషలో మాండలిక భేదాలు మనం నిత్యం గమనిస్తున్నవే. తీరాంధ్రులు (కోస్తా, తెలంగాణావారు, రాయలసీమ వారు మాట్లాడేటప్పుడు ఉపయోగించే క్రియా పదాల్లోనూ, సంధిలోనూ, వాక్య నిర్మాణంలోనూ మనం ఈ భేదాలను గమనించగలం. ఉదాహరణకు రాయల సీమవారు 'వచ్చినాడు' అని తెలంగాణావారు 'వచ్చిండు' అని అంటే తీరాంధ్రులు 'వచ్చాడు' అని అంటారు. ఈ రకమైన భేదాలు స్పష్టంగా కనిపించేది. ఇవికాక ఒక్కో వ్యక్తికి ఒక్కోరకంగా మాట్లాడే అలవాట్లు ఉంటుంది రాసే అలవాటు ఉంటుంది. ఈ అలవాట్ల సమూహాన్ని కూడా శైలీభేదాలనే అంటారు.

రాసే భాషలో ఇంతకుముందు చెప్పినట్టుగా వస్తువును బట్టి, సందర్భాన్ని బట్టేకాక రాసేవారి అభిరుచినిబట్టి కూడా శైలీ భేదాలుంటాయి. భాషా సర్వస్వంలో రచయిత తానెన్నుకున్న భేదాల సమూహాన్ని రచనా భాషలో శైలి అని నిర్వచించవచ్చు. భాషా ప్రయోజనం ప్రధానంగా విషయ నివేదనమే అయినప్పటికీ, నివేదించే పద్ధతుల్లో వచ్చేభేదమే శైలీ భేదం.

అభ్యాసాలు చేయండి 1

I) కింది వాక్యాల్లో ప్రధాన అర్థం ఏమిటి? శైలీభేదాలు ఏమిటో గుర్తించండి.

సంజయ్ గాంధీ మరణించాడు

సంజయ్ గాంధీ స్వర్గస్థుడయ్యాడు.

సంజయ్ గాంధీ చనిపోయాడు..

ఉదయ భానుడు అస్తమించాడు.

II) శైలీ భేదాలు ఎట్లా ఏర్పడతాయో 50 పదాల్లో తెల్పండి.

5.3 శైలీ భేదాల ప్రయోజనం

ఒక విషయాన్ని చెప్పటానికి ఒక మార్గం సరిపోతుంది కదా! మరి ఈ భేదాలెందుకు? అనే ప్రశ్న. రావచ్చు. ఈ భేదాలు భాషను వ్యవహరించే వారికి అనవసరమైన శ్రమా బరువూ అని కూడ అనిపించవచ్చు. మానవుల ఆలోచనలూ ప్రవర్తనలూ, పలుకుబడులూ మూసలో పోసినట్టుగా ఒకేరకంగా ఉండవు. అట్లా ఒకే రకంగా చెప్పటం కానీ, రాయటంకానీ యాంత్రికమైన పద్ధతి. మనుషులకు నూత్న కల్పనల మీదా, వైవిధ్యంమీదా ఉన్న ఆసక్తికి ఈ శైలీ భేదాలు చిహ్నాలు. ఇవి భాషా ప్రయోగంలో విసుగుదల (monotony) ను పోగొట్టి, శ్రోతలకూ, పాఠకులకు ఆసక్తి దాయకంగా ఉంటాయి.

భాషా పరిశోధకులు ఈ శైలీ భేదాలను వివరంగా పరిశీలించి వాటిని అధ్యయనం చేస్తున్నారు. ఈ రకపు కృషి మాట్లాడే భాషమీద ఎక్కువగా జరిగింది. ఈ పాఠ్యాంశం ప్రధాన ప్రయోజనం

ఈనాటి తెలుగు పద్ధతులను పరిచయం చేయడం కాబట్టి రచనలో శైలీ భేదాలనే ప్రధానంగా గమనిద్దాం. రాసేభాష మూలాలనూ మాట్లాడే భాషా భేదాలనూ ఇక్కడ విస్తారంగా చెప్పటం లేదు. ఇంతకు పూర్వం వాక్యభేదాలను చర్చించినపుడు సంబంధబోధక వాక్య పద్ధతులు మూడున్నాయని, ఈ మూడూ చెప్పేవిషయం ఒకటయినా, ఈ మూడు పద్ధతులు వాడే సందర్భాలు వేరనీ గుర్తించాం. అట్లాగే కర్తప్రధాన వాక్యాలు, కర్మప్రధాన వాక్యాలు, క్రియా ప్రధాన వాక్యాలు ఒకే విషయాన్ని చెబుతున్నాయనీ మనం వాక్యంలో ఒక పదానికిచ్చే ప్రాధాన్యాన్ని బట్టి ఈ భేదాలు ఏర్పడ్డాయని, వీటిని వాడే పద్ధతులు వేరని చెప్పుకున్నాం. అవికూడా శైలీ భేదాలే.

అభ్యాసాలు చేయండి 2.

కింది సంభాషణ ఎందుకు అసందర్భంగా ఉందో వివరించండి. 'అమ్మాయ్! నీ తెలుగు పుస్తకం కనపడటం లేదే?

'ఇది స్కూల్‌లో దొంగిలించబడింది'
'నువ్వు అన్న, ఇప్పుడు తింటావా? ఇంకాసేపు ఆగి తింటావా?
'ఇంకొక అరగంట ఆగి తినటం జరుగుతుంది'

5.4 రచనలో అవసరమైన కొన్ని శైలీ భేదాలు

ఏదైనా రాసేటప్పుడు మనం ఏవిషయం మీదరాస్తున్నాం? ఎందుకోసం రాస్తున్నాం ఎవరికోసం రాస్తున్నాం ఏ విధానంలో రాస్తే మనం ఉద్దేశించింది చదివేవాళ్ళకు అందుతుంది అని తప్పక ఆలోచిస్తాం. ఈ ఆలోచనే రచనలో శైలీ భేదాలకు దారి తీస్తుంది.

5.4.1 విస్తరణ శైలి × సంక్షిప్త శైలి

ఒక విషయాన్ని చెప్పేటప్పుడు అవతలివాళ్లకి అర్థం కావటంకోసం బాగా విస్తరించి చెప్పటాన్ని విస్తరణశైలి అంటారు. ఈ విస్తరణశైలిలో అవతలి వాళ్ళకు చాలా విషయాలు తెలిసి ఉండవు అనే భావన అంతర్గర్భితంగా ఉంటుంది. ఇందులో అప్పుడప్పుడు, కానీ తరచుగా కానీ చెప్పదల్చుకున్న ప్రధాన విషయానికి సంబంధించిన వాక్యాలకు వివరణ ప్రాయమైన వాక్యాలు అనుబంధంగా ఉంటాయి. ఉదాహరణకు ఈ కింది పేరాను చదవండి:

'మన రాజ్యాంగంలో కొన్ని ప్రాథమిక హక్కులున్నాయి. రాజ్యాంగం అంటే దేశ పౌరులు, తమని తాము పరిపాలించుకునే ప్రవర్తన నియమావళి అని అంటారు. కాని ఇది ఒక వర్గం ఇంకో వర్గాన్ని దోచుకోవటానికి ఏర్పరచుకొన్న యంత్రాంగమని మార్క్సిస్టులంటారు. పౌరులంటే దేశ నిర్మాణంలో భాగస్వాములైన వ్యక్తులు. ఈ పౌరులకు కొన్ని హక్కులుంటాయి. వీటిని 'పౌర హక్కులు' అంటారు.'

దీన్ని క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే 'భారతదేశ రాజ్యాంగంలో పౌరులకు కొన్ని హక్కులున్నాయి' అనవచ్చు.

మొదటిది విస్తరణశైలికి, రెండోది సంక్షిప్తశైలికి ఉదాహరణలన్నది స్పష్టమే. ఇక్కడ గుర్తించకోవలసింది రెంటికీ ఉన్న ప్రయోజన భేదాలు. ఏదో ఒకశైలి ఎప్పుడూ పనికొస్తుందని చెప్పలేం. ఈ రెంటిమధ్య భేదం తెలుసుకుంటే అవసరాన్ని బట్టి వాడుకోవచ్చు.

ముఖ్యంగా పత్రికా రచనలో ఉన్న స్థలాన్నిబట్టి ఎంత క్లుప్తంగా రాయాలో ఎంత విశదంగా రాయాలో నిర్ణయించుకోవాల్సి ఉంటుంది.

ఆకళింపు ప్రశ్నలు

i) 1987 అక్టోబరు 18 ఈనాడు ఆదివారం సంచికలో వచ్చిన ప్రత్యేకవ్యాసంలో ఉన్న ఈ పేరాను ఇంతకన్న క్లుప్తంగా రాయడానికి ప్రయత్నించండి.

ఇప్పుడు మన్న సంఘనియమాల ప్రకారం ఒక 'పెళ్ళి' జరిగేటప్పుడు పురుమడికి స్త్రీ 'కట్నం' పేరుతో డబ్బూ, ఇతర కానుకలు ఇవ్వవలసి వస్తోంది. ఇది ఎందుకు జరుగుతోందంటే 'సంఘంలో స్త్రీలు, పురుషులూ 'సమానులుగా లేకపోవడం వల్ల. స్త్రీలు, పురుషులూ 'సమానంగా లేకపోవడం వల్ల, స్త్రీలూ, పురుషులూ 'సమానంగా లేకపోవడం' ఎందుకు జరుగుతోందంటే స్త్రీలు 'పోషణ' కోసమూ, 'రక్షణ' కోసమూ, ఇతర సాంఘిక అంశాలలో గుర్తింపుల కోసమూ పురుషులమీద ఆధారపడి ఉండవలసిన పరిస్థితులవల్ల, ఈ పరిస్థితులు ఎందుకు మన్నాయంటే సంఘంలో 'స్వంత ఆస్తి విధానం'

....
..
....
..
....
..

....
..
....
..
....
..

ఇ) అదే వ్యాసంనుంచి తీసుకున్న ఈ కింది రెండు వాక్యాలను విస్తరించి రాయండి.
'పెట్టుబడిదారీ విధానం తప్పనిసరిగా నిరుద్యోగాన్ని వృద్ధిచేస్తుంది. మార్కెట్లను విలాస వస్తువులతో నింపేస్తుంది. ఇంకా అనేక దుర్లక్షణాలకు కారణమవుతుంది'.

....
..
....
..
....
..
....
..
....
..
....
..

5.4.2. సాధారణ శైలి × ఉద్వేగ శైలి

చెప్పదలచుకున్న భావాన్ని సూటిగా, స్పష్టంగా చెప్పేది సాధారణశైలి. అట్లాకాకుండా ఆవేశంతో కానీ ఆవేదనతోకానీ కవితాత్మకంగా చెపితే ఉద్వేగశైలి అంటాం. ఈ ఉద్వేగశైలి చాలాసార్లు రాసేవారి మనఃస్థితిని తెలియజేస్తుంది. సాధారణంగా ఒక అనుకోని అపాయమూ, ప్రమాదమో జరిగినపుడు ఆ అసాధారణ స్థితి తెలియజేయడానికి ఈ శైలి వాడుతుంటారు. ఉదాహరణకు రాజస్థాన్‌లో రూప్ కన్వార్ అనే పద్దెనిమిదేళ్ల యువతి 1987 సెప్టెంబర్ 4న, భర్తతోపాటు చితికెక్కి దహనమైపోయిన విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తూ ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రిక సెప్టెంబర్ 15 తేదీన ప్రచురించిన ఒక వ్యాసంలో ఈ పేరా ఉంది:

'కాలగర్భంలో కలిసిపోతున్న ఒక అమానుషమైన సంప్రదాయానికి ఊపిరిపోసిన జైపూర్ గ్రామం సిగ్గుతో తలదించుకోవడానికి బదులు ఆనందోత్సాహంతో కేరింతలు వేస్తోంది. ముక్కు పచ్చలారని పద్దెనిమిదేళ్ల రూపకన్వార్ ప్రాణాలను నిలువునా కాల్చుకుతిన్న ఆ స్థలం నేడు 'సతీ 'స్థలంగా' మారి వేలాదిమంది ప్రజల పూజలందుకుంటోంది. ఇది ఎక్కడో, ఎప్పుడో జరిగింది కాదు. రాజస్థాన్ రాజధాని జైపూర్‌కు 80 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఈ నెల నాలుగో తేదీన నాలుగువేల మంది 'నాగరికుల' మధ్య జరిగింది ఈ సంఘటన'.

ఈ పైన ముందు వర్ణన, తరువాత వార్త ఉంది. ఆ వార్త పైభాగం ఒక కథలాగ మొదలవుతుంది. ఇందులో ఉపయోగించిన అమానుష, ముక్కుపచ్చలారని, కాల్చుకుతిన్న వంటి విశేషణాలు ఈ రచనకు ఉద్వేగాన్ని కలిగిస్తున్నాయి. 'సతీస్థలం' 'నాగరికులు' అనే మాటలకు అమర్చిన కొటేషన్ మార్కులు ఆ మాటలు వ్యక్తంచేసే భావనలకు రచయిత నిరసన, హేళన సూచిస్తున్నాయి. ఇంకా ఈ వాక్యాల్లో ఉపయోగించిన పదజాలంకూడా ఇట్లా ఆవేశాన్ని వ్యక్తంచెయ్యటానికి తగినట్లుగా ఉన్నాయి. అందువల్ల ఈ వాక్యాలు మామూలు వచన స్థాయి నుంచి ఎదిగి సాహిత్య స్థాయి నందుకున్నాయి.
ఈ రకపు వచనం రాయటానికి తగిన పదాలూ, విశేషణాలూ ఎన్నుకునే నేర్పు అవసరం.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

1987 సెప్టెంబర్ 18 న ఈనాడు దినపత్రికలో అచ్చయిన ఈ వార్తను చదివి ఇందులో ఉద్వేగానికి సహాయపడ్డ అంశాలను గుర్తించండి.

‘బుధవారం అర్థరాత్రి నగరం నడిబొడ్డులోని మహిళా హాస్టల్‌లో ఓ యువతిని కత్తులతో పొడిచి రెండు గంటలసేపు బీభత్సం సృష్టించి దుండగులు పారిపోగలిగారు. రక్షించమని కోరుతూ ఆ యువతి చేసిన ఆర్తనాదాలు ప్రక్కగదుల్లోని యువతులు గుండెలను గుభేలుమనిపించాయి. భయంతో వారు చిక్కచచ్చిపోయారు.

....
..
....
..
....
..
....
..
....
..
....
..

5.4.3 సాధారణ శైలి × కవితాత్మక శైలి

ఈ పైన ముందరి ఉపవిభాగంలో (5.4.2) చర్చించిన ఉద్వేగశైలిలో కూడా కవితాత్మకత ఉన్నప్పటికీ ఆ రకపుశైలి ఆవేదనను వ్యక్తం చెయ్యటానికి మాత్రమే పనికొస్తుంది. అట్లాకాక మనసుకు ఉల్లాసాన్నీ, సంతోషాన్నీ, ఉత్సాహాన్ని కలిగించే శైలిని కవితాత్మక శైలిగా ఇక్కడ ఉద్దేశిస్తున్నాం. ఉదాహరణకు ‘కాశ్మీర దీపకళిక’ అనే పుస్తకంలో కాశ్మీర ప్రాంతంలోని ‘ఊలర్’ సరస్సును చూసి ఉత్సాహంతో రాసిన ఈ వచనం చూడండి:

‘వెండిరేకు నొకదాన్ని భూమి ఉపరితలాన మిక్కిలి నేర్పుతో తాపడం చేసినట్లున్న ఆ సరస్సు విస్తరంగంగా స్తబ్దంగా శోభిస్తోంది. ఆకాశంమీద విచ్చలవిడిగా వరచుకున్న మబ్బుముక్కలు తెల్లవీ, నీలివీ రకరకాల ఆకారాలు కలిగి ఆ నీళ్లలో ప్రతిఫలిస్తున్నాయ్. వెండిరేకుమీద నీలాలూ ముత్యాలూ పొదిగినట్లు అందాలు చిందిస్తోంది సరస్సు, దూరంగా కొండల వరుస వాటి అంచుల చివళ్ళు నీళ్లలో కరిగి వాటిమీద గుండుసూదులు గుచ్చినట్లుగా భ్రమ కలిగిస్తున్న పైన చెట్ల ఆకారాలు కూడా ప్రతిఫలించి నిటారుగా వసంధరా వక్షస్థలం మీద నిలువవలసిన పర్వతం దన్నుతప్పి సరస్సులోకి ఒరిగిన భ్రమకలిగిస్తోంది’’.

పై వచనంలో రచయిత్రి ప్రకృతిశోభకు పారవశ్యం చెందిన పద్ధతి కనిపిస్తుంది.

తరంగాలు లేని, చలనంలేని ఆ నరస్సు (పదిహేను మైళ్లవెడల్పు) భూమి పైభాగాన వెండిరేకు నొకదాన్ని చాలానేర్పుతో తాపడం చేసినట్లున్నదని రచయిత్రి వర్ణించారు. ఊహకు మాత్రమే అందే పోలికయిది. చుట్టూ ఉన్న పైన్ చెట్లు వెండి రేకుమీద కొట్టిన మేకుల్లాగా ఉన్నాయని వర్ణించారు. ఇట్లా పోలికల ద్వారా సాహిత్య స్థాయినందుకున్న వచనమిది.

సాహిత్య స్థాయిని అందుకున్న వచనాలను ఇంకా చాలా రకాలను అనుభవాన్ని బట్టి గుర్తించవచ్చు. సాహిత్యేతరమైన వచనాల్లో కూడా కొన్ని రకాల శైలీ భేదాలను, వాటి ప్రయోజనాలను గుర్తించవచ్చు.

అభ్యాసాలు చేయండి 4

ఈ క్రింది ఉదహరించిన వచనంలో సాహిత్య స్థాయికి అనుకూలించిన అంశాలను గుర్తు పట్టండి. ఇది దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి కందుకూరి రాజ్యలక్ష్మమ్మ మీద రాసిన వ్యాసంలోది.

'నా దృష్టిలో వెలుగుంటే, నా మనస్సులో విజ్ఞానం ఉంటే, నా హృదయంలో స్వచ్ఛత ఉంటే, హేమంత నిశీథంలో వానంత ప్రభాతంచూడగల విశ్వాసమే ఉంటే ఆ చిన్న కపాలాలలో, ఆ స్విన్ననేత్రాలలో, ఆ జీర్ణవదనంలో నా శరీరాన్ని తన చేతుల్తో లాగే, నా జీవితాన్ని తన ప్రేమతో శుభ్రసుందరంగా కడిగిన మాతృమూర్తిని చూడగలిగి ఉందును కదా!'

....
..
....
..
....
..
....
..
....
..
....
..

5.4.4 శైలిలో సూటిదనం, పదును

ఈ రకపు శైలిలో చెప్పదలచుకున్న విషయాన్ని నిర్మొహమాటంగా, సూటిగా, చురుగ్గా, స్పష్టంగా చెప్పే పద్ధతి కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు రాచమల్లు రామచంద్రారెడ్డి గారి ఈ వాక్యాలు చూడండి.

'ఈ సాహిత్య వర్తకానికి తెలుగు రేడియో ఒక విధేయమైన పరిచారిక, సాహిత్య అకాడమీ ఒక విశ్వాసపాత్రమైన అంగరక్షక దళం.'

ఈ శైలినే లాగుడుశైలిగా మార్చదలచుకుంటే ఈ విధంగా రాయవచ్చు:

'ఈ సాహిత్య వర్తకానికి తెలుగు రేడియో ఒక విధేయమైన పరిచారికలాగా కనిపిస్తుంది. సాహిత్య 'అకాడమీ ఒక విశ్వాసపాత్రమైన అంగరక్షక దళంలాగా నాకు అనిపిస్తోంది.' కనిపిస్తోంది, అనిపిస్తోంది అనే మాటలు చేర్చడం వలన శైలిలో పదును ఏ విధంగా పోయిందో గుర్తుపట్టవచ్చు. నిశ్చయాత్మకంగా చెప్పవలసినచోట జారుడు పద్ధతిలో కనిపిస్తుంది, అనిపిస్తుంది అని చెప్పటం వలన ఈ మార్పు కలుగుతున్నది.

అభ్యాసాలు చేయండి 5

ఆకళింపు ప్రశ్నలు

ఈ కింది పదునైన శైలిని మీరు స్వంతంగా రాసే శైలిలోకి మార్చి భేదాన్ని పరిశీలించండి.

'సాహిత్యం వర్తకమైనపుడు జీవిత వాస్తవాన్ని చిత్రించదు. కృత్రిమ అనుభూతులను సృష్టిస్తుంది. వాటికి మార్కెట్ లేకపోతే దాన్ని కూడ కృత్రిమంగా సృష్టిస్తుంది. గత ఇరవయ్యేళ్లలోను సాహిత్య వర్తకులైన పత్రికా సంపాదకులు సాధించిందదే'.

....
..
....
..
....
..

....
..
....
..
....
..

5.4.5 ఆత్మీయతా శైలి, అనాసక్త శైలి

మనం రాసే వచనంలో పాఠకుణ్ణి ఆత్మీయంగా భావించి, ప్రత్యక్షంగా సంబోధించినట్లు రాస్తే అది ఆత్మీయతా శైలి అవుతుంది. ఇది సాహిత్య శైలిలో భాగం అవుతుంది. ఈ శైలి పాఠకుడితో ప్రత్యక్షంగా సంభాషించినట్లే ఉంటుంది. గనుక నీవు, నేను వంటి సర్వనామాలు కూడా ఎక్కువగా కనిపిస్తాయి. అయితే ఇది సర్వనామాలకే పరిమితం కాదు. ఎన్నుకొనే పద, పదబంధ, వాక్యాల్లో కూడా ఈ భేదం కనిపిస్తుంది. కందుకూరి రాజ్యలక్ష్మమ్మ గురించి రాస్తూ దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి ఇట్లా అన్నారు:

'పోనీ ఇంకోలాగా అను. వాగర్థాలను విడదీయలేనట్లు వారినీ విడదీయలేము. గనుక ఇద్దరికీ కలిపి ఇస్తానను. నిజానికి ఏ మహాపురుషుడు ఉత్తమ మహిళా ప్రభావం లేకుండా లోకోత్తర కార్యాలు చేశాడయ్యా'

ఈ పై పేరాలో అను, అయ్యా అనే సంబోధనల వల్ల ఈ ఆత్మీయతా గుణానికి ప్రాతిపదిక పడింది. పాఠకులను ప్రత్యక్షంగా సంబోధిస్తూ తనతోపాటు తీసుకొనిపోయే ధోరణి ఈ శైలిలో కనిపిస్తుంది. ఇది కవితా ధోరణిలో భాగంగా గుర్తించటం తేలికే.

అనాసక్త (objective) వచనమంటే ఏ రకమైన అలంకారాలూ, ఆవేశము, ఉద్వేగమూ, ఆత్మీయతా లేకుండా, కవితా ధోరణికి లోనుగాకుండా కేవలం విషయ ప్రధానంగా రాసే వచనం. దీన్ని. చాలామంది తెలుగు రచయితలు మెచ్చుకోరు. కారణం తెలుగులో విషయ ప్రధాన వచనం అవసరమైన శాస్త్ర రచనలు అధికంగా రాకపోవటం. శాస్త్రరచనలు అధికంగా ఉత్పత్తి అయ్యే పాశ్చాత్యభాషల్లో ఈ అనాస్తకశైలి ధోరణి ప్రముఖంగా అమల్లో ఉంది.

ఈ రకపు వచనంలో విషయ వివేచనే ప్రధానం. కవితాత్మక సాహిత్య వచనంలో కనిపించే ఉద్వేగమూ, అవే. మూ ఆత్మీయతా దీనిలో కనిపించవు. సాధారణంగా ఆయా శాస్త్రాల్లో నిష్ణాతులయిన వారికే ఉద్దేశించబడుతాయి గనుక ఈ రకపు వ్యాసాల్లో, సిద్ధాంత గ్రంథాల్లో విపులీకరణ తక్కువగానూ, సంక్షిప్తత ఎక్కువగానూ ఉంటుంది. ఆయా శాస్త్రాల్లో అధిక పరిచయం లేనివారికి ఉద్దేశించి రాసే పుస్తకాల్లో, వ్యాసాల్లో విస్తరణశైలి కనిపించవచ్చు. ఒక్కసారి సాహిత్యస్థాయికి ఎదిగిన వచనమూ కనిపించవచ్చు.

అనాసక్తమైన విషయ ప్రధాన రచనల్లో సాధారణంగా తార్కిక ధోరణి కనిపిస్తుంది. కార్యకారణ వివేచనా, చెప్పే విషయానికి తగిన రుజువుల ప్రదర్శనా కనిపిస్తాయి. ఈ రచనల్లో 'ఇది ఇంతే', 'ఇదితప్పు', 'ఇదిరైటు', అనే పద్ధతిలో నిర్ధారణ ధోరణి కూడా కనిపించదు. శాస్త్రకారుడు తనకున్న ఆధారాలతో 'ఈ రకమైన నిర్ణయానికి వచ్చాను' అనే పద్ధతా కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు సర్పులమీద రాసిన పరిశోధన వ్యాసం (తెలుగు వైజ్ఞానిక మాసపత్రిక. మార్చి 1987 పేరా 2 లో ఈ భాగం చూడండి.

'ఈ మూడు ఆసుపత్రులలోను పనిచేస్తున్న వందమంది నర్సుల సామాజిక ఆర్థిక పూర్వ రంగాన్ని పరిశీలిస్తే వీరంతా ఆర్థికంగానూ, సామాజికంగానూ వెనకబడిన తరగతుల నుంచే వచ్చినవారని తెలుస్తుంది. ప్రధానంగా మూడు ఆస్పత్రులలోని శాంపిల్లో ఎక్కువ భాగం దారిద్ర్యరేఖ అడుగున నున్న కుటుంబాల నుంచి వచ్చినవారు, శాంపిల్లో

దాదాపు 12 శాతం క్రిస్టియన్లు, 37 శాతం హిందువులు ఉండగా ముస్లింలు కేవలం 2 శాతం మాత్రమే ఉన్నారు.'

ఈ పై పేరాలో 'కవిత్వం' లేదు. చెప్పదలచిన విషయాన్ని సూటిగా, స్పష్టంగా చెప్పే ధోరణి కనిపిస్తున్నది. చేస్తున్న ప్రతిపాదనకు ఆధారం చూపించే పద్ధతికూడా గమనించగలం. వచ్చిన నిర్ణయాలను 'ఇది ఇంతే, ఇంతకన్నా సత్యం ఉండదు' అని చెప్పే ధోరణి కనపడదు.

'…….అని తెలుస్తున్నది, ...పరిశీలనలో వెల్లడయింది'' వంటి క్లాజులు రచయిత జాగ్రత్త (caution) ను సూచిస్తున్నాయి. వీటిల్లో సాధారణంగా 'నేను, నువ్వు' వంటి సర్వనామాలూ సంబోధనలూ ఉండవు..

అభ్యాసాలు చేయండి 5

i) ఈ కింది వచనంలో కవితా గుణాల్ని సూచించే లక్షణాల్ని గుర్తుపట్టండి.

'ఇంతలో ఒకాయన నా జీవితంలో ప్రవేశించాడు. చీకటింటి కిటికీలా తలుపులా తీసి వసంత కాలపు ప్రభాతవాయువులాగున. ఈయన ఎవరిద్వారా విన్నాడో నా సంగతీ, నారచనల సంగతీనీ. నాతో అనలేదు, నన్ను అడగలేదు.'

....
..
....
..
....
..
....
..
....
..
....
..

i) ఈ కింది పేరా ఏరకపు' వచనమో సకారణంగా నిరూపించండి

'విభాజితమై ద్విగుణీకృతమయ్యే స్వభావంకల కణాలే శరీరంలోని అన్ని కణజాలాల్లో ఉంటాయి. ప్రౌఢ జీవిలో ఈ విభజన ద్విగుణీకృతత్వ ప్రక్రియ. కణాల జననం మరణం ఒకే పరిమితిలో ఉండేటట్లు నియంత్రితమవుతుంటుంది. అయితే క్యాన్సరు వచ్చినపుడు. ఈ సమతూక నియంత్రణ ప్రక్రియ, శరీరంలో దెబ్బతింటుంది. దీనివల్ల ఆ కణజాలంలోని సాధారణ కణాల మరణాన్ని మించి క్యాన్సరు కణాలు వృద్ధి చెందేటంతగా అనియంత్రిత మవుతుంది''

....
..
....
..
....
..
....
..
....
..
....
..

5.4.6 గ్రాంథిక శైలి

ప్రాచీన కావ్యాల్లో మాదిరి వచనం కొద్ది మార్పులతో ఈనాడు కూడా రాసేవారున్నారు. ఈ శైలిలో రాసేవారినిబట్టి అన్వయ క్లిష్టత పదాడంబరం ఉంటుంది. ఉదాహరణకు ఈ కింది వచన భాగాన్ని పరిశీలించండి :

పదములు శక్తములు. ఈ పదమునుండి ఈ యరర్థము బోధవ్యము అను నీశ్వర సంకల్పమునే శక్తి యందురు. అట్టి శక్తి కలవి శక్తములు ఇట్లనుట ప్రాచీన దార్శనిక సంప్రదాయము. లోకములో నొక్కక్క వస్తువున కొక్కొక్క ధర్మము నియతము. కాని సంస్కారాదుల వలనను, ఇతర వస్తుసమ్మేళనము వలనను ఆ వస్తు ధర్మము నన్యథాకరింప వచ్చును.'

దీని భావాన్ని మామూలు తెలుగులో పెడితే ఇట్లా ఉంటుంది: 'ఒక్క మాటకు ఒక్కో అర్థం చెప్పే శక్తి ఉందని ప్రాచీన దార్శనికుల అభిప్రాయం. లోకంలో ఒక్క వస్తువుకు ఒక గుణం నియతంగా ఉంటుంది. కాని కొన్ని మార్పులు చేయటం ద్వారాకాని, ఇతర వస్తులతో కలపటంవల్లకాని వేరే గుణాన్ని కల్పించవచ్చు.'

ఎక్కువ మందికి అర్థమయ్యేట్టు రాయటానికి ఎక్కువ శ్రమ పడాలి. చాలామంది అంత ఓపిక లేకనో, పాండిత్య ప్రదర్శనకో ఇట్లా రాస్తుంటారు. 'నాకిన్ని విషయాలు తెలుసు, నాకింత భాష వచ్చును' అని చూపించే ప్రయత్నాన్ని పాండిత్య ప్రదర్శన అంటారు. రాను రాను ఈ రకమైన శైలిమీద మోజు తగ్గిపోతున్నది. సాధ్యమైనంతవరకు లోకంలో ప్రసిద్ధమైన మాటలనే వాడాలన్న అభిప్రాయం బలంగా వ్యాపిస్తున్నది.

రచనల్లో ఇంకా శైలిభేదాలు చాలా గుర్తించవచ్చు. ఇక ముందు వచ్చే పాఠాల్లో ఇవి, ఇంకా ఇట్లాంటి మరికొన్ని భేదాలను గుర్తించి వాడుకోవచ్చు. సందర్యాన్ని బట్టి, ఉద్దేశించిన పాఠకులను బట్టీ శైలీ భేదాలను వాడుకోవాలన్న సంగతి ఎప్పుడూ గుర్తుంచుకోవాలి.

అభ్యాసాలు చేయండి 6

'ఇక వ్యవహార వేత్తృతయనునది పాఠకునకు మాత్రము వర్తించునదిగా దలవనగును. లోకశాస్త్ర కావ్యాద్యవేక్షణము సిద్ధించిన నిపుణతకొక స్థాయి వచ్చిన తరువాతనే సత్కావ్య నిర్మాణ యలవడునని యితః పూర్వము చెప్పబడియున్నది.'

....
..
....
..
....
..
....
..
....
..
....
..

5.5 ముఖ్య విషయాలను గుర్తుచేసుకొందాం.

- రాసేభాషల్లో వస్తువును సందర్భాన్ని రాసేవాళ్ల అభిరుచినిబట్టి శైలి భేదాలుంటాయి.
- భాషా స్వరూపంలో రచయిత ఎన్నుకున్న సమూహాన్ని రచనా భాషలో శైలిగా నిర్వచించవచ్చు
- శైలీభేదాలు భాషాప్రయోగంలో విసుగుదలను ఆసక్తిని ఏర్పరుస్తాయి.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

- ఒక విషయాన్ని చెప్పేటప్పుడు అవతలివాళ్లకు అర్థం కావడం కోసం బాగా విస్తరించి చెప్పటాన్ని విస్తరణశైలి అంటారు. క్లుప్తంగా చెప్పటాన్ని సంక్షిప్త శైలి అంటారు.
- చెప్పదలచుకున్న భావాన్ని స్పష్టంగా చెప్పేది సాధారణ శైలి ఉద్వేగభరితంగా చెప్పేది ఉద్వేగశైలి. మనసుకు ఉల్లాసాన్నో ఉత్సాహాన్ని కలిగించేశైలి కవితాత్మకశైలి. కవితాత్మకశైలిలో సాహిత్యస్థాయి అందుకున్న వచనం ఉంటుంది.
- విషయాన్ని నిర్మొహమాటంగా, చురుగ్గా స్పష్టంగా చెప్పే పద్ధతి శైలిలో సూటిదనానికి పదునుకు సంబంధించింది.
- పాఠకుణ్ణి ఆత్మీయంగా ఎదురుగా పిలిచి మాట్లాడినట్లు రాసే పద్దతి ఆత్మీయతాశైలి. ఏరకమైన అలంకారాలూ, ఉద్వేగమూ, లేకుండా కవితా ధరణికి లోను కాకుండా విషయ వివేచన ప్రధానంగా విధానం అనాసక్తి శైలి,
- ప్రాచీన కావ్యాలల్లో మాదిరి పాండిత్య కోసం చేసే పద్దతి గ్రాంధిక శైలి.
- మనంరాసే విషయాన్నిబట్టి, సందర్భాన్ని ఉద్దేశించిన బట్టీ శైలీ భేదాలను వాడుకోవాలి.

5.6 అభ్యాసాలకు మాదిరి జవాబులు

అభ్యాసాలు చేయండి 1

మొదటి వాక్యంలో క్రియ గౌరవాన్ని సూచిస్తుంది. రెండవ వాక్యంలోని క్రియ సాంస్కృతిక పరమైన అర్థంలో కనిపిస్తుంది. మూడవ వాక్యంలో క్రియ సాధారణ అర్థంలో మాత్రమే ఉంది.. నాలుగవ వాక్యంలో పోలిక కనిపిస్తుంది. ఈ పోలిక సాహిత్యశైలిని సూచించేది.

భాషను ప్రయోగించే పద్ధతి చెప్పేవిషయాన్ని బట్టి వాడేదాన్నిబట్టి, సందర్భాన్నిబట్టి అభిరుచిని బట్టి వేరుగా ఉంటుంది. మాట్లాడే భాషలో మాండలిక భేదాలు కనిపిస్తాయి. రాసే భాషలో రచయిత తనకున్న భాషా సర్వస్వం నుంచి ఎన్నుకున్న భేదాల సమూహంశైలిగా రూపొందుతుంది. భాషా ప్రయోజనం విషయ నివేదనమే అయినప్పటికీ నివేదించే పద్ధతులను బట్టి శైలీ భేదాలు ఏర్పడుతాయి.

అభ్యాసాలు చేయండి 2

ఇచ్చిన సంభాషణలో ప్రశ్నలు తెలుగు నుడికారానికి అనుగుణంగా ఉన్నాయి. సమాధానాలు కల ప్రధానవాక్యాలు తెలుగుకు సహజంకానిది ఇది. అంతేకాదు ఇది సంభాషణ కాబట్టి సంభాషణలో ఈ రకమైన కర్మప్రధాన వాక్యాలను ఎవరూ మాట్లాడరు.

అభ్యాసాలు చేయండి 3

ప్రశ్న కింద ఇచ్చిన వార్త కేవలం విషయ ప్రధానమయిన శైలిలో లేదు. అది జరిగిన సంఘటనపై రాసే వారి ఉద్వేగ మన స్థితిని తెల్చేశైలి. వాక్యాల్లో ఉపయోగించిన పదాలు- భీభత్సం, ఆర్తనాదాలు. గుబేలు మనిపించాయి. ఆవేశాన్ని వ్యక్తం చేసేవి. వాక్యాలు సాధారణ వచన స్థాయిని మించిన సాహిత్య స్థాయి వాక్యాలు 'అర్ధరాత్రి నగరం నడిబొడ్డులోని మహిళా హాస్టలులో..' అంటూ సాగిన వాక్యం అనాసక్తంగా సాగిన వాక్యంకాదు. ఆవేశంతో సాగిన వాక్యం,

అభ్యాసాలు చేయండి 4

దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి కందుకూరి రాజ్యలక్ష్మమ్మ మీద రాసిన వ్యాసం సాహిత్య వచనశైలికి సంబంధించింది. ఈ శైలిలో ఆవేశ ప్రకటనమూ, శబ్దదృష్టి, ఆత్మీయతా ప్రధానంగా కనిపిస్తాయి. అలంకారదృష్టి సైతం కనిపిస్తుంది. పదప్రయోగంలో కాల్పనికత చోటు చేసుకొంది. హేమంత నిశీధం వాసంత ప్రభాతం,

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

శుభ్రసుందరం కాల్పనిక భావాన్ని తెలిపే పదాలు అట్లాగే శబ్దసామ్యమున్న పదాలను ఉపయోగించటం కూడా మనం ఈ శైలిలో చూడవచ్చు: 'వెలుగుంటే, స్వచ్ఛత ఉంటే విశ్వాసముంటే, కపాలాలలో, స్విన్న నేత్రాలలో..'

అభ్యాసాలు చేయండి 5

i) ఇచ్చిన వచనం సాహిత్య వచనం. ఈ వచనశైలి కవిత్వభాషకు సన్నిహితంగా ఉంది. జీవితంలో ప్రవేశించాడు అనే విషయంతో చీకటింటి కిటికిలో తలుపులు తీసి వసంతకాలపు ప్రభాతవాయువులాగా అనే పోలిక కవిత్వ భాషకు సన్నిహితమైంది. ఈ శైలిలో అవాస్తకతలేదు. ఆత్మీయ గుణమే ఉంది. అయితే ఉత్తమ పురుష నామవాచకాలను వాడటం వల్ల ఇది కొంత రచయిత ఆత్మప్రకర్షను తెలియజేస్తుంది.

ii) పేరాలో ఉన్న విషయం విషయ ప్రధాన శైలికి సంబంధించింది. శాస్త్రవిజ్ఞాన విషయాన్ని అనాసక్తంగా చెప్పే ధోరణి ఇందులో ఉంది. శాస్త్ర విషయాలను చెప్పేటప్పుడు సాధారణంగా వాడే పరిభాషను ఈ పేరాలో చూడవచ్చు. ఈ పరిభాష రెండు రకాలు : 1. కొత్త భావాలకు తెలుగులో కొత్త మాటలను కల్పించటం. ఉదాహరణకు కణజాలాలు, ప్రౌఢజీవి, ప్రక్రియ, నియంత్రితం, సమతూక నియంత్రణ ప్రక్రియ. 2. ఇంగ్లీషు మాటల వాడకం, మిశ్రసమాసాల వాడకం కూడా ఈ శైలిలో కనిపిస్తుంది. కాన్సరు, కాన్సరు కణాలు.

అభ్యాసాలు చేయండి 6

వ్యవహార నేతృత్వం అనేది పాఠకునికి మాత్రమే వర్తిస్తుంది. ఎందుకంటే లోకాన్ని శాస్త్రాలను, కావ్యాలను మొదలైన వాటిని పరిశీలించిన తరువాత కవి నిపుణతకు ఒక స్థాయి వస్తుంది. ఆ తరువాతనే మంచి కావ్యాలు రాసే శక్తి అలవడుతుంది.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY

విభాగ పరిచయం

విభాగం -2: తెలుగు భాష వాడుక

రెండవ విభాగం అక్షరాలు, వార్తలు మొదలైన వివిధ ప్రయోజనాల కోసం భాషను రాతపూర్వకంగా ఎలా ఉపయోగించాలనే అంశంపై దృష్టి పెట్టడం జరిగింది. ఈ విభాగం పరిష్కరణ (ఎడిటింగ్), అనువాదం మరియు కంప్యూటర్ నైపుణ్యాలనూ స్పృశిస్తుంది.

ignou THE PEOPLE'S UNIVERSITY